

Marina

Observatorio de San Fernando

BIBLIOTECA

Núm. del Invent.

3861

Sec

Car

Est

Observatorio de Marina

BIBLIOTECA

Núm.

1283

MINISTERIO DE CULTURA
BIBLIOTECA NACIONAL
1907

EPHEMERIDES
AERIS PER

Mizala

Ephemerides

Apud Ioannem Benicium sub insigni
Falconis. 1566. 450

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

EPHEMERIDES

AERIS PER

PETVAE: SEV POPV-
laris & rustica tempestatum
Astrologia, ybique terrarum
& vera, & certa.

AUTORE ANTONIO MI-
ZALDO MONLVCIANO.

ANTVERPIAE,

Apud Ioannem Bellerum sub insigni
Falconis. 1566.

REVERENDISSIMO
AEBRIS PER

PETVAE: SEV POPV-
latis & raris temporibus
Astrologia vbiq; curantur
& vni & certis.

AVTORE ANTONIO MI-
BALDO MONVACIANO.

TO

ANTHONY...
Palencia, 1865.

ORNATISSIMO³
 VIRO PHILIBERTO
Baboo, Engolismensium Antistiti,
Anton. Mizaldus Monlucia-
nus. S. D. P.

Mercurius ille Trismegistus quem La-
 Etantius Firmianus inter Sibyllas
 & Prophetas connumerare nihil
 dubitat, verè ac prudenter in Py-
 mandro scripsisse mihi videtur, Præsul eximie,
 liberorum procreationem apud sapiètes præstans
 studium in vita esse. In extrema verò omnium
 calamitate & impietate eos versari, qui absq;
 liberis è vita decedunt. In quam sententiã cùm
 ego nuper incidissem (dum fortasse à Medicis &
 Mathematicis vna atq; altera nocte deficio) de
 partu animi, eiusq; liberis, aut, si mauis, libris
 interpretandam cùm multis censui. Cuius sterili-
 tatem summopere fugiendã, imò verò cane peius
 & angue vitandã, cùm iam olim mihi persua-
 sissimè: ex eo tẽpore consilium inire cœpi de pro-
 le aliqua quotannis pro mea facultate edenda,
 atq; in lucẽ emittenda. *Quæ & me vixisse testa-*
retur, ac posteritati publicæq; omniũ utilitati,
quoad eius fieri posset, prodesse satageret. Nec in-
feliciter toto serè præterito decẽnio res ea cessit,
Dei opt. Max. gratia & beneficio. Cuius bonitas
immensa reliquos nostros conatus meliùs atque
 A 2 melius

Centimetres **TIFFEN®** Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

melius prouehere in posterū dignetur: faxitq; , ut
 qualescūq; partus nostri, eruditis & bonis grati
 esse: erudiēdis verò fructū aliquē adferre queāt.

Hoc votū nostri summa laboris habet. Cūm
 itaq; iā pridem animus meus, vel potius pręgnās
 & grauida musa mea, hęc Ephemeridum fœtu-
 ram parturiisset, tandēq; peperisset, essetq; initia-
 tionis eius arbiter aliquis ac natalitius susceptor
 (vulgus Compatrem vocat) recepto more mihi
 disquirendus: ecce, milibus è raris, quid inquam?
 imò verò ex perpauca quos sympathia quadam
 probis & doctis angustè dispersit Apollo, vnus
 opportunè occurristi, Antistes humaniss. dignus
 qui id muneris, pro tuo candore, obeas: id ipsumq;
 nobis anxie postulantis, vltro annuas: cūm ob
 alia, tū quòd tāta charitate, tamq; ardētī amorē
 in omneis eruditorū liberos, volebam dicere li-
 bros, rapiaris, ut nullius magis. Nā illos quale
 quales fuerint, iucūde excipis, placide vides, sepe
 alloqueris, ac liberaliter foues. Quod sanè candō-
 ri tuo & ingenio, potius quam illorū Genio ac-
 ceptū ferre licet. Plura scriberem, nisi tua vir-
 tus summa modestia illustrata, mihi silentium
 indiceret: quę sicuti tacita laudum meditatione,
 inon publica illarum prædicatione frui solet, ita
 celebranda libentiùs facit, quam audire possit:
 raro sane miraculo & exemplo. Bene vale, An-
 tistes eruditiss. & Mizaldum tuum amare in-
 cipe, vel potiùs perge. Lutetię, Idibus Iulij.

ANTONII MIZALDI⁵
MONLUCIANI IN
suas aëris Ephemerides Prolegomena,
ad rerum naturæ candidatos. Vbi de
aëria brutorum præfagitione, & certa
faciliq; methodo prædicendarum om-
nium auræ commotionum
ex ijs duntaxat quæ
apparent.

Visquis ille fuit, qui
Naturam rerum om-
nium parentem, no-
ueram hominum in-
iustam, contra Hippo-
cratem nuncupauit,
vat' toto cœlo, totaq;
via insigniter errasse mihi semp est visus:
cũ ab alia multa, tum q; eorũ omnium
quæ genuit, gignitque quotidie, curam
summam habere obseruatur: & maximè
hominũ, non dico literis & educatione
bene institutorum, sed & rusticorũ, po-
pulariumque. Quibus præter discipli-
nas, cœli & astrorum peritia prorsum
negata fuit: qua duce fortuitarum tem-
pestatum, & aëriarum commotionum
certissima prognostica certo elici posse
certum est: quæ vt ad vitam, ita ad agri-
cultu-

culturam optimè excolendam aliaque permulta maximi esse momenti, nemo sanæ mentis negat. Cùm itaque illos vel ob assiduas occupationes, vel rei familiaris angustiam, aut quouis alio modo, rerum cœli ignaros prævideret, non ut quæuis præfagirent, sed futuras duntaxat aëris commotiones prænoscerent, (quas prævidisse illorum maximè interest) signa admodum familiaria, ubique terrarum illis passim disseminavit. Quorum intuitu & prævisione: quid quoque lunari mense, imò verò lunari septiduo, & die quaque ac nocte futurum esse in aëre, optimè prospicerent: & hinc res suas opportunè componerent. Quæ cùm ita se habeant, cur vos indoctos causabimini, ô populares & rustici? cur cœlum posthac intuebimini? cur sidera quæretis? aut cur vos breviori somno fessos prement noctes? Ecce, vobis in aqua peculiaris tempestatum signa (quemadmodum postea ostendam) exhibet. Natura eaque manè ad opus exeuntibus, vespere ab eodem recedentibus, adhæc meridie, & per crepuscula vtraque, partesque noctis omnes, & diei horas singulas, facile ob oculos ponit. Cur itaque deinceps altius spectabitis, ipsumque cœlum tam anxie cùm philosophis scrutabimini!

Habetis

Habetis ante pedes in agro, in sylua, in ædibus, in foro, in lampade, in plantis, in auibus & animalibus cùm domesticis tum agrestibus, imò verò in vobis ipsis familiarissima ac certissima fortuitatem omnium tempestatum aëris signa. Quorum catalogum prius quàm hic patefaciam & explicem, pretium operæ facturū me arbitror, si quedam ad Aeromanticam (vt ita loquar) Astrologiam, seu ad Ephemerides aëris attinentia, paucis & dilucidè præludij loco attulero ac protulero. Quod vt commodè fiat, hunc in modum & præfari, & tibi (Lector) fundamenta ponere iuuat. Hippocrates bonorum omnium generi humano, secundū Deū, author & parens, cuius vocem pro oraculo vbique cum Galeno recipimus & admittimus; non temerè, nec ab re scripsisse mihi videtur, Aërem diuinum nescio quid esse: & vires cùm in temporum, tum etiam corporum ac ingeniorum mutatione non exiguas habere. Nam vt antiquæ originis spiritus quidam planè ἀθροφάτος (vt Græcè dicam) medium vniuersitatis mundi locum, vastissimè occupare, & omnia quæ regit cœlum collustrare, rerumq; mundi omnium genus omne, siue in terra, siue in aqua, sursum ac deorsum (cœlo duce) ob essentiæ tenuitatem

insigniter agitare, afficere, permiare, mū-
 rare, impubere, mouere, perdere, ac susti-
 nere, ab oībus palam deprehēditur, & à
 quibusuis (vel me tacente) obseruatur.
 Que res, priscos Hebræorū philosophos
 excitare potuit, vt inter mūdi elementa
 illum minùs collocarēt: quin potiùs, vt
 glutinum quoddam superiora cum in-
 ferioribus colligans ac retinens, vbique
 habertēt. A quorum vestigijs non lon-
 gè aberrantes peritissimi rerum naturæ
 Pythagorici, organum supra terram &
 infra perpetuò roboans, & summa imis
 (ceū *προσαγωγὸς* quidam) concilians, iti-
 dem dicere nihil sunt veriti. Quod &
 Aegyptij etiam norunt, Deorum nun-
 tium illum appositissimè nuncupantes.
 Nam cœlestium corporum excepta se-
 mel spiracula, veluti legatus quispiam,
 deorsum via sensum fallente, longè la-
 teque impertit: signaque omnium eo-
 rum quæ in telluris & aquæ globulum
ἡγενοθόν sunt dimittenda, præconē haud
 quaquam mendacem agens, fideliter ob
 omnium oculos deponit. Addam quòd
 in illo, ceū in *ἀγράφῳ* & elementari na-
 turæ libro, æthereos igneis suis radijs
 quasi *παυχρῶν* quodam penicillo, for-
 tuitarum tempestatum omnium aëris
 imagines viuis coloribus expressas de-
 pingere, & vt cum Manilio loquar, re-
 rumque hominumque ruinas, ceū de al-
 ta spe-

ta specula legendas, videndasque palam
 exponere, libris & historijs non tam est
 testatum, quam multorum seculorum
 obseruationibus probatum. Hinc, vt ha-
 bet poëta, nunquam sunt cœlo spectati
 impunè cometæ. Hinc ignita, vel quo-
 cunque aliter sub varijs figuris in aëre
 visa temerè haudquaquam fuerunt, pri-
 scorum annalibus adnotata mille prodi-
 gia rerum publicarum miserandum sta-
 tum, magnorumque virorum tristissi-
 mum exitum (vt sæuissima bella, & alia
 multa taceam) suffragante cœli vultu,
 minimè obscure testata. Quemadmodū
 nos haud ita pridem in nostra Cometo-
 graphia fusissimè persequuti sum⁹. Ex-
 hibet itaque aër, sustinetq; certissima,
 quoad eius fieri potest, cœli decretorum
 signa, futurorum verè prognostica, & ve-
 luti classicum inferiori mundo canen-
 tia. Quorū particeps nonnihil est aqua,
 & quæ in ea vndecunque iacet terra,
 quæque inibi degunt animalia pleraq;
 sed ita, vt cœlo & aëri, perinde atque pa-
 tientia agentibus, ancillentur: & ob id
 incertam plerunque certitudinem, si su-
 perioribus cōponas, præ se ferant. Qui-
 bus homo sanctum verè animal, men-
 tisque capacius altæ, longè inferior (si
 ipsas tempestatum præfagitiones
 etas) semper est habitus. Quod an
 rum sit, cur fiat, quid homo in his pos-
 sit, &

fit, & qua via ad præfagiendū ferantur
bruta, nunc demum perspicuè, & pro
mea tenuitate familiariter explicare sa-
tago. Cōuenit inter eximios sacræ, pro-
phanæq; philosophiæ professores, ho-
minē Dei opt. Max. opificiū supra om-
ne miraculū admirabile, duobus ex dia-
metro pugnantibus cōformatum esse,
corpore terreno, proindeq; corruptibili:
& animo cœlesti, æthereo, & verè
immortali. Adhæc, illo (quod cū brutis
habet commune) ad seruitiū hoc (quem
diuinarum intelligentiarum consor-
tem retinet) ad imperium uti. Iam
cū animus ipse diuinæ auræ parti-
cula habeatur, ut ex Academia in su-
am poësim transtulit Maro, cū ora-
tionis & consilij, futurorumque perspi-
cientiæ, necnon sublimium rerum &
diuinarū particeps esse censeatur: cū
cœlestem igniculum, & supernæ origi-
nis radiolū, tanquam comitem & futu-
rorū interpretem de super illapsum ge-
rat & excipiat: atque perpetuè (nisi for-
tasse quantum noxia corpora tardant)
cōtubernalē agnoscat: crediderim haud
dubiè bene natos homines, qui corpo-
reis sordibus, terrenisq; amoribus, diui-
num hoc sacrarium minimū pollue-
runt, nec cœlestis ignis domesticā scin-
tillam foedissimis voluptatū stercori-
bus obruerunt: præterea quæ sursum
sunt:

sunt: non quæ supra terram affectarunt: duce animo, comite cælo, & operante utrobique; Deo, futuras non dicam aëris constitutiones, sed multarum rerum aliarum, etiam à tergo longè venientium, mutationes, cum priuatas, tum publicas (quod Vates, Sibyllæ, & plerique fecerunt) prænoscere, augurari, ac prælagire perfacile posse. Idque certius multò quàm bruta: quæ diuinitatis hacce particula destituta, duntaxat quod præsens est, vel mox adfuturum instat, naturali sagacitate sequi, & sentire planum est. Nec aliunde quàm ab aëre, qui quòd in hanc, vel illam qualitatem sese (urgente cælo) componat, idcirco illorum sensus, motuum corporis aurigas (quibus maximè aguntur) titillare, & ad signa foris edenda (ut postea dicemus) promouere, plerumque solet, A quibus homo, cui (ut scripsit poeta) inest fato rerum prudentia maior, quiq; vitam (quemadmodum illa) in silentio minimè transigit, aliò auocante cogitatione, consilio, ratione, & studiorum curarumque; numerosissimo grege, citissimè distrahitur. Quæ, quid sensus ligant, & quod exterius offertur, siue ab aëre, siue aliunde irrumpat, extempore auertunt, præripiunt, vel in totum abolent: mirari nequaquam licet, si homo vnus ex aëre quem reuera cum reliquis animalibus communem habet,

properè non præfagit, illiusque motus
 è vestigio non admittit, nec editis signis
 vt bruta faciunt, illos foras eliminat.
 Hæc sanè quemadmodum interiorem,
 potiolemque hominis facultatem infi-
 gniter exercent, ita exterius occurrentia
 ab apprehensionis & cogitationis prom-
 ptuario, celerrimè excludunt. Queis (si
 videbitur) ex Theophrasto & Themis-
 tio, cœlestem intelligentiam, causam
 non errantem addes : qua agitante, ho-
 mines futura loqui posse, etiam si corū
 quæ dicunt nihil intelligant, tam facile
 (opinor) fateberis, quàm brutorum ge-
 nus omne ab ea re alienissimū esse, His
 vtcunque positis, partem quæ promissi
 nostri est altera, rudiùs (proindeq; pla-
 niùs) paucis aggredior. Indubitatum ha-
 bet sincera omnium linguarum Philo-
 sophia, & omni ex parte confessum, bru-
 ta Græcis ἀλογία, nobis muta, & irratio-
 nalia nuncupata, mortali anima & sen-
 sitiva duntaxat prædita esse: quæ vna cū
 illorum corpore vt nascitur, ita illo pe-
 reunte perit : atque ob id actiones alias
 non agnoscit quàm quæ sunt carnis, &
 naturæ p̄ propria organa, nulla præmō-
 strante viam ratione, corruptibilis. Nō
 sum nescius multos fuisse, qui mirabi-
 lem industriam, non dicam in magnis
 animalibus, verumetiam in minutulis,
 vt Aranea, Ape, Formica, & alijs con-

templantes, rationis particulam præ admiratione illis tribuerint. Sed humanæ prudentiæ hoc (vt verè dicam) idolum, eaq; ingenij ac rationis (vt loquitur Philosophus) similitudo, veram rationem, & intellectum illis inesse non probat, non cogit, non vincit: etiam si artificiosa particularia quædam & moliri & facere illa donemus. Nam vno semper modo propria cuiusq; animalis species vbi-que operatur. Sic quælibet Hirundo nidum eodem modo semper facit, & Aranea quælibet tendiculas arte simili con-
 textit. Ad hæc Formica quæuis æstate frumentum nulla futuri prouidentia (vt multis est visum) sed præsentis cibi aviditate, similiter colligit. Et ovis quælibet à lupo metum eodem modo concipit. Præterea Perdix omnis aucupem (se se paulatim subducendo) simili via ludificatur. Quæ si sunt, vnde ergo (inqui-es) brutorum multorum priuatæ gestulationes, quales in circulatorum, histrionumve, & ludionum equis, canibusq; & alijs, plurimas animaduertimus? Has, vt seriò loquar, nõ de orationis, aut verborum sensu vllò, quin potiùs de pronuntiantis gestu, aut motu extorqueri, experientia constanter tibi fidem faciet: veluti si Cani mineris, vel Equo, quemadmodum Mezentius apud Virgilium, blandiaris. Nec valebit quòd quædã hu-
 manis

manis operibus simile nescio quid moluntur: vt Apes dum sua aluearia extruunt, & Hirundines dum iuxta plasticen nidofare hi tectantur. Adhæc Araneæ dum ad geometricum artificium suas telas componunt. Insuper, quòd affectibus quasi humanis nonnihil ducantur: vt Canes extinctos dominos suos eiulantes, & illis plerumque commorientes. Porrò, quòd astutè (vt homines) simulare, dissimulareque norunt: vt Vulpes, & Equi. Insuper, quòd voces humanas aues pleræque modulantur, ac referunt: cuiusmodi sunt Psittacus, Coruus, & Pica, quam si non videas, esse negabis auem. Rursum, quòd humanarum virtutum ac vitiorum simulachra quædam exhibeant: vt prudentiæ, Apes, Araneæ, Formicæ, & aliæ: fidei, Canes: superbię, Equi: pietatis, Ciconiæ: doli, Vulpes: ingrati tudinis, Hirundinis: & ita deinceps. Nã hæc (qualiacumque fuerint) nulla electione, neque arbitrio, neque intellectu, aut ratione ab illis fieri constat: sed naturæ nescio quo instinctu & impetu. Ex quo factum videas, vt quamdiu viuant, quòd antepedes situm habent, futuri admodum secunda, solùm prospiciant, corporique omnium maximè inseruiant. Cuius motus, quia ad aëris affectiones (vt ante monuimus) in primis componunt,

ponunt, neminem captare debet admiratio, si illas & sentiunt, & gestu, voce, aut alio quouis modo foras, antequam cogitent (si tamen cogitare mihi concedis) ilico deponunt. Amplius, quia cognitum est causam primam per secundas in hæc inferiora agere, & singula singulis, proprijsque dotibus, ac facultatibus, immensam opificis bonitatem & sapientiam spirantibus donare: absurdum fortasse non erit, brutorum nonnullorum actiones quæ futurorum signa constituuntur, ad cœlorum sempiternas agitationes per aërem (in quo & aluntur bruta & respirant) transferre: atque illinc propensiones quasdam & instinctus, ad peculiaris quidpiam agendum, designandumve, unicuique suos illis ascribere. Quibus aurigantibus, & corporis theatri præfectura potitis, mira sagacitate tempora prævidere, ac pluuias, & ventos, necnon serenitates, ver, hyemem, pestes, cadauera, & alia, motu, aduentu, olfactu, voce, gestu, & similibus, cœlo duce, præfagire posse, non tam eris, opinor, & φιλόσοφος quin ingenuè, ac libenter mecum per omnia fatearis. Sed Claudium Ptolomæum his de rebus paucis sua lingua accuratè philosophantem ac nobis subscribentem audire superuacaneum non erit

πολλὰ μὲν ἐκμύζονος διωάμεως (in-
 quit) καὶ ἀπλυστέρας τάξεως, καὶ παρὰ
 τοῖς πάνυ ἰδιώταις προγινωσκόμενα θεω-
 ροῦμεν, μᾶλλον δὲ καὶ παρ' ἐνίοις τῶν τὰ
 λόγῳ ζώων, ὡς τῶν ἑρῶν καὶ τῶν πνευ-
 μάτων τὰς ἐτησίους διαφορὰς, τούτων
 γὰρ ἐπίπαν ὁ ἥλιος ἀπὸς, καὶ οὐρανός.
 quod est, Verū multa excellentiore qua-
 dam vi, & simpliciore ordine præcogno-
 scere videmus, non modò penitus indo-
 ctos homines, sed bruta animalia qua-
 dam: sicuti sunt temporum, & flatuum
 annua discrimina: quorum causa in So-
 le, & Cœlo delitescit. Nec temerè mea
 quidem sentētia. Nā (ut ille idem alibi
 testatur) εἰδηκατώτερα πάσχει ὑπὸ
 τῶν οὐρανόθεν εἰδῶν, formæ inferiores
 à cœlestibus formis afficiuntur, illis que
 (veluti particularia vniuersalibus, & pa-
 tientia agentibus) seruiunt: reptantiq;
 deorsum per aërem syderato defluuio fa-
 cillimè parèt. Hinc fortassè Gallinaceus
 Gallus Phœbi ales, de omnibus, surgen-
 tem Solem, & item meridianum occi-
 duumque, nec non per subterranei he-
 misphærij cardinem peragrātem, etiam
 intra densissimos parietes præsentiscit
 & expeditissimè salutatur, partiumq; no-
 ctis distinctionem, omni horologio cer-

tius innuit: quam intelligentiam, vt ha-
 bet paciētia archetypus Iob, ecquis Gal-
 lo dedit? Sed Plinium ea de re scribētem
 audire pulchrum erit. Galli (inquit) vi-
 giles nocturni, quos excitandis ad opera
 mortalibus, rumpendoque somno natu-
 ra genuit, norunt sidera: & ternas distin-
 guunt horas cantu: dum Sol oritur, me-
 dium cœlum vtrinque tenent, & occi-
 dit: cum Sole eunt cubitum, nec solis or-
 tū incautis patiuntur obrepere: diemq;
 venientem cantu nuntiant & laterum
 applausu: solum hoc volucrū genus, cœ-
 lū crebro aspicit. Hactenus ille. Sic Mil-
 uis (vt est apud Hieremiam) in cœlo tē-
 pus suum agnoscit. Formicæ minimum
 animal, sed tamē prouidum, interlunio
 (vt scribit Plinius) quiescunt, plenilu-
 nio, vel totas noctes operantur. Auem
 Parram oriente Sirio non apparere do-
 nec ille occidat, & Vireonem initiante
 duntaxat æstiuo solstitio prodire, idem
 author est. Sic Hirundines, Grues, & vo-
 lucrum aliæ pleræque, anni discrimina,
 fines, & initia nobis ob oculos certò po-
 nunt. Domesticæ Luscinia (præsertim
 mares) ineuntem brumam, aut (si mauis)
 hybernum solstitium, cantu admodum
 vocali tacentibus reliquis suauiter pro-
 dunt, quod nos in vna atq; altera, sum-
 ma cum admiratione apud amicos re-
 rum naturæ, & occultæ Philosophiæ
 scriu-

scrutatores sedulos, non semel sumus experti. Sic Canes inferiores, cœlestium canum cosmicum exortum, & vires cum Sole, præter reliqua animalia (Leones excipio) sentiunt, expaudent, & propter rabiem admodum detestantur: Armenta cum gregibus, maleficorum syderum congressum & luminarium Eclipses in Ariete, Tauro, ac Capricorno (seruatis cautionibus alijs) non sine graui iactura & lue publica agnoscunt. Quæ res poëtas homines (vt Græcè, vereque dicam) φιλοσοφίας καὶ ἀστρολογίας fortasse permouisse potuit, vt cœlum atque adeo sphaeram octauam pēnatis animalibus reptantibus, quadrupedibus & alijs opplere, certisque Dijs (quibus Planetarum orbes scatent) sacrarent, & interpretes adderent. Sed vereor ne hæc capi ab infimis ritè possint. Illis itaque utcunque delibatis, ad humilia me confero, & phisicum (quo ad eius fieri potest) deinceps ago.

Brutis solam phantasiam (cui, vt princeps Academiae scripsit Plato, satellites destinati sunt sensus) pro ratione haberi, receptum est: qua impellente: nec alium quam qui est ab aere & tempestate (consilij inopia) discursum admitte-
tente, per tepidam cœli auram, serenam,

nam, tranquillam, & vernam, exhilarari, garrere, Venerē exercere, nidulari, & plausibilia omnia aggredi: per obscuram verò, caliginosam, frigidam, humidam, & hyemalem, turbari, gemere, latitare, & quiduis triste obire nemo non videt: eaque omnia (vt diximus) antè efficere quàm cogitent: quòd cum aère statim adsint & absint motrices rerum istarū causæ: quas quia occupationum & studiorum turba non premūtur: sicuti aētutum excipiunt, ita aduertentibus palā in signa ad vsum traducenda, commodum exhibent. Quod totum ad aërem (vt denuò id repetam) communem viuientium omnium officinam detorque, & ad pronosticas cōmotionum auræ præsensiones in illis adaptare, nihil dubitabis, idq; præfagio naturali: quod equidē Iamblichus philosophus acutissimus à sensibus, & occulta corporum cum aère sympathia, vel alia virium naturalium in animalibus agitatione emergere, præclare, vt multa, existimauit. Nam solo consentientis naturæ impetu viget: vnde, bruta sibi duntaxat sentire, nobis verò præfagire, obseruantur: & de commodis aëris, quorum adminiculo victus, citò, tuto iucundè paratur, sibi in primis lætari: de incommodis verò, vnde cibi penuria, & difficultas, tristari, Quod, vel me tacen

te, quiuis Sole meridiano clarius percipit. Quid his amplius à me postulas? Sane, tanta est Prouidentiae exuberantia ad ostendenda nobis signa, sicuti scribit ille idem Iamblichus, vt etiam in calculis, lignis, virgis, lapidibus, frumento & farina, indicia præbeat futurorum. Vbi mirabiliter inanimatis animam, immobilibus motum, ratione carētibus intelligentiā quādam præstare videtur: quasi hæc cognoscere videantur, vbi nobis futura portēdunt. Deus per infima quæq; cognitione carentia, patefacit quædam cognitione superiora. Hæc ille. Cæterū animalia alia plus alijs sentire, & pro vario natura cuiusque, ac dignitatis, necnon ordini (vt cū Platone loquar) gradu, vt citius, ita certius præfagire, apud me dubium non est. Causam si quis seridè exiget, ad eum in cuius manu sciētiae & sapientiae, omniumq; arcanorū thesauri latēt, clementer remittam: quos dum collibitū erit, vt hæc & occulta alia pleraq; intelligamus, nobis aperire dignabitur. Quamquā naturarū *Μορφωσιων*, & corporum (vt loquūtur) dispositionē, quæ causarum plus dimidio plerunque esse solet, suam hic prærogatiuam agnoscere posse, non inficior. Sed in viam (si placet) redeamus, & Platonico Virgilio in probanda brutorum præfagitione

tione nobis suffraganti, patientem præ
beamus aurem.

*Haud equidem credo (inquit) quia sit diuinitus
illis.*

Ingenium : aut rerū fato prudentia maior:

Verum, vbi tempestas, & cæli mobilis humor,

Mutauere vias, & Iupiter humidus austris

*Densat erant quæ rara modò, & quæ densa re-
laxat:*

Vertuntur species animorum, & pectora motus:

Nunc alios, alios dū nubila ventus agebat,

Concipiunt: hinc illi auium concentus in agris,

Et lætæ pecudes, & ouantes gutture Corui.

Audis itaq; nulli animantium ab ho-

mine, diuinius & præstabilius inge-

niū datum fuisse. Qui quia pruden-

tia (vt dictum est) consilio & ratione

omnia disquirat, temperat & agit: his-

que, quasi sæuis tortoribus naturalem

inclinationem debite (quoad eius fi-

eri potest) coërcet, & ne corporis li-

bertati subinuitante aëre ancilletur,

arctissimè infranat: vnus inter nubi-

la gaudere, & in serenitate tristari po-

test: quod cæteris animantibus nega-

tum esse constat quas solius naturæ, &

ambiētis aëris calcaribus (vt sic dicam)

agi & ad quæuis præcipites, qua da-

ta porta, excluso consilij & rationis di-

ctamine raptari, non est in tanta luce,

quod amplius à me illustrari, proba-

riq; contendas. Voluit itaque (vt

rem

rem omnem paucis colligam) diuina Maronis philosophia, corpora, & illorum hospites animos, aëris commotiones, temperaturasq; sequi. Quod ab Hipo. Heraclito, Democrito, & antiquorum plerisq;, depromptum esse nō tam addubito, quā verum esse existimo. Passim etenim de illis audire facile est, permultum referre quali in aëre corpora ipsa locata sint, ex cuius habitudine varia, humores, imaginationum pictores variè fermentari, & hinc studia dissimilia, disparesq; animorum motus profilire, cum Platone & Aristotele, fidem (etiam de libro) abundè fecit Galenus. Iam verò cū aër ipse, imò verò mundus hic inferior, totus quantus est, superiorum corporum lationibus necessariò (vt Peripatetita personat Philosophia) subijciatur: cū stellæ coloni cœlestes, in aëre perinde atque in patentissimo campo, sua quotidie longè lateq; spargant semina, cū in cœli & terræ coniugio (quod omnium primi docuerunt Pythagorici), vnus aër sit veluti paranympus, in quo cœlestium radiorum quandam: quasi velitationem quotidie fieri constat: ecquis amabo, inficiabitur prima commotionum suarum momenta cœlo debere? Sanè si pluuiarum, ventorum, niuis, tonitruorum, traiectionum, cometarum, aut al-

terius

terius meteori generationem prima ab origine spectas. Aristotelem, imò verò philosophantium familias omnes, ubique inclamare audies, Solem & astra de infimo terræ & aquæ globulo, aëri materiã, tametsi informem, in eos vsus subministrare: quam, auxiliares manus præbente; cœlo, dum aggreditur, elaborat, & fingit: mirum non est si, vt Protheus alter, in varias formas, & naturam variã, pro materiæ qualitate, quantitate, motu, loco, & vigentium syderum energia, sese subinde transfigurat: easque mutationum vices, paratis corporibus facile impertit: quæ in eo velint nolint (siue vigilant, siue dormiant, siue quid aliud agitent) versari necessario coguntur. Habet itaque aër in brutorum corpora omni ex parte sibi mancipata (perinde atque in proprios equos auriga) imperium, vires & dominium: pro quorum præfagitione (*βραχολόγω* præsertim) hîc philosophatum abundè satis erit. In quo si quispiam nondum sibi factum esse satis existimabit, ad Aphrodiseum candidè relegabo: apud quem multa in rerum natura esse leget, quorum viam & cognitionem hætenus sapientibus abscondere voluit Dominus: quam ubi visum erit: suis patefacere, gratis (vt omnia dignabitur.) Reliquũ est, vt ad rerum cœli, &

li, & naturæ candidatos, quibus potissimum hanc opellam nauauimus, nostra se conferat *περίκβασις*. Itaque ne illotis (quod aiunt) pedibus, in mediam Aphorismorum nostrorum familiam irrum-patis *φιλάγαθοι φυσιοφι*, hic paucis, amicè vobiscum agam. In primis nō solūm vos ipsos diligentes præstabitis circa aphoristicas signorum nostrorum obseruationes: sed etiam circa partium anni (in quocunque terræ tractu fueritis) naturalem constitutionē. Vnde nosce pretium operæ vobis est, quòd Ver secundū naturam se habens, quanquam calidum & humidum, seu (vt vult Galenus) temperatum existimatur: nihilominus in septentrionali hoc cœlo nostro, per initia humiditate quàm caliditate (ob præcurrentis hyemis viciniā) scaterere magis deprehendetis: in fine, quia æstati proximus est calidum suprā quàm humidum: in medio, quòd inter vtrūmq; ex æquo volet, æqualiter temperatum: tamen si id Galenus in nostro climate & vicinis ægrè agnoscit. Itidem de Aestate existimabitis; quæ initio, ob Veris contactū calidior (modò sui iuris fuerit) quàm sicior sæpenumero experitur. In fine, & Autumno propinquet, contrā: in medio æqualitatem seruat. Sic Antumnus propter æstatis affinitatē, initio nobis siccus magis est, quàm frigidus: in fine, ob

proxi-

proximum hyemis contubernium, contrario modo habet in medio, verò quòd ab hac & illa æquali passu distet, suarū virium prærogatiua vti plerumq; solet Hyemem addetis, quæ ob præcedentis Autumnii comitarum, initians frigida magis quàm humida nobis est: sub finem, ob assidentis Veris confinia, aliter habet: circa medium frigida ex æquo, & humida cēsetur. Quod hīc perpetuū esse, si minùs explorabitis, ad ea quæ in Astrophania nostra de stellarum exortu & occasu trademus placidè cōfugietis. Ergo, signa, quæ ad humidam aëris constitutiones pertinet, Vere & Hyeme, de proprijs locis adnotata, certius expectabitis, quàm excurrente anni quadrante alio: nisi quid præter solitam tempestatem occurrerit. Idquæ iuxta adscriptos qualitates gradus vnicuiq; parti anni. Sic Autumno surgēte, & procedente Vere, tonitrua, ventos, grandinem, & similia (præsertim si secundum naturam se habent) signis apparentibus potius excipietis, quàm aliud quiduis, & ita deinceps. Observabitis præterea, regionis, in qua versabimini, & *τροφαινομενων* periculum facietis, situm, naturam, & ad cœli habitudines. Vnde loca natura humida (cuiusmodi sunt lacustria, & aquosa) pluuijs obnoxia magis esse, quàm sicca, sæpenumero deprehēdetis. Montuo-

sa, & ædita, suscipiendis niuibus, tonitruis & fulminibus propensiora, quàm cum planis humilia. Demum atque Austris subijciuntur (maximè apud nos) vaporosa & humida magis, quàm quæ Aquilonem, vel sociorum ventorum alium quempiam agnoscunt. Ex quibus colligetur gelu, pluuias, ventos, aut alterius commotionis aëreæ speciẽ, de proprijs signis, tanquam de fonte haustam, etiam in eadem parte anni, & regione quæ vno Horizonte claudetur, incertam (si locum spectabitis) prædictionem & fidem nonnihil suspectam identidem præ se ferre. Quòd hic calor obfitum loci, vel obiectos montes, pro varia flatuum natura, facilè nubes dissoluat, vel aliò abire cogat: alibi contra. Quæ res nequaquam vos conturbare debet: nam quemadmodum omnis non fert omnia tellus, ita omne vbiq; non dat mortalibus omnia cœlum.

Hic segetes (inquit poëta) illic veniunt felicius vnae,

Arborei fetus alibi: atque iniussa virescunt

Gramina: nonne vides croceos vt Imolus odores.

India mittit ebur, molles sua thura Sabæi.

Etrursum:

Nec verò terræ ferre omnes omnia possunt

Fluminibus salices, crassisq; paludibus alni

Nascuntur: steriles saxosis montibus omni:

Littora

*Littora myrtetis letissima: denique apertos
Bacchus amat colles, aquilonē & frigora taxi.
Cui hunc in modum subscribit Ouid.
Nec tellus eadem parit omnia: vitibus illa
Conuenit: hæc oleis: hic benefata virent.*

Horum causam reddit Virgilius.

Quippe solo natura subest, &c.
Sanè, vt corporum (etiam in eadem terra, domo, vel familia) magnitudines, figura, & temperaturæ, satis per omnia non sibi respondent, sed habent alia familiare quidpiam, & diuersum ab alijs: sic terræ tractus (etiam in eodem hemisphærio) inter se non omnino consentiunt. Vnde quibusdam ventos quosdã familiares esse, alijs pluuias, nonnullis tonitrua, niues, grandines, terræmotus, & (vt paucis dicam) suas cuique regioni peculiare, vel ad minimam mutationem, inesse commotiones, posthac iudicabit. Quas in hac Aeromantiæ parte, nisi tam falli quàm fallere mauultis, ne latum (quod aiunt) vnguem premit- tetis. Iam quod ad ambitum locorū at- tinet, in quæ iudicia aëris vniuersali si- gnificatione diffundentur, hæc in præ- sentiarum accipietis. At libri Horizon- tis, aut (si vultis) hemisphærij finē, quia oculorum acies verè pertingere non po- test, quantum cœli quod supra ter- ram eminent, quisque (prospectum cir- cunferendo) aspicere potest, id Hori- zontis

zontis terminum, Latinis Finitorem dictū sibi facit: quem trecentorū & sexaginta stadiorum, vel (si placet) duarum & viginti leucarum Gallicarum cum vnius semisse, longitudinem intra se cōtinere, fidem faciūt Optices periti. Nam centum & octoginta stadia, quæ leucas nostrates vndecim cū vnius quadrante statuūt, in plano, & recto (altum excipio in quo stellas videmus) non excedit acies etiam perspicaciter intuentis. Hic oculatū illum Argonautam Lynceū excludo, qui naues ex Carthaginēsi portu soluētes, de Lilybæo Siciliae promōtorio & vidisse, & numeral se fabulatur. Ad hūc itaq; spatij terminū, ocularis radius vbi venit, accessū deficiēs in rotunditatē recurrendo, curuatur: atq; ita fit vt hic numerus (centum, inquam, stadiorum, supra octoginta) ex vtraq; spectantis parte antiqua & postica geminatus, trecentorum & sexaginta stadiorum spatium relinquat, quod intra Horizontem diametraliter (vt sic dicam) continetur. Porro, quia circumferentiæ circuli quantitas diametro ter repetita, & septima parte ferè superaddita elicitur: vniuersus Horizōtis ambitus mille & cētum stadiorum supra vnum & triginta plus minùs esse censebitur: hoc est leucarum septuaginta (triente minus, vel circiter) adie-

adiecta vna. Hic nō sum nescius, Proclū & alios plerosq; à Macrobio dissentire, qui Horizōtis diametrū (nisi corruptus est locus) binis stadiorū millibus, hoc est, leucis centū & vigintiquinque cōstare volunt. Cuius peripheria esset trecentorū ferè stadiorū, supra sena millia: aut (si libet) trecentarū nonaginta quatuor leucarū, cum tertia parte vnius ferè. Quod si est, longè lateque à Macrobij sentētia recedent Proclus & alij. Sed eā controuersiā excitare fortasse potuit stadiorū mensura apud multos diuersa, quod ipsi videbitis. Ergo non existimabitis cū physiologus de pluuia, serenitate, ventis, tempestate, tonitru, & similibus per signa sentētiam dicet, in immensum ire. Nihil enim ad eum qui in Barboniensi Ducatu apud mōluciū natale solū mihi dulcissimum de pluuia iudicat, nū apud Campanos Galliaē, aut Hispanos pluat, necne. Erit itaque de constitutione aëris iudicium ad eum duntaxat Horizontem (qua dictum est formula) referendum, in quo signa circa Solem & Lunam, vel alias stellas, nubes item, montes, terram, aquam, & reliqua, vobis apparebunt: vel ab ipsis animantium corporibus, motu, gestu, voce, aut alio quouis modo prodibunt. Quandoquidem à vaporibus, exhalationibúsvē inter

oculum vestrum & cœlum, per inane deerrantibus, sensibilesque brutorum partes (dum adhuc in via sunt) titillantibus fieri, ut superius didicistis, ita futius postea audietis. Qui oculus, quia in sui Horizontis centro ubique stat, de emergentibus duntaxat in eo signis, non neglecta (ut diximus) locorum, & partis anni naturas, certò iudicare potest: sed ita, ut iudicij trutinam ad eam partem semper inflectat, quæ prerogatiuarum pondus ad se pertrahet. Ut si æstate pluuiarum signa vobis proponi videbitis, quia bona ex parte illa calida esse solet, & sicca, proindeque nihil, aut minimùm cum pluuiosa aura commune habens, remissio-riorem humiditatem, vel pro ea nubilosum tantùm aërem, pronuntiabit. Hyeme, & Vere, validiorem. De serenitate contrà, & ita deinceps. Sed attentione dignum est, quòd quæ à nubibus, & spectris alijs in aëre suspensis, eruentur præfagia, in libro Horizonte & undique peruiso (ut tota cœli facies, cum ventorum tractu commodè pateat) exerceri debent. Inquam rem, sane quàm opportuna erunt rura, quæ (ut scripsit Plinius) verè intelligentibus, deprehendendo cœlo non minùs conferunt, quàm syderalis scientia, agro foeliciter excolendo.

do. Nec circa ventos vobis dormitandum erit: nam illos collectas in vestro Horizōte nubeculas aërem cōturbantes, nunc dissipare, nūc aliò distrahere, & adnotata signa eludere, plerunq; obseruabitis, Quod nos in pluuie, grandine, & tonitru locū habere, sæpenumero animaduertimus. Vnde commotionū aëris pronostica, vbiq; certa nō esse nec stata effecta semper sustinere experiundo discetis. Quanquam alicubi esse cōstat. Quod viderit vulgus, qui mutationum auræ prædictiones eadem die, imò verò hora & momento, quibus in cœlesti Ephemeride, aut alibi exprimuntur, in propria vrbe, villa, agro & (si dijs placet) etiam testa, & foculo, non sine prædicentiū conuitio, ridiculè expectare solet. O quantum est in rebus inane. Est profecto res aëria (vt verè dicam) scrupulosa, & laboris difficultatisque plenissima. Sed de his per occasionē alio in loco. Ad vos itaq; redeo, *φιλτατοι φυσιοφιλοι* quos ad pronosticorum fidem maiorem, sedulus (præter iam dicta) moneo, vt signa contraria etiam accuratè obseruetis. Itaque, vigente tempestate, aut pluuia, serenitatis signa examinabitis: per serenitatem, contra: ita de reliquis. Nemo enim cerebri vsq; aded euersi mihi esse existimatur, qui serenitatem intuēdo, aut plu-

pluuiam, de illis serid non iudicet. Optimum erit insuper, signum signo cōiungere: & tribus, sex, decem, vel pluribus in vnum conspirantibus hærere. Adhæc præteriti anni, mensis, vel hebdomadæ obseruata signa diligēter adnotare: atq; his præsentia, & præsentibus futura cōponere. Nam hîc (vt in Rhetoricis argumentis) etiam turba valet: & quæ non profunt singula, multa iuuât. Quod semel dictum, pro vestra prudentia ad omnes Aphorismorum nostrorum classes, tanquam theorema vniuersale posthac adaptare studebitis: interim non ignari, quamplurima hîc superesse ex parte cœli: cui corruptibiles ista mundi inferioris causæ, velut primarijs & agentibus, vltro obtemperant. In quo si paruam fidem mihi habetis, Ptolemæum proferam: αἱ καθόλου (inquit) τοῦ αἵρος ἐπιγιγνώμεναι ἰδιόχρονοι φαντασίαι, τὰ τε ὅμοια δὺλουσι τοῖς ὑπὸ τῶν οἰκείων συμπλωμάτων κατατὰ ῥοδὶ δηλωμένα διὰ τὴν ἔμπροσθεν ἀποσιλουμένοις, quod est, Generalia visa aëris, certis temporibus ea protendūt, quæ sunt in superioribus, de suis quæque accidentibus explicata. Quanquam id ad Cometas, & vniuersales alias aëris impressiones detorqueri posse, non sum nescius: Quod & vos nosce, & cum his miscere, maxime

mopere cuperem. Cæterùm, hîc etiam mihi obiter admonendi estis, quòd ad calcem vniuscuiusq; classis aphoristicas sententiolas, breues ac concisas, sed philosophicas tamen & eruditas, vobis apponere non sum grauatus. Ex quibus, naturas, differentias, accidentia & effectus rerum singularum quas in genere classis quælibet amplectitur, paucis colligere & excipere vobis licebit. Hanc enim methodum seruare vbique studuimus, vt primo loco causas ac generationem cuiusque meteori proferremus. Secundo, signa & prognostica eiusdem, eaque certa & vbique gentium perpetua: nec non doctis & indoctis familiaria: siue sursum, siue deorsum oculos tam per diem, quam noctem conuertatis. Sursum in coelo & aëre. In hoc per nubes, ventorum flatus, ignita spectra, & alia. In illo, à Sole, Luna, Stellis, & quæ circa apparent. Deorsum, in aqua & terra. In illa, ab his quæ ibi versantur, aut inde emergunt. In hac, ex his quæ sumuntur à montibus, vallibus, syluis, rebus domesticis, volucribus, omnis generis animalibus, & alijs quamplurimis. Quarum rerum obseruationes partim hisce oculis adnotauimus, partim ab his qui toti in id fuerunt, & hodie adhuc sunt fideliter excepimus, partim etiam, imò verò maxima ex parte, ab antiquis & re-

centioribus scriptoribus, quos de catalogo postea recensēbimus. Quicquid id est, accuratē selegimus, & in aphoristicas classes, facili methodo, digessimus. Tertio & postremo loco, cuiusque meteorologi ex proprijs signis descripti, naturam differentias, accidentia, effectus, & particulatim alia multa vobis proponere sumus conati. Quæ omnium complexio, semeiotice meteorologica dici ritē posset. Cæterum, quo consilio hanc syluulam sic vobis concinnarim, paucis nunc demum accipite. Septimus hodiē annus elabitur, ex quo typographis hanc Ephemerides (Phænomena aliter nuncupatas) in vsum vestrum excudendas cōmiseram. Quarū exēplaria cū iam diu desiderari audirem & sollicitē multorum literis ac precibus ad secundam editionem vrgerer, visum fuit illā quamplurimorum Aphorismorum accessione vbiq̄ locupletatam, emendatiorē tandē vobis emittere. Cuius rei, ipsi legendo, & priori æditioni conferēdo, testes ac iudices esse poteritis. Ex duobus itaque rerum aëris commentariolis nostris (Phænomena dico & Meteorologiā) vnum Enchiridiolū auctius & castigatius, noua methodo sed facili tamen vobis elaborauimus, & condidimus: non absurdo sanē cōsilio, nec item infœlicis cōiugio, nisi mea φιλαυτία me insigni-

infigliter fallit, Verū enimvero, ex vobis sic fortasse insurget quispiā: Quorsum Ephemerides istæ, aut quem vsum præstant, quibusue profunt? paucis dicam: Agricolis, nautis, copiarum ducibus, ac medicis plurimum prodesse certum est. Agricolis, quòd ex re illorū maximè sit, non modò præsentēs tempestatēs, sed & futuras bonas atque malas, tempestiuè prænoscere. In quam rē post Varronem, Columellam, Plinium, Virgilium, Palladium, Hesiodum, & alios quamplurimos, testē citabimus. Marc. Catonem, villicum suum hunc in modum admonentē. Opera omnia (inquit) maturè conficias face. Nam res rustica sic est, quòd si rem vnam serò feceris, ac occasionem cœli & aëris (si agriculturam spectas) filiam excluderis, omnia serò & frustra facies. Nec temerè: nā κεί-
 ρ⊙, vt habet Hippocrates noster, οὐξ⊙
 & cœlū, vt adnotat Theophrastus, producit non ager. Ergo, prouido agricolæ, & colono necessaria est cœli ac tempestatum præuisio: tum in serendo, tum etiam colligendò & reponendo. Nā in messem ipsam (vt scribit Plinius) dāno sa ventorum prælia sæpe concurrere, im prudens sensit agricola. Hinc Democritum metente eius fratre Damaso astu ardentissimo vigente, orasse tradunt, vt reliquæ segeti parceret, raperetque

defecta sub tectum, paucis mox horis suo imbre vaticinatione probata: quam pridiano vespere, & matutina huius diei lucé, de cœli vultu, & aëris motu prudenter exceperat, & imperito fratri ex solis phænomenis prædixerat. In nauigando, cauendum à ventis & tempestatibus, pluuijs item & procellis: quæ omnia qui non præuiderit, incautus opprimetur. In ducendis militaribus copijs, & regendo exercitu, Præfecti maxime interest, via & pabulationis causa, necnon commeatus, & castrametationum, incursumve, futuras tempestates ad vnguem pernosse: ne cum equitatu peditum acies, morbo & fame (quæ omni ferro sæuior est) languescat, ac viribus imbecillis, fractisque tandem cõcidat. Auditis itaque & agricolis, & nauitis, & militari ordini hæc nostras Ephemerides vsu cum fructu maximũ allaturas. Quod vnum, etiam ex Virgilij Georgico vobis confirmare probareque satago, qua parte de Aeromatica verba facit.

*Hinc tēpestates (inquit) dubia prædicere cælo
Possumus: hinc messisq; diem, tempusq; serendi:
Et quando infidum remis impellere marmor
Conueniat: quando armatas deducere classes:
Aut tempestiuam in syluis euertere pinum.*

Cæterum etiã medicis plurimũ prodesse, vobis persuasum puto, quorũ ma-

ximè

ximè refert, vt passim cum Hippocrate inculcat Galenus, non solùm temporum mutationis quæ morbos potissimum pariunt, præuidere, sed & aërem cùm præsentem, tum præteritum ac futurum diligenter exploratum habere. Cui medicorū filij omnes, Arabes, Græci & Latini, inter salubres, & insalubres causas, principatum iure dedisse mihi semper sunt visi. In summa, omni omnium hominū statui, hęc nostram aëriam *εὐπογνωσίῃ* admodum profuturam spero: ne in diem, brutorum more, vitæ humanæ lubrica fragilitas transigatur: sed sit homo valetudinis suæ custòs diligentissimus: cuius partem bonam sibi vindicat aër: atq; dum foras ad merces, vel debitas operas, aut aliò: opportunè illi prodeundum erit seridò intelligat, & maturè expediat. Hęc verbosius fortassè quàm par est, vobiscum præfatus, candidi rerum naturæ Candidati,
Vale dico.

B 7 Ephe-

BIBLIOTECA
DEL
OBSERVATORIO DE S. FERNANDO

EPHEMERIDVM AERIS

Aphoristicae classes quinque, haec in summa habent.

PRima continet pluuiæ causas & generationē: Pluuię signa, ab his quæ omnibus per diem & noctem in cœlo, aëre, aqua, & terra apparent.

Aphorismi in summa illic sunt 176

Pluuiæ naturam, accidentia, differentias, effectus, & particularia alia multa, Aphorismi 40

Siccitatis & serenitatis causas necnon generationem.

Siccitatis & serenitatis signa Apho. 54

Siccitatis & serenitatis naturam accidentia, &c. Aphorismi 6

SEcunda habet roris generationem. Pruinæ, nebulæ, & caliginis generationem.

Nauis generationem.

Grandinis & congelatorum granulorum generationem.

Signa roris, pruinæ, nebulæ, caliginis, niuis, grandinis, & similibus Aph. 12

Roris naturam, accidentia, differentias, effectus, & alia particularia multa, Aphorismi 17

Pruinæ, nebulæ & caliginis naturã, &c. Aphorismi 13

Niuis naturã, accidentia, &c. Apho. 29

Gran-

	39
Grandinis naturam, accidentia, &c.	
Aphorismi.	18
Frigoris & gelu signa Aphorismi	18
Frigoris & gelu naturam, accidētia, &c.	
Aphorismi.	14.
T ertia complectitur ventorum cau- sas & generationem.	
Ventorum signa Aphorismi.	70.
Ventorum orientalium nomina, na- turam, accidentia, differentias, effe- ctus, & alia Aphorismi.	8.
Ventorum accidentalium nomina, na- turam, &c. Aphorismi.	12.
Ventorum meridionalium, nomina, naturam, &c. Aphorismi.	16
Ventorum septentrionalium nomina, naturam, &c. Aphorismi.	22
Vniuersalia quædam ad ventos omnes Aphorismi.	42.
Ventorum quorundam repentinorum, violentorū, & formidandorum na- turā, accidentia, &c. Aphorismi	26.
Ventorū nomenclaturam, distinctio- nes, & situm, ex nautarū & Hydro- graphorum placitis, Aphorif.	6.
Q uarta expedit tonitruorū genera- tionē, coruscationis seu fulguris generationē. Fulminis gnationē.	
Signa tonitruui, coruscationis, & ful- minis, Aphorismi.	5.
Tonitruorū decreta per singula signa Zodiaci Aphorismi.	5.

Toni

Tonitruorum ex quatuor mundi partibus exurgentium vel auditorū, portenta, Aphorismi. 4.

Tonitruorum per duodecim menses prognostica Aphorismi. 12.

Tonitruorum præfigurationes per singulos dies hebdomadae Apho. 7.

Tonitruorum præfagia per duodecim menses anni Aphorismi. 12.

Tonitruorū, naturā, accidētia, differentias, effectus, & alia Apho. 12.

Coruscationum naturā accidētia, &c. Aphorismi. 20.

Fulminis naturā, accidētia, &c. Aph. 35

Quinta & vltima exponit terræ motus generationem.

Signa terræ motus Aphorismi 12

Terræ motus differentias, species, naturam, accidentia, effectus, & alia.

Aphorismi 41.

Tempestatis descriptionem.

Tempestatis signa Aphorismi 34.

Cometarum & ignitarum aëris traiectionum causas & generationem.

Cometarum & aëriarum impressio- num signa Aphorismi 5.

Fertilitatis & sterilitatis signa. Aphorismi 18.

Nubium significatores, naturam, & pronostica ex colore. Aphor. 4.

Prognosticum perpetuum de statu cuiuslibet anni ex solis Ianuarij calendis.

S V M M A E P H E M. 41

dis. Aphorismi 8.

Prognosticum de futuro anni statu,
ex Caniculæ exortu sumptum ex
Geoponicis Diophanis Græci Apho-
rismi. 12.

Totus libellus in summa complectitur
Aphorismos plus minus. 845.

C A T A L O G V S A V T H O -
rum quorum diligentia aërias observa-
tiones cùm nostras, tum aliorum, hic
confirmare satagemus.

Aratus.	Lucanus.
Aristoteles.	Leupoldus.
Aphrodiseus.	Lud. de Rigijs.
Alkindus.	
Albertus.	Marc. Manilius
Aug. Nyphus.	Marc. Varro.
	Marc. Cato.
Beda Anglosaxo.	
	Ovidius.
Columella.	
Cass. Dion. Vtic.	Ptolemæus.
	Plutarchus.
Firminus.	Plinius.
	Politianus.
Geor. Valla.	Palladius.
Haly.	Seneca.
Iouia. Pontanus.	Theon Alexandri
Iac. Milichius.	Theophrastus.
Ioan. Eschuid.	Virgilius.

Ephe-

EPHEMERIDVM

AERIS PERPETVA-
rum Antonij Mizaldi Monluciani.

Classis prima.

Pluuiæ & humiditatis aëris
causa ac generatio.

Scholis omnibus, gentium
omnium rectè & accuratè
Philosophantium, hætenus
confessum, probatūq; fuit,
solem & cæli astra, non so-
lùm pluuiæ, sed etiam reli-
quis meteoris omnibus, ut
id deinceps dictum semel accipias) causam post
Deum primam & præcipuam Vbiq; esse. Quo-
rum vi & energiea) ut à pluuiæ generatione dis-
spicemur) quia ab humidis locis & aquosis, in
mediam aëris regionem, crassiusculi vapores
multi, ceu fune quodam ductario aguntur: diu
illic suspensi, & ob loci frigiditatē in nubem con-
creti (extincto qui ferebat calore) quemadmo-
dum expeditè propter suspēdium & grauitatem
dissoluuntur, deorsumq; stillatim erumpunt, ita
pluuiam nobis faciunt. Quæ si minoribus guttu-
lis crebra descendet, imber erit: si impetuosè, &
comprehensim, subito brocera, Lauat Nimbus.

Pluuiæ

PLUVIAE ET HV
MIDITATIS AVRAE SI-
*gna, ab his quæ secundum phanta-
siam omnibus in cœ-
lo apparent.*

Solem (vt ex Arato transtulit Virgilius) certissima signa sequuntur: Et quæ manè refert: & quæ surgentibus astris.

Solem itaque emergentem ad diurnas aëris constitutiones quotidie odseruabimus: labētē verò ad nocturnas. Quod Claud. Ptolemæū virū (vt Græcè dicā) φιλοσοφώτατον κ̄ αστρολογότατον, planè innuisse audies: τὸν μὲν ὄν ἥλιον (inquit) παρατηρήτεον πρὸς τὰς ἡμερησίους καλὰ σάσφς ἀνατέλλοντα πρὸς τὰς νυκτερινὰς, διωονίᾳ.

2. Ex orientis ergo Solis, vel cadentis radios profundas nubes emulgere si videbis, aut ab eruginosis nubibus liuidisve, rufas obscurè, & puniceas intercipietibus eosdem absorberi, pluuiæ iam tū semina, pro Soli, cœlo, & partis anni natura, sursum iacta esse existimabis.

3. Solem cauum, & in nube ferruginea veluti demersum exoriri si videbis. Ad hæc ex eius radijs, nonnullos Austrum, alios

EPHEM. AER. CLASS. I. ††
alios verò Boream languidè affectare,
pluuię aut ventorum præludia esse exi-
stimabis.

4 *si Solis tristis imago.*

Lurida sollicitis præbebit lumina terris.

Vel, sol ipse in emerſu, aut occiduo la-
pſu, ac ſi laboraret, tenebricoſus ſubui-
ridis vel cæruleus apparebit, ad futuros
imbres nuntiabit.

5 Obuoluti atra nube matutini Solis
radij, nullaque ex parte illuſtres ſuſpe-
ctam eo die pluuiam non ſecus reddunt,
quàm ſi liueſcentes, & cineritię nubes
cum aurora longe lateque per Horizon-
tem glomerarentur.

6 Si Solem dum emergit, labiturve co-
rona plumbea, caliginofa aut ſubrufa
cingi animaduertes: aut ſolares nubes
(quas Græci *παρήλια* dixerunt) radijs pal-
leſcentibus eidem adefſe: venturę plu-
uię, aut tempeſtatis immemor nō eris.

7 *Sol ubi naſcentē maculis variauerit ortum,*
ſuſpectos imbres faciet.

8 Si in ipſo Horizontis contractu, vel
haud ita procul, aſcendentem Solē pul-
latę nubes, vento ad meridiem annuen-
te circumcludent, quantò minùs lumi-
nis relinquent, tantò turbulentiore tē-
peſtatem, humidioremque præ ſe ferent.

9 Dū videbis ſolares radios per exor-
tum & item occaſum, veluti increſceſ-
ſere: & factò vtrinque nubiū liuentium
aggere,

aggere, in arctum cogi, premi que, plu-
uijs delabentibus dies aliquot adiudi-
catos esse existimabis.

10 Quoties ante nascentē Solem per-
exigua & veluti superficiaria nubes ob-
orietur: & posthanc radijs varius supra
Horizontem attolletur Phœbus, aut vt
scripsit Maro:

*Ipsius in vultu varios errare colores
Sedulus aspicias, meritò terrebere nimbis.*

11 Si Solis radij sub auroram prætenfi
apparebunt, diffuse que super Horizon-
tem, crassiores quàm consueuerunt vi-
debuntur, pluuiæ aut venti obliuiscen-
dum non erit. Qui si magis magisque
sublato Sole delatabuntur, aquas cer-
tiùs testabuntur.

12 Occidentem Solem, itidem & orien-
tem si obscurabunt nubes profundæ, ef-
fundentur que circa eas hinc inde inter-
uoluti radij, de pluuiæ aut vento dubi-
tandum nequaquam erit.

13 Sol per nebulam, vel caliginosum
aërem tota die, aut bona eius parte con-
spectus: & instar pilæ, aut globuli ignei
obseruatus, cœlum pluuias parturire
innuit.

14 Nigræ circa Solē coronæ, vna vel
plures visæ, horridam tempestatem, aut
hyemalem aëris constitutionem in via
esse ostendunt.

15 *Cæruleus pluuiam Sol nūtiat: igneus Euros.*

Sin

*Si n maculae incipiunt rutilo immiscerier igni:
Omnia tunc pariter vento nimbisque videbis*

Feruerere.

16 Si dum peroritur Sol, crassiuscula nebula è regione sursum ascendet, pluuiã dabit. Si è mari, vento nulla ex parte contrario emerget, vel circa mōtium summitates pratave, aut sylvas, aut lacus, aut fontes, vel flumina, moram longam faciet, idem præstabit.

17 Si Sole scandente, labenté ve, nubes (quas *παρίλια* dici monuimus) ab Austro, vel Borea, aut utrobique densiusculo rubore, & liuidulo infici deprehendes, vëtosam pluuiam prænuntiare nihil hærebis.

18 Sol per nubes prædensas, & alicubi fenestratim diuulsas exoriens, adhæc radios obscurè iaculans, vel quasi diuisus apparens, pluuiam (perinde atq; exturbato occasu tempestatem) significare pronus est.

19 Sol minor quàm consuevit emergens, vel dum occidit, in plumbea nube disparens, quò propius Horizontis lineam sic affectus pertinget, eò descensuram aquam citiùs portendet.

20 Si fumosus, & veluti puluerulentus aër, Solem diu tristem, per austrinã constitutionē reddiderit, illum pluuias sursum moliri, certissimū signum erit.

21 Sol dum exurgit, nubes virescentes

præ

præ se agens: vel radios discordes pallâtesue porrigēs: adhæc circulo nigro circumplexus vanescens, pluuiarum augur antiquis est habitus.

22 Si renascente Sole, aër tenebricosus nubē quasi circulo per Horizōtis labrum continuā & luridā dederit: idem quod nūc nuper pollicebitur. Similiter si dū ad occasum tendit Sol, grauida nubes, illum (veluti absorbens) præcurret.

23 Si ante Solis exortum & occubitū, vel paulò post, purpureæ puniceæve nubes vtcunque pressæ, & nigrescētes, ex templo nasci, vanescereque spectabuntur, leuissimarum pluuiarum signa dabunt: prædensē cum quodā liuore, magnarum. Quanquā hoc apud nos (præsertim æstate, in qua Solis radius potenter digerit) veritati vbique non subscribere, sæpenumero sum expertus.

24 Sol manè, facie insolita emergens, aut luthea in nube, vel subfusca delitecēs, aurā pluuiosam portēdere nat⁹ est.

25 Si rutilum & candentem Solis occubitum liuidæ nubes & obscuræ comitabuntur, pluuias aut perturbatum aërem promouebunt.

26 Sol in suo emersu, vel haud ita procul, adhæc in elapsu, insignem calorem sub caliginoso aëre, præter dici & partis anni rationē, secū aduchens, si nō aderit ventus (Vere maximè & Autumno)

pluuiæ

48 EPHEM. AER. CLASS. I
pluuię vel tonitru signa, ob oculos actum
ponet.

27 Rubedo calente aëre, circa Solem
nascentem visa, sed tamen liuore permixta
suffusa, idem quod prius intentat.

28 Si orientis Solis orbicularis facies
splendidulum lumen & perfectum non
habebit: pluuiam, aut pro ea nubilosum
aërem exhibebit. Cuius centrum si absque
vlllo radio videbitur, simile quid ad
futurum nuntiabit.

29 Si Sol occidens nubes atratas secum
pertrahet: vel manè antequam supra Ho-
rizontem caput efferat, radios nullos,
aut saltem pallefcentes iaculabitur: plu-
uiam in procinctu esse admonebit.

30 Quoties Sol veluti nigrescens, crassa
fuscule nube præcurrente, occumbet:
eiusque radij omnes de circulo oblique
torquebuntur, hi in vnam partem, alij
in aliam dissilientes, pluuias hinc por-
tendi certius eris.

31 Si Sol in suo emerfu & lapsu, dum
Finitori adhuc propinquus est, solito
maior videbitur, aëre non amodum pur-
gato, & nitente, spirantibusque Austris,
pluuias illum augurari hinc ritè existi-
mabis.

32 Parahelios (Soles alteros dixerunt
Peripatetici) suo etiam in pluuijs testi-
monia habere, nescius non eris. Quos il-
li ijdem tradiderunt fieri, in nube humida, le-

da, le-

da, leui, non nihil dēso & vniformi. Sed sub Sole minimè stante (vt Halo) nec ex opposito, (vt iris) quin potius proiecta ad latus, & æqualiter in parte illustrata: ex quo fit, vt radiorum reflexu, & refractione, perinde atque in polito & bene terfo chalybe Solem colore, magnitudine, & figura nobis facilè mētiatur: nisi quòd albicat magis Parahelius, quā Sol, Austrum versus vel Boream illi lateralis semper apparēs. Vnde plures duobus visi vix vnquam fuerunt Parahelij. Quæ phantasia tres Soles & totidem Lunas (nam sub Parahelio, etiam Paraselene, vt postea dicemus, locum habet) aliquando comparuisse, rerum naturæ imperitis leuiter admodum imponere potuit. An verò ab alijs stellis idem fieri possit, suspensam sententiam tenere malo, quàm de dubijs & incertis temerè quidquam pronuntiare.

33 Australes Parahelij, vt rem (quod dicunt) acu attingamus, magnarum pluiarum testes esse consueuerunt. Boreales non itē. Quod ad aëreas virgas (Græci *πάβλοι* nuncupant) non ineptè accommodare etiam licebit. Quas Sole in exortu vel occusu degente, ad alterutrum mundi latus, Australe, inquam, vel Boreale, instar lineæ de terebrata nube in terram perpendiculariter sub vario colore (cuiusmodi est Iris) descendere frequenter

C

quenter

quenter obseruauimus . Vnde Irinas virgas inscribere visum fuit . Ex quibus Australes , vt in Parahelijs, potius quàm Boreales, aquam, & aëris perturbationes portendere , non temere, mea sentētia, adnotarūt antiqui. Quāquam Ptolomæi interpretes , Parahelios & virgas nunquam apparuisse tradunt, nisi per ea tempora Halo, aut Iris etiam apparuerit, nam utrobique vna omnium ferè est causa, nimirum radiorum Solis, vel eius corporis, à nube pluuiatili, perinde atq; à speculo facta refractione : nisi quòd perpendiculariū linearum nubes in æqualis esse solet : hoc est vna parte densior, altera verò rarior : in quam decedentes radij, partibus minùs addensatis, ceu per foramina quædam, & circulos vitreos, nunc rectè, nūc obliquè deorsum feruntur : proindèque virgas sub diuersis coloribus in aëre depingunt varias . Puniceas, si densior erit nubes, ac nigricans . Virides, si rorans. Cæruleas, si ex lutho viridis : & ita deinceps. Nam lucem res coloratas transeuntem, ipsarummet coloribus, vt docet Optographia, insigniri, tam est certum, quàm Sole lucente, diem esse. Hactenus de Sole: superest vt ad Lunam & stellas, cōmodè progrediamur.

L Vnam (inquit Ptolomeus) obseruabimus in itineri suo dierum tri-

um

34 um ante interlunia, & totidem post, ipsaq; plenilunia, ac mediū tempus quo erga Solem (vt sic dicā) quadratur. Nam certissimum est ante tres ferè dies omnium tempestatū significationes existere solere: aut etiā post tres exæquati itineris lunaris erga Solem. In cuius sententiā, tametī cū Theophrasto descendit Lucanus, Plinius nihilominus, & Virgilius, cū Anglosaxone Beda, diē quartum hīc contemplabilem esse volūt. Aratus, & Theon Alexandrinus, inter vtrumq; volantes, modò hunc, modo illum obseruandum proponunt. Quā controuersiam facilè (nisi valde hallucinor) cōponet, qui in Mathematicis, atque adeò in orbium & motuum Lunæ theoria, vel per transfennam (quod dicunt) erit versatus. Namque ab his perspicuè docebitur, die à congressu cum Sole nunc tertio, nunc quarto, citiùs quandoque, nonnunquam tardiùs, Lunam nobis apparere. Si enim ipsa luminarium synodus, sub Ecliptica, in decliui cœlestis Spheræ situ, à fine Sagittarij, ad postremum Geminorum scrupulum, continget: tunc cū Sol (vt à Ptolomæo excepit Purbachius) occidendo in Horizonte fuerit, plures gradus erunt in circulo reuolutionis Lunæ ab ipsa ad Horizontem, quàm de Zodiaco à Luna ad Solem occumbentem,

Vnde in climatibus septentrionalibus, antè videri poterit, quàm si fuisset in altera Zodiaci medietate: tunc enim exiguo tempore longiùs à Sole potest elongari: & maximè in Ariete, signo obliquissime ascèdente, & rectissimè descèdente. Præterreà si velox motu erit, citius apparebit quàm si tarda. Et si inter Solis & renascentis Lunæ obitum, duo decim A Equinoctialis tempora, seu gradus (id est horæ supra dodrantem prope modū semuncia) intererūt: tunc: Cynthia ex Alphragani, & Albategni sententia, noua conspici poterit. Sed Lunæ latitudo ab ecliptica cū his omnium maximè obseruanda venit. Nam si à coniunctione, in latitudinem septentrionalem mouebitur, celeritè ob oculos versabitur, quàm si in meridianam. Fit igitur quandoq; vt causæ istæ omnes concurrant: & tunc eodem die Luna vetus & noua cōparere potest. Quandoq; duæ tantum: & tunc die à fraterno coitu altero spectatur. Aliquando vna duntaxat, fitq; vt tertio die tum maximè se prodatur. Nōnunquam omnium oppositum accidit, & tunc quarto die cōspiciam se præbet. Quæ res, mea sententia, de decretorio commotionum aëris Lunari die antiquis eam cōtrouersiam peperisse potuit. Sed omiſsa Lunaris luminis apparitione (neq; enim, vt

astra

astra reliqua, solo lumine agit luna, sed
 etiam motu) tantorū virorū litem eam
 via alia cōponere aggrediamur. Qui in
 quartū à synodo diē, suas obseruationes
 coniecerūt, hi à congressus, vel interlunij
 cardine, semiquadrangulū primū, respe
 xisse mihi videntur. Nā eo die τὸν ἕκτα
 δεκάτου hoc est sexdecāgule priscorū fi
 guræ, latus secundū, quod graduum est
 quadragintaquinq; à primo, & tetrago
 ni seu quadrati dimidiū, luna exactè pos
 sidere inuenitur: qui dies quēadmodum
 in critica morborum perscrutatione, sep
 timi ex Hippocrate est index, ita primæ
 lunaris septimanæ, quod ad auræ cōmo
 tiones attinet, significator esse illis po
 tuit. Qui uerò diem post cōuentū terti
 um respexerūt, cōtemplabilemq; admi
 serūt, perfectū quidem illum, & præterea
 initiatū quartū ac iam tū fluentem (per
 inde atq; apud medicos in critico die vi
 gesimo sequentem, nimirum primum
 supra vigesimum, & in fine tertij gra
 dus pro plantarū temperamento, quarti
 initium) intelligere, nisi validè fallor
 voluerunt: Quo die, Luna κωνοειδής &
 κεραιή hoc est corniculata, angulum
 à coniunctionis momento, semiquadra
 tum etiam tenere plurimūm consuevit:
 dextrum: tribus ante coitum completis
 diebus, & quarto labente: sinistrum,
 totidem post. Quod ad reliquos angu
 los,

54 E P H E M . A E R . C L A S . I .
los , auræ mutationum iudices certissimos , eodem præcurrēte , ac sequente die
rum numero , aptandum postea præcepit
Ptolomeus , rerum cœli interpretis , &
peruestigator diligentissimus . Ad quartum , ubi Luna à primo fraterni congressus loco (vt loquuntur) quadratur octauum , quando eidem tota diametro opposita esse spectatur , postremo , ad duodecimū , dum tetragonū vltimū rursus adimplet . Quæ omnia in figura sexdecim angulorum debite , vt ars exigit , extracta , eadem ferè methodo qua in morborum decretis , intueri perfacile erit . Ergo , ad motum quicquid id est , si videbitur detorquebis . Nec omittes Lunaris corporis in proprio epicyclo cum velocitate tarditatem : quæ plerūq; facit vt motus ipse non satis vbiq; sibi constet , hoc est , in temporibus æqualibus , æquales tã Zodiaci , quàm Aequatoris arcus non semper describat , nec consequentibus diebus sibi (numero saltem) respōdentes gradus æqualiter percurrat . Quæ res planè efficit , vt dictos ἑξήκοντα ἡμερών angulos , nūc citiùs , nunc seriùs Luna ingredi , proindēq; videri cogatur . Pythagoricos numeros in hac controuersia de ternario & quaternario , cum Peripateticis longum valere iubebimus : vt qui energieæ parum aut nihil hīc sustineant , Vtut se res habebit,

bebit, cōtemplabimur primūm surgente à cornibus vtrinq; Lunam: aliàs enim eam alio depingit Hesperus colore, aliàs aliæ facies miscent: a quibus de mense instante perquirere poteris. Signa tamen omnia, inquit Aratus, non omnibus diebus eueniunt seu quæ tertio (vt diximus) quartóque fuerunt, vsque ad dimidiatam, & à dimidiata ipsam vsq; semimenstruam, atq; rursus à semimenstrua ad dimidiatam decrescen- tem. Alij diligenter Lunæ articulos octo, quoties scilicet in aspectus Solis suo mense incidit, hîc (perinde atq; in morbis) obseruandos volunt. De quibus & *ἡ καὶ δευαὶ δρω* Ptolemæi critico, fusissimè aliquādo leges ī nostro Seleniatico.

35 Luna itaq; tertia, quartave (vtrum libet acceperis, vnguem non vorterim) ante interlunium, & post adhæc tetragonum vtrumque, & appositionem, fusca, pallida, cœrulea, aut subuiridis conspecta, pluuiarum tempestatumq; præfaga habebitur.

36 Si Luna ijsdem diebus, prætumidū (supra quàm par sit) obscurumq; schematissimum, vtroque corniculo veluti emarcescente, præ se tulerit, adfuturam pluuiam indicabit.

37 Luna in summo corniculo nigras maculas habens, primis partibus mensis imbres futuros significat: si in medio

cum plena erit, serenitatem portendit.

38 Si per iam dictos dies, cornua solito densiora, amplioraque, & in semiuaculato corpore non nihil obtusa præterderit Luna, aquas spondebit.

39 In Lunæ triduo exortu si Notus spirabit, quarta die plus minus de-labetur pluuia.

40 Luna nascens, cornu superius ob-attrum si habebit, pluuias decrescēs da-bit. Si inferius, ante plenilunium. In me-dio nigrescens, circa oppositionem.

41 Luna ante diem quartum, spirante Austro non comparens, modò nulla su-pradictarum causarum obstiterit, hye-malem aëris constitutionem, toto ferè illo mense promittit.

42 Luna primo suo iam dicto exortu, nigriora solito, crassioraque; habens cor-nua, horridam tempestatem ac imbrife-rã, excurrente illa reuolutione portedit.

43 Si Luna falcata sui corporis par-ticulam tam gibbam, quàm sinuam, atro-colore, ceu veste quadam lugubri, in-duerit, venientes pluuias illam indicare certus eris.

44 In vtriusque Lunæ dichotomis, lu-men per totum lucentis semicirculi se-gmentum liuescere, vel nigricare si ob-seruabis, pluuia haud frustra terreberet. Quod signum; ad tertiam & quartam Lunæ etatem, non ineptè etiã adaptasse

vifi mihi sunt antiquorum plerique.

45 Luna triduaana corniculum alterū altero elatius, sub colore plumbeo exhibens, pluuiosam hebdomadam præfagit: imò verò secundum nonnullos, mēstruam bona ex parte peragrationē illā.

46 Si suo tempore & modo non comparebit Luna: aut nubem liuidè fenestratam architectari videbitur, pluuias (ni validè spirauerint venti) licebit expectare.

47 Luna ferrugineam faciem præ se ferens, vulgò pluuiialis haberi solet: cuius extremorum alterum corniculatum, si altero sublimius deprehendetur, semipluuiā aëris constitutionē pollicebitur.

48 Lunaris radius in nocturna navigatione ad remos scintillās, humidum aëris statum breui adfuturū, nautis hætenus præmonstrauit.

49 Lunæ radij, Austro spirante, obscuriores, crassiores, breuiioresque in terrā desuper transmissi, pluuias promittūt.

50 Si Lunam nocturnos suos equos agentem præcinxerit versicolor. circulus, non admodum transparens (qualis est Iris, vel huius plumę alius) aquā vnā cum ventis affatim descensuram testabitur: maximè si ad meridianum latitudinem Luna ipsa perrexerit.

51 Luna diebus paulò antè memoratis siæ cornibus, vel cum obtuso illo-

rum

51 EPHEM. AER. CLAS. I.
rum apiculo conspecta, hyemalem aë-
rem & pluuiam indicat.

52 Phoebe summo corniculo nigre-
scens, pluuiosum mēsis exordium pro-
ferre nihil cunctatur.

53 Luna circa sui globuli partem quæ
est expers luminis, coloribus ex rufo &
viridi liuescentibus insignita, nimbos,
aut validos ventos sæpenumero præ-
sagit.

54 Lunares circuli diuersis horis plu-
res visi, & semper in nigerrimas, aut fu-
scas nubes exoluti, magnos imbriū ex-
cessus metuendos admonent.

55 Area, seu circulus, Græcis ἄλωσ nū-
cupatus, Lunæ corpus, cœlo alioquin
sereno, sub rufo colore, cœruleo vel liui-
do, indiuiduè circumscribens, aëris com-
motionem in aquas procliuem arguit.
Qui si alterum, vel plures comites sibi
asciuerit: quo numerosiores erūt & ob-
scuriores, eò vehementiorem, validio-
remq; tempestatem significabunt. Quã-
quam Peripatetici Lunares areas, quàm
Solares ventosas magis esse contendūt.

56 Si nocturnæ Lunæ. Græcis παραστῆ
λήναι, ad australe cœli latus plures com-
parebunt, magnarum pluuiarum breui
adfuturarum, signa exhibebunt.

57 Ab alijs (inquit Aratus) licebit alia
signa per noctem & diem elicere. Ob-
seruabimus itaque & coronas seu circu-
los,

los, circa primæ classis inerrantes stellas, aut errantes visos. Nam si nigrescēt, aut cœrulei, rufi, viridēsve erunt: vel si dera ipsa obtusam aciem, & crassiusculum, torpentemque radium præ se ferent, pluias dabunt.

58 Inter stellas Cancri, vna est nebuloſa, Præsepe dicta: & non procul ab illa duæ aliæ, Afelli nuncupatæ, paruo spatio inter se distantes. Hæ si per serenitatem vel spissæ, vel obscuræ apparebunt, aut nubecula inficiēter, pluuiam & hyemalem tempeſtatem, pro ſoli & partis anni natura, breui ad futuram indicabunt. Quod si ex Afellis austrinus latuerit, pluuiam cum meridiano vento designabit. Si verò borealis, ventum septentrionalem, cum niue, aut grandine. Si vterque, turbatum aërem variè portendet.

59 Vergiliarum nubilus occasus, pluuiosam hyemem antiquis nuntiauit. Si verò sereno tempore occiderunt, serenam & asperam hyemem protenderunt.

C 6 PLV

PLUVIAE SIGNA AB

*his quæ in aëre fiunt**& apparent.*

Nubes rufæ, vel ferrugineæ, matutinum Solem præcurrêtes, pluuias minatur. Vesperi purpurascentes, serenitatem, aut vêtos, locis & tēporibus anni opportunis. Quod reliquis deinceps adaptabis.

2 Nubes liuidulas, aut ex rufo virescentes, necnS carptis, vel integris vel leribus fimiles, à meridie, seu (vt habet Plinius) ab oriente, cōfertim per aërem discurrere si videbis, intra triduū, plus minùs, aquas expectabis.

3 Nubes multæ, etiam roseæ, Horizōti æquidistantes, parte infima si nigricabunt, aquas portendent.

4 Nubes quæ à meridie in septētrionem tendunt, bona ex parte pluuiarum nuntias esse, & testatum & obseruatum hætenus fuit.

5 Nubes obscuræ & profundæ (cœli κατὰ πρηνίαν nonnulli dixerunt) ex eo Horizontis tractu, vnde spirat ventus emergentes, quantò vniformi nigrore nigriores erunt, & Hemisphærij spatium maius, cum vento crescentes, occupabunt, tātò certiùs pluuiam, eamq; ingentem ac diu duraturam effundent ac refundent.

6 Nubes ex rufo plumbeæ, non procul ab Horizonte cumulatim hinc inde agglomeratæ, ita vt succedentibus à postica, ægerrimè cedant, pluuiosam aëris constitutionem imminere ostendunt.

7 Nebulam aut caliginem per inferiorem aërem latissimè effundi, sursumque paulatim perreptare si spectabis, pluuiã præstolaberis. Sin à Sole disgregari, aut infernè sensim absumi, serenitatem.

8 Caligo per aërem hinc inde tota die, vel bona eius parte effusa & veluti disseminata, cœlum humidas nubes sursum architectari innuit.

9 Ventus imbecillis ab Austro identidem spirans, & breui tempore in diuersas Horizontis regiones, variè errando se conuertens, venturæ pluuiæ testis esse plurimùm consuevit.

10 Post Ecnephiæ casum (de quo in sequentibus) pluuias plurimùm ingrauescere, author est Aristoteles.

11 Si per Hyemem, initia Veris, & finem Autumni, flante septentrionali vento, aëris asperitatem remitti animaduertes: & aliunde flatus cum caliginoso aëre mutatis sedibus profilire, pluuias aut niuem expectabis.

12 Hiberna tonitrua, vti etiam Aestiuam manè, & quandoque vesperi mugientia, aquam significant. Itidem si Autumnus à Borea plurimùm coruscabit.

13 Vere & Autumno, necnon sub Aestatis initia, si plus tonabit Iupiter quàm fulgurabit, hyemalis aëre expectandus erit: eoque infensior, quò frequentiora ex quatuor cœli cardinibus, de grauida nube percrepabunt fulgetrigera tonitrua.

14 Si videbis ab Austro per diem serenam, vel noctem, multum fulgurare, postridiè pluuiam formidabis. Si à Choro, Fauonio, vel Euro, flatum, aut lenissima stillicidia, consentiente anni parte, & Soli positione.

15 Coruscationes manè, vesperi, & per noctem absq; tonitru(aëre nubibus turgente) affatim emicantes, pluuiam certò promittere nescius non eris.

16 Si de montis vertice ad Meridiem perflante Noto coruscabit: Vel Zephyro spirante ad Boream, fururæ pluuiæ, aut tempestatis præludium habebis.

17 Irim, aëre alicubi nubiloso conspectam, aquas breui spargendas exhaurire, fidè hæctenus fecit obseruatio. Quæ, si in meridiem annuet, illarum vim maiorem cumulabit.

18 Si Iris Sole occidente ad Orientem eminebit, tonitrua vel pluuias, conspirante anni parte, spondebit: eoque certius, si aut gemina, aut multiplex apparebit.

19 Constantes & completæ, diuq; vigentes

DE SIGNIS PLUVIÆ. 63
gentes Irides, ex tranquillo cœlo tempe-
stuosum, & ex sereno pluuiam plerūq;
portendunt. Quod ad Lunares perinde
atq; solares, non ineptè etiā adaptabis.

PLUVIÆ SIGNA EX
*his quæ ab aqua sus-
muntur.*

ROs qui suo tempore & loco
adesse debuit, dum aberit, nec
venti eius fomentum dissipan-
tes vspiam comparebunt (ma-
ximè circa plenilunia) pluuiam, aut fla-
tus instare coniectandum erit.

2 Pluuiiales guttæ subalbescentes, &
amplas magnasque bullas deorsum mo-
lientes, stillantium aquarum duratio-
nem, & si cū mora aderunt, concitatio-
nem non obscure testabuntur.

3 Pluuia, quocunque tempore stillici-
dijs primis perexigua, deinde paulatim
inualescens, ingentiores aquas, quàm si
cum impetu derepente cecidisset, adfu-
turas nuntiat.

4 Aqua affatim deorsum labens, si q̄
consuevit citius, absque ventis resicca-
bitur, nimbosam aëris constitutionem,
pro foribus stare indicabit.

5 Si

5 Si aquæ stagnantes, absente Solis radio, præter solitum incalescēt, pluuiam non paruam, licet fortasse seram minabuntur.

6 Si per hybernum gelu obseruabis concreta stillicidia, adhæc niues & pruinam, nullo vigente Sole liquefcere: præterea, lineos pannos, vel laneos sub dio rigentes mollescere, ad futuræ pluuiæ signa hinc certissima, certò tibi præmittes.

7 Si videbis vapidum nescio quid, & veluti roridum, politis parietibus, ac vitreis corporibus, necnon ligno, aut ferro, consequentibus diebus aliquot, absque manifesta causa saltem de superficie herere: pluuiam intra breue tempus, haud dubiè expectabis.

8 Mare, sereno cœlo longè lateque resonantia littora miscens, vel solito plus murmurans, pluuias aut ventos portendit.

9 Dispersæ maris spumæ, & subita insperateque fontium ac fluuiorum exsiccationes, ingentem pluuiam, licet tardam, antiquis significauerunt.

10 In littoribus & ripis, oblongi arenarum cumuli, fremente mari aut fluuio, hinc inde disiecti, pluuiam non secus demonstrant, quàm si obatrū, & prospectui egerrimè patens fuerit pelagus.

11 Dum Ranae, confusè, & immodicè coaxabunt (nisi fortasse vbi in furias,

Venc-

Veneremq; ruunt) pluuias propinquas esse in clamabunt.

12 Conchæ, & marini Echini, saxis sese affigentes: adhæc Cancrione, forficatisque pedibus lapillos prehendentes, & se arena saburrantes, pluuiosam tempestatem prænuntiant.

13 Pisces per serenitatem supra aquas subsultum micantes, & identidem ac si volarent iaculati, pluuias instare nos commonent.

14 Aduentante pluuiosa tempestate, oetipedes Cancrionis ex aqua egredi, & se itineri, motu regrario, accingere plerumque sunt visi.

Pluvia

PLUVIAE SIGNA A

*terra accepta, et rebus quæ
in illa sunt.*

SI montes editiores, in rebus aëris obseruari soliti, suos vertices nubibus ita obuestitos habebunt, vt ab hominum prospectu, vel comunus excludatur, pluuias ingruere manifestabuntur.

2 Montes halitum vsque aded dēsum & crassum perspirātes, vt ne à Sole quidem & vëto dispergi possit: futuræ pluuiæ signa omnium oculis admouent.

3 Præruptorum montium, sylvarum, turrium, & campanilium solitus color manè & vesperi disparsens, vel aliam à consueta facie, pallidam præsertim aut caliginosam præ se ferens, venientiū pluuiarum augur tibi censendus erit.

4 *Si magnos audis fragores montibus aliis,
At ingens passim nemorum increbrescere murmur:*

*Si spectas paleam & frondes volutare caducas.
Et summa natantes in aqua colludere plumas:
Instantis venti rabiem, pluuias que timet.*

5 Si videbis capsularum ligna, in quibus carnes sale condiuntur, stillatim quasi collachrymare. Adhæc salem in vasculis vltro liquefcere, pluuiarum testimonia hinc habebis.

6 Spinofus cardui echinus ex agris, vbi

vbi habitior factus est, domum compor-
tatus, & in ædiū tabulatis, camino, vel
contingnatione, aut alibi appensus hor-
rentes aculeis, & patentes suas alas fi-
clauferit: seque veluti in nouum habi-
tum pro tempore composuerit, venien-
tis pluuiæ signum certum erit.

7 Lucernæ oleum, aut flammulā quasi
iniecta aqua, frequenter, insolenterque
(modò causa in oleo non fuerit) scintil-
lare si quando prospicies, hyemalem æ-
rem & pluuium instare memor eris.

8 Quoties foculū ægrè lucere & incen-
di (modò cū materia difflatio ob struē
intercepta nil præpediret) animaduerte-
runt antiqui: adhæc, in ardentibus el-
lychnijs veluti callū obduci: & crusta-
ceum nescio quid adnasci, idem quod
antea adfuturum diligenter adnotarūt.

9 Si per caliginosam noctem, debitè,
vt par est, non mouebitur lucernæ flam-
mula, lumenque ipsum quasi languē-
scens (etiam effuso, quod satis, fit oleo)
emarcescet: prætereà si lucernales radij
solitò densiores apparebunt: adfuturæ
pluuiæ testimonia cum reliquis incul-
cabunt.

10 Si ignis cineribus bene conditus, fa-
uillam scintillæ sue identidem excusse-
rit: aut cineres ipsi in foco, absque causa
manifesta, concreuent: pluuias, vel tem-
pestates certò spondebunt.

11 Si obseruabis ignes quoscunque, palefcere, & non cogente materia, aut re alia externa, crepitare: in super candentes carbones nescio quæ carpuscula, miliaceis granulis similia, & circum splēdicantia ostentare, pluuiarum auguria non omnia vana hinc bene elicies.

12 Flamma in foculo, nulla præfente causa suppressa: & fumus per camini spiracula non liberè euolās, pluuiam haud procul abesse testatur.

13 In agris nullo motore præuio, exauditus fragor, & veluti cœli mugitus nõ dubiam pluuiosæ tempestatis significationem coniunctam habet.

14 Calor, Aestate, Vere, & Autumno, supra aliorum dierū statum, homines & iumenta solitò acriùs infestans, pluuiarum lapsum suspectū esse admonet.

15 Campanarum soni, etiam eminus, acutissimè præter consuetudinem excepti, pluuiæ signa confirmabunt: modò ventus ab Austro diuersus in causa non fuerit.

16 Araneorum veluti pensa, aut his simile quidpiam, vt sunt plantarum pappi, arborum lanugines, telarum filamenta, & huiuscemodi alia, per australem aërem volitare, exspatiarique si animaduertes: prætereà fuliginem sine manifesto impellentis sensu decidere: & nescio quid, ceu tenues lanæ flocculos per cœ-

lum

lum ferri, ad futuram tempestatem, aut hyemales dies, pluuios ac humidos, hinc prænuntiare nihil dubitabis.

17 Araneæ per parietes, aut alia loca, insueti spectaculo prodeunt, & veluti deficiente gressu, deorsum labentes, pluuiam, ceu de pictura, ob omniũ oculos ponunt.

18 Musicorum instrumentorum subtensæ fidiçulæ ruptim dissilentes: & hostia absque manifesta causa, aperiri claudique solito contumaciora, aërem pluuias nobis miscere palam nuntiant.

19 Pellicæ Zonæ, corrigiæ item, & similes ligaturæ, solito cõtractiores redditæ: nec non pyxidum opercula, quàm consueuerunt strictiora, summaque manuum, ac faciei cuticula, attactu supra modum arida apparens: idem quod superiora planè testantur.

20 Sicca folia, puluisculus item & paleæ, aut res quæuis aliæ, turbinatim per aërem motæ, pro pluuijs testimonia cū alijs cumulant: maximè si Austrum ventus tenuerit.

21 Floreta insolito modo ad longiorem distantiam suos odores sereno cœlo suauiter iaculentia, nihil diuersum à iam dictis, iuxta nostras, & multorum obseruationes ponunt.

22 Ossa aliquando luxata, fracta, vel alio quouis modo læsa: adhæc antiqua vulnera

vulnera recurrentibus doloribus, miseros mortales, sine causa manifesta, solito atrocius fatigantia, pluuie indicium esse, cum libris docet experientia scriptis omnibus potior: cui te malle credere arbitror, quam mala tanta pati.

23 Cephalalgia, aut hemicrania, & periodico, inueteratoque capitis dolori obnoxij: praeterea, arthritide, & quacunq; hernia obsessi, solito infensus se vexari si senserint, aut labores periodon anteuertere, aere in pluias sese aptare, hinc certo colligunt: modò aliunde peccatum non sit.

24 Ingruente procella, aut pluuiosa tempestate, volucrum agmina ex insulis, vbi degere maxime consueuerat, saepe in media arua turmatim conuolasse, obseruatum est.

25 Si aues quae ad stagnantes aquas, aut fluentes habitant, diu & multum non procul à ripis.

*Certatim largos humeris infundere rores,
Et caput obiectare fretis & currere in undas,
Ac studio in cassum cernes gestire lauandi,
Certus aquam metues.*

26 Si aues in arboribus nidulantes, intempestiue propria cubilia, & solitas sedes gregatim petiuerint, pluuiam breui adfuturam, vel tempestatem nuntiabunt, quemadmodum adnotauit prisca rusticorum philosophia.

27 Si videbis aues in aquis parum aut nihil degere assuetas, ad riuulorum & fluminum, fontiumve crepidines plumas vellicare, instantium pluuiarū memoreris.

28 Gallinaceus Gallus, paulò post Solis occasum, vel primis noctis horis statim à vespertino crepusculo, in raucisonum cucurritum, crebro alarum motu insolenter prorumpēs, superioribus per omnia concinit.

29 Gallinacei pulli, imò verò Galli & Gallinæ, ac reliquæ ferè volucres omnes, rostro, aut vnguibus plumas assidue vellicantes, seque humi præter modum saburrantes, pluuiæ non dubia exhibent spectacula.

30 Si Gallinæ cum suis Gallis, initian te pluuiæ, in locum stillicidijs minimè obnoxium de medijs aruis cōuenerint: aut proprium tectulū (tempus præcurrentes) confestim adiuerint: præterea si manè ad partem tardissimè prodierint, ingentes imbres aut præsentis pluuiæ durationem prænuntiabunt.

31 Si picturatos Pauones, noctu vocem efferatam, & insolenter clangosam cogeminare audies, pluuias propinquas esse cogitabis.

32 Latipedes Anates sereno cœlo cumulatim congregari, & alteram volatu supra alteram ferri si videbis: adhæc, insolita

72 E P H E M. A E R. C L A S. I.
infolita perturbatione, clamoreq; mo-
ueri (nisi fortasse propter separationem
ab alijs) pluuiam, vel tempestatem ex-
pectabis.

33 Anferes valido clangore ad pastum
festinantes, seq; graui alarum motu, &
frequenti attritu, aquis placidè inersan-
tes, præterea garritu insolito perstrepen-
tes, pluuias præfagire (modò aqua illis
antea negata non fuisset) sicut adnota-
runt antiqui, ita nos sæpenumero su-
mus experti.

34 Clangentes aëriæ Grues, & præuia
nubila pinnis alarum scindentes, venien-
tium pluuiarum fidem cum alijs, & fa-
ciunt & vehementer augent.

35 Grues ab imis vallibus fugientes, &
volatum humilem obliquè tenentes,
eumque in locum vnde euolarunt, sæpe
reuolantes, pluuiosæ tempestatis, & hy-
bernæ constitutionis præcones esse per-
hibentur.

36 Dum circa paludes, vel alias aquas,
arguta frequens volitabit Hirundo, ven-
tre vndas in cassum radens & euerber-
rans, pluuiam; aut tempestatem proxi-
mam esse indicabit.

37 Si hac & illac volitans Hirundo
parietibus subinde hærebit, vel humi-
lis vsque aded feretur, vt pedibus humi
verrere seq; puluerare videatur, idem
quod antea commonstrabit.

37 Cor.

38 Coruorum & Graculorum greges, turmatim Accipitrum instar clamâtes, surgentis pluuiæ signa habent.

39 Corui de arbore penduli, alas sæpe numero motitantes, humidæ tempestatis nuntij, antiquis semper fuerunt.

40 *A solito pastu discedens agmine magno
Coruorum densis crepitat si exercitus alis,
Atque modum fugiens rara dulcedine lætus,
Inter se folijs strepitat, minabitur vndas.*

41 Corui raucum crocitantés, & vocem identidem resorbentes: vel vt habet Plinius, cùm fingultu quodam diu & multum latrantes, pluuiam aut pro ea tempestatem hariolantur.

42 Si Coruorum, etiam aliarum auiũ alæ inter volandum, sonitum ab assuetu alienum fecerint, pluuiam non procul abesse testabuntur.

43 Graculi in domorum tectis, & cornidibus, aut alibi, solitariè residentes: & alas modo insueto quatientes, vellicatimque explumantes: præterea à pastu serò redeuntés, ad futuras pluuias ob oculos ponunt.

44 *Si in sicca Cornix sola exspatiatur arena,
Hancque gradu lento metitur: vel caput vndis
Obiectat querulum.*

Adhæc, si frequens ad vndas impatienter cornicabitur, humidâ tempestatem instare præfagit & demonstrat.

45 Cornices supra petram vndequaq;

D irri-

74 EPHEM. AER. CLAS. I.
irriguam garrientes, & se aquis subinde
merfantes, non dubia venientis plu-
uiæ testimonia exhibent.

46 Halcyone cum sobole tepidum ad
Solem pennas in littore expandens, suū
pro pluuiā cum alijs calculum, etiam
hīc adiicit.

47 Acredula vocibus crebris, & canti-
bus indefessis matutino tēpore militās,
aduentantem pluuiam in ore habet.

48 Monedulæ per australem ventum,
aut alium quemuis, multūm atque diu,
perturbatè inuicem vociferātes: & Pas-
seres matutinis horis admodum pipiē-
tes, venturas pluuias vt præsentiscere
traduntur, ita quotidie probantur.

49 Auiculæ cuiuscunque generis, ma-
re quasi viso monstro, fugientes, pluuiæ
vel tempestatis vestigia in aëre impres-
sa spectantium oculis admouere solent.

50 Lucifuga noctua, vespertino crepu-
sculo de suis lustris citius quàm cōsue-
uit egrediens, & hinc inde errando plu-
rimūm cucubans, pluuiarum certissima
præfagia ponit & excitat.

51 Ardea notas paludes, admodū que-
rula & clamosa effugiens, medijsque in
aruis tristis residens, aut supra altam nu-
bem volitans, futuram pluuiam, & tem-
pestates significare traditur.

52 Si Picus avis Martia, quæ & pluuię
avis antiquis dicta est, validius quàm
pro

pro more, stridere obseruabitur certò
imbres indicabit.

53 Cum medio celeres reuolant ex aequore

Mergi:

Clamoremq̄ ferunt ad littora: cumq̄ ma-
rine

In sicco ludunt fullicæ: tibi tempora signent

In festo pluuijs, & tempestate sonora.

54 Regulus auicula, motu insolito &
cantu, sed tamen suaui gestiens. Adhæc,
Rubeta antiquas macerias, & excaua-
tas arbores, inhospitasq̄ue domos su-
biens, pluuiam mox adfuturam polli-
cetur.

55 Columbi ad suum $\omega\epsilon\pi\iota\sigma\epsilon\pi\epsilon\omega\nu\alpha$ tardè
redeunt, & Gallinæ à pastu solitum
remigrandi tempus præuertentes, seque
ad dumeta, aut recta: nullo abigente cõ-
festim recipientes, signa propinquæ plu-
uiæ secum referunt.

56 Si Muscæ & Pulices summam cor-
poris cuticulã solitò infensus sua pro-
bosside vellicabunt, hominumq̄ue ac iu-
mentorum faciem & oculos sæpius ab-
ætæ, cæsim (quod dicunt) & punctim re-
currentes appetent, breui venturas plu-
uias nuntiabunt.

57 Vespæ multis in locis ante vesper-
tinum Vergiliarum exortum, subterra-
neas specus glomeratim ingredienti-
neas specus glomeratim ingredienti-
pluuiosam hyemem, & frigidam præsa-
giunt, ut etiam muscæ,

58 Apes prope sua aluearia, flosculos ad mellificium sedulò excerpentes, tempestuosam ac pluuiam auræ constitutio- nem augurantur.

59 Capræ in itæ, vti etiam afinæ, si rursum iniri expetant, pluuiam, ac hyemalem aërem longiorem significant.

60 Capræ tam arborum, quàm fruticum, & suffruticum ramusculos, stolonésve solitò auidius carptim derodentes: ac nullo valente verbo, & verberè, ad vinea, vel aliò (licet nō impunè) proficiscentes, pluuiarum aut tempestatis præfagia, intelligentes certò ob oculos ponunt.

61 Si videbis Oues, veniente hesperò, dum ad suas caulas aguntur, herbas magna auiditate per viam depascere, & ab his nullo clamore, vel ictu diuelli posse, idem quod antea augurari existimabis.

62 Fœminæ Oues, fœminæ itè Sues, maribus admisis catulientes, & Venerem nequidquam promiscuè confundentes, hyemalem tempestatem pro foribus adesse monent.

63 Si animalium greges, pede vel rostro terram diu effoderint, & capita ad boream extulerint, magnā hyemem cum pluuiā prænuntiabunt.

64 Arietes, Oues & Agni inuicem arietantes, & corniculatim confligentes, ad hæc, calcēs inuicem subsultim incutien-

tes,

tes, humidā tempestatem significant.

65 Catus, seu Felis, Græcè αιλουρον nūcupatus, si pedum priorum illinctu, caput cū inter scapulo, pectinantis in modum, & abluentis diutissimè palpa-uerit, pluuias ingruere haud ineptè comonstrabit. Quod tametsi vetularū deliramenta recipere videatur, verissimū nihilominus esse, experiundo dices.

66 Si canum ventres, borborygmos & murmurilla edere percipies, aut humum pedibus non oscitanter scalpere, sibi que scrobem effodere, eadem quæ præcedentia significari, tibi persuadebis.

67 Si Aselli, aut Muli, diu multumque & caput & auriculas absq; præsentē causa motitabunt, pluuiam adfuturam prænuntiabunt.

68 Quoties per austrinam cœli constitutionem videbis Asinos, Mulos, Equos vel Canes, se per puluerulentum solum diu voluere, & reuoluere: suaque dorso, arboribus, lapidibus, aut alibi sedulo ac sæpe affricare, toties pluuiam in via esse cogitabis.

69 Boues naribus patulis auras sæpe captantes, & cœlum quasi emulgendo olfacientes, humidam aëris constitutionem pro foribus adesse, antiquos admonuerant.

70 Si Boues cum insolito mugitu, ad stabula sub vesperam tristes proficiscen-

tur: & Vitulę præter modum salientes, (absente stimulo) assiduè vitulabuntur, tempestatem intra paucos dies, absque dubio, deorsum grassaturam, veluti de pictura quadam repræsentabunt.

71 Boues, posteriorum pedū vngulas, & pilos, parte aduersa diu & multum circūlingentes. Adhæc, in stabulis super dextro latere, omnes ex æquo decubentes, si veræ sunt priscorum, recentiorūq; obseruationes, bubulcos suos, vt à pluuiosa tempestate sibi caueant, naturali præfagio hætenus docuerunt.

72 Buculæ ac si lymphatæ essent, vel Oestro percitæ, cum equis, aut alterius armenti animalibus, ἄνω κ, καὶ ἴω (quod Græci dicunt) cursitantes, surgentē pluuiam quasi digito indicant.

73 Sues solutos farris, aut foeni manipulos, ore susq; deque miscentes, & perinde ac si rabie exagitarentur, cursim dispergentes, nihil à superioribus diuersum testantur.

74 Lupus solus ab alijs, altum sæpe, horrendumque vlulans, & ad humiles pastorum casas, agricolarumque opera parum cautus frequenter accedens: ante tertiam auroram, grauem cum pluuijs tempestatem adfuturam innuet, ac præ se fert.

75 Mures cum Soricibus, præter modū pipiētes & acutè subsibilantes: salti-

tan-

tandoq; de suis latibulis gregatim profilientes: & ex conculcatis straminibus, lectulos sibi sternentes, sine pluuiarum significatione antiquis habiti nō sunt.

76 Si Mures sitientes, ad domorū tecta turmatim ascenderint, aërem se iam iam ad pluuias cōponere testabuntur.

77 Si Talpæ oculis capti, cubilia solito altiora, & numerosiora sibi cumulatiu effoderint, pluuiam expectandam, non temerè quemuis admonuerint.

78 Si videbis Scolopendras multipedes vermiculos, rerum agri scriptoribus conuolutos, Gazæ centipedes nuncupatos, confertim per muros serpere, repta req; pluuiam aut hyemalem tempestatem serio formidabis.

79 Quandocunque antiqui obseruarunt Vermes, quos Lūbricos, terræ intestina dicunt, humū quasi terebello passim pertūdere, & foras affatim erumpere, idem cum superioribus illos, præfagire & denotare existimauerunt.

80 Bufones profilientes ex suis lustris numerosiores, ac tumidiores solito, aërias humiditates venturas ponunt in aperto.

81 Si Formicæ laborū patientissimæ, è suis myrmicijs oua certatim extulerint retulerintque: aut semina sub dio resecāda exposuerūt, pluuiā vel tēpestatē breui terras salutaturam indicabunt.

82 Signa alia permulta facile colliges

80 EPHEM. AER. CLAS. I.
de ventorum, tempestatumque signis: &
quæ his admodum affinia sunt, niuis gran-
dinis ac similium. Insuper de oppositis,
qualia sunt serenitatis signa: habita ubi-
que ratione locorum, & partium anni,
necnon configurationum Lunæ ad So-
lem & Planetas: addito præterea fixa-
rum Stellarum quæ insigniores habentur
comisco exortu, & acronycho occa-
su. Cautiones alias dabunt nostra Prole-
gomena ad rerum naturæ Candidatos,
quæ ante iudicia ex signis conquisita, sæ-
pe tibi sunt legenda, & circumspectè ex-
cutienda. Verum enimverò, antequam
manum de hac tabula (vt dicunt) tollam,
pretium operæ facturum me arbitror, si
paucis paucula tibi proposuero. Itaque,
quoties vigentem: mediocri aëris calidi-
tate, aut frigiditate, pluviæ signa multa
eaque valida observabis, humiditatem
aëris in ea ipsa regione proximam esse
certò pronuntiabis. Si cum insigni frigo-
re, niuem aut grandinem. Quòd si pau-
ca aderunt signa cum debili calore, ro-
rem, nebulas, vel obscuritatem aëris, op-
portuno tempore & loco, pro pluvia
prædicere nihil dubitabis. Si vehemens
regnabit frigiditas, præualebitque signo-
rum pluviæ turba, pruina & grand-
inem in via esse, tutò commonere pote-
ris. Sed hæc in præsentiarum satis. Quæ
min⁹ accuratè curata qui dicet, curiosius

si cu-

DE SIGNIS PLUVIAE. 81
si curabit, non solum curam, sibi procurabit, sed & nobis rem summè gratam cumulabit. Hæc habebam de signis pluviæ quæ dicerem: iam ad illius naturam, effectus, & item alias, noster convertatur sermo.

PLUVIAE NATURA,
differentiæ, accidentia, effectus, et alia.

Calente qui nos ambit aëre, pluviarum guttas magnas confertim cadere, nemo est, qui non videat. Quod tunc frigus ad mediam aëris regionem per antiperistasin depulsum, geminatumque, sub tepidi vaporis, vi Solis sursum ad fingendam nubem delati, particulas sicuti illi- cò intercipit, ita crassiusculè addensatas præ pondere, collectim accumulatè deorsum redire cogit.

2 Per æstum & ardores, pluviarum guttæ magnæ, & vt dictum est, calidæ (saltem attactu) apparere plurimum solent. Nimirum quod impetu valido & motu cito, ac violento, qui calorem conciliat, deorsum confertim labantur. Quibus accerses quæ superiori Aphorism. adscripsimus.

3 Guttarum pluuiialium magnitudo & paruitas à calidiori nube vel frigidiorè oboriri solet. Nam calidior nubes, quia frigori (periade atque aqua tepida) ingressum facilem vndecunque rarefacta præbet, in maiores guttas promptissimè conuerti apta est. Frigidior, quia densiuscula, & compacta magis, frigiditati aëris vsque adeò non patet: nec intus, vt sic dicam, & in cute fingenti, sese tractabilem exhibet. Quapropter guttas maiores, & in se compactiores, stillare plurimum consuevit.

4 Pluuia diutius durat, & fit magis continua, quàm nix & grando, licet ex eadè sint materia. Idque propter obedientiã & facilitatem sublationis. Vnde vapor sursum perlatus, à consequente relato vapore, mutatur ac reparatur, fitque vt pluuia præcedens, sequentis materia fit. Nam ex priùs illapsa, tellus inadeficit, quæ sursum à Solis calore in halitum digeritur: ac sursum trahitur ad nouæ pluuiæ generationem.

5 Vere medio, Aestate, & sub Autumni principia (dum aër aut tepet, aut calet) pluuiarum guttæ magnæ, & frequentes subinde nobis fiunt: præsertim lucente Sole: de cuius splendore guttas instar volitantium per inane stellarum cadere, obseruatum est: quæ ingentes & procellosas pluuias præcurrere plerumque solent, quia

quia de vaporibus calidis frigori viam
(vt dictum est) præbentibus emergunt.

6 Pluuia quanto maioribus guttis de-
cidit, tantò propius gigni existimatur:
quantò minoribus & rotundioribus,
eò remotius, pro materia subtilioris,
crassiorisve diuersitate multiplici quod
ad niuem & grandinem (si videbitur)
etiam detorquebis.

7 Post intensissimum & diuturnum
calorem, ingentes pluias & longas cõ-
tingere, sæpenumero obseruatũ est: re-
rum quadã vicissitudine, & reuocato in
suam harmoniam cum tellure cœlo.

8 Nullum anni tempus à pluuia no-
bis immunè esse solet. Nam quacunque
anni tempestate ab aquosis corporibus
humiduli habitus (pluuiarum materia)
fursum vi cœli rapi, & in nubem cogi
possunt: magis, minùs, pro partium an-
ni constitutione, locorũ natura, & præ-
senti cœli, necnon ventotum flatu.

10 De sanguinis, lapidum, carnis, &
rerum aliarum pluuia, historias habes
apud Liuium, & alios quàm plurimas
causas apud Albertum: qui cum plu-
uia (fortasse & tonitru) massam ferri
centum librarum pondo ex nubibus de-
cidisse, ac Auicennam inter medicos
principem, spectaculo illius interfuis-
se, author est: ex qua præstantissimi
gladij postea fabricati fuerũt. Sed fides,

84 EPHEM. AER. CLAS. I.
vt de lapso per pluuias Vitulo, penes su-
um authorem, per me (quantum voles)
tibi stabit.

11 Quia è lacubus, stagnis, & paludi-
bus crassi vapores ad pluuiarum consti-
tutionem sursum tolluntur: idcirco pi-
sciculos & ranunculos, aliaq; huius plu-
mæ animalia (quorum semina cum hu-
mido halitu agente cœlo sursum ascen-
derunt) cum pluuiâ descendere non est
quod mirentur ἀφιλόσοφοι. Causas alias
dabunt μετεωρογράφοι.

12 Quia vi Solis & stellarum, pluuiæ
materia sursum nonnunquam excoqui-
tur & superassaruntur: vel de rubicatis
locis aquosis exhauritur: aut de viscido
& penè dixerim mucilagineo vapore
adhuc crudo fit: ideo colorem rubrū &
quandoque lacteum induit: aliàs lapide-
scit. Quæ res falsam permultis phanta-
siam præbuit, quòd sanguine, lacte, & la-
pidibus aliquando pluerit Iuppiter.

13 Cœlum cum vaporibus lanuginem
& leuiuscula quædam corpora sursum
plerunque attollit: quæ cū pluuiâ quan-
doque decidunt: & indoctæ, credulæq;
plebeculæ miracula excitant.

14 Cum pluuiâ, terreas glebas, are-
nam item, & similia cadere, nihil mi-
rum esse debet: nã à montiū iugis vêtè-
rum impetu illa sursum mitti (vt causas
alias reticeam) extra naturam non est.

14 Carnem, cæmentum, & lutum cum aqua pluvia deorsum labi posse, multi absurdum non existimant: quòd præpinguis crassaque vaporum materia, à Solis & stellarum radijs, diu multumque subactu, pulsata, & penè dixerim torrefacta, duriciem facile contrahat: & hanc vel illam formam haudquaquam obstinate admittat.

15 Pluuij vapores propterea quòd terre nescio quid habent, & è mari magna ex parte hauriuntur: necnon à Sole & stellis sursum fermentantur: idcirco pluvia quæ ex his coalescit, salsa nonnunquam apparet. Et quia vaporibus elementa quatuor, virtute insunt, fit plerumque, vt diuersa animalcula pluuijs remisceri, & concurrète cœlestium corporum energiea, sursum fabricari, deorsumque cadere deprehendantur.

16 Conueniunt pluvia, nix, ros, pruina & grando, quòd per infrigidationem fiant: differunt eiusdem paucitate, multitudine, loci distàtia, colore, & figura.

17 Pluuiæ mites & suaues, magis profunt plantis, quàm violentæ & ingentes: quia rori sunt simillimæ: & paulatim sese telluri insinuant, diutissimeque fouent ac madefaciunt.

18 Pluuiæ serotinæ hisce arboribus vtilis sunt, quæ fructus suos diutius continent, & longiores cibos desyderant.

19 Pluiijs & aquis fruūtur magis facta quàm arbores, auferēte statim eas, & è sublimi diripiente Sole.

20 Si Pluuia consequentibus annis aliquot per hyemem cessabit, mori pericilltabuntur arbores. Ergo qui scipfit hyemes optare serenas agricolæ, pro arboribus vota non fecit.

21 Pluuia, ventus & grando, coruscationem cum totitru secum sæpenumero admittunt, nix non item. Hinc fit vt sine his, præsentibus saltē, vel breui adfuturis, tonitru ægrè cōtingere videas: sed de his in sequentibus.

22 Pluuia reficcationem quæ est à vento impedit, soletque æstate per noctem frequentior hic esse, quàm per diem.

23 Pluuia ficcitatem & serenitatē nullo modo patitur, quanquam potest vna aut altera post pluuiam hora, opportuno tempore & loco serena esse.

Pluuia Hyeme & Vere, solenniores, crebrioresque nobis sunt, quàm Aestate & initiante Autumno.

24 Aqua pluuiæ quòd dulcis nōnunquam fit & limpida, id habet ab humido aëre remisso: quòd amara, à terreo fcco & adusto. Nam cum aqueis fumis, terrestres vapores socios sese plerunque adhibere, certum est.

25 Matutina pluuias & vespertina, vt rorem præpedire excludereque plurimum

mum solet: ita caliginem respuere, quæ serenitatis nuntia plerunq; est, vti mox dicemus.

26 Pluere circa Vergilias, & per Solstitia, vitibus inimicum esse adnotarunt rerum agri scriptores.

27 Pluuiæ caliditatem vehementem, & frigus perualidum comites rarò sibi asciscit. Nam vtrunque vel remittit, vel penitus abolet.

28 Magnæ pluuiarũ guttæ & crassiusculæ, per calidam anni tempestatem in subtepida nube & aquosa, à circumstante mediæ regionis aëris valida frigiditate: vti grando, fieri solet: sed nubes pluuiosa, de aëre plus habet, quàm grandinosa: nec fit frigiditate ad vnũ locum expulsa: vt grando, sed quasi abundante.

29 Pluuiæ magis humectat illa quæ plagam à qua spirauerit ventus prospiciunt, quàm quæ ab ea recedunt.

30 Pluuiæ ex omnibus, gelu & niuem compescere, pruinamque aëre solet plurimum.

31 Pluuijs multis perlabentibus, loca quæ in excessu arida erant & inculta, infusa humiditate suis colonis mansuetiora reddi, nemo non videt.

32 Quemadmodum in pluuiosa anni constitutione montes & cum pratis syluæ fertiliores euadunt, ita foecunditate lasciuiunt omnia, fiuntque habitiora: sed

sed tamen corruptioni obnoxia magis: etiam ante iustam maturitatem, & illis dictum legitimum repositionis tempus, nedum post.

33 Vulgò dici solet, quò die Dominico circa nonam ante meridiem in quacunque anni tempestate si pluerit, maior septimanæ illius pars pluuijs destinabitur, quod tametsi absurdum videtur, experientia nihilominus tibi probatissimum euadet.

34 Tradit rusticorū philosophia, quod pluuiæ die sabbathi excitata, nunquam aut rarò diem lunæ prætergredi solet.

35 Habet vulgus, quòd si Luna in fratris amplexum prorumpens, die Martis disparebit, pluuiosa præter alias apprimè erit. Quod an verum sit necne, experientiam rerum magistrā posthac consules.

36 Per diuturnas pluuias & vaporosum cœlum, sorices, ranæ, bufones, pulices, erucæ, pedunculi, cimices, in summa, animalia ex putredine nascentia, vel in ea gaudentia abundare ubiq; solent: pro soli & partis anni natura.

37 In pluuiarum multitudine, morbi ex Hippocrate magna ex parte fiunt, febres longæ, alui profluvia, putredines morbi comitiales, aplexiæ, anginæ, catarrhi, & similes.

38 Aëre pluuijs superfluis scatente, ter-

ra

rae femina (viti etiam arborei foetus) praefocari periclitantur: ferrum rubigine conficitur, imbecilla vina acescunt & corpora (saltem parata) corruptionem facile agnoscunt. Vnde recte admodum scripsisse mihi videtur bonorum omnium nobis author Hippocrates, ficcitates imbribus meliores esse.

39 Impetuosae pluuiae & vehementes, plantis non admodum conueniunt: propterea quod plurimum habent frigiditatis ab aerea nube expulsa: cuius qualitas est perimens. Adde quod etiam radices inebriant, ac perdunt iugiter labentes pluuiae.

40 Pluuiae suaves, & sine violentia descendentes, quia illis plus calidi spiritus, quam frigidi inest, fiuntque rori similes, idcirco plantis expetuntur, nam irrorant potius, quam mergant, aut inebriant.

90
SICCITATIS ET SE-
renitatis Aeris descriptio.

Serenitas hîc nobis describitur, à pluuijs & humidis aëris constitutionibus immunitas: etiam si euanidæ nubes, vel exigui venti per cœlum deerrabunt: qualiter vsurpauit Maro hoc hemisticho:

*Hyemes optate serenas
Agricola. &c.*

SIGNA SICCATIS
& serenitatis aeris, ab his quæ in
cœlo, aere, aqua, & terra,
palam apparent.

COELVM.

Sol tibi signa dabit, Solem quis dicere falsum
Audeat, vt magni mûsa
Maronis habet.
Ille itaq; si in exortu
suo caliginis nubiûq;
& varietatis expers e-
rit, hoc est, purus, vnicolor, & vbiq; sim-
plex apparebit: diem eam serenam cum
sua nocte, certo tibi aduehet.
2 Si postmeridianus Sol, blando ful-
gore in nubibus occumbet, purum ha-

habens vespertinū cœlum : subsequentiē auroram, eamq; serenā noctem dabit.

3 Reuiscente hemisphærium nostrum matutino Sole, si aër perspicua, tenui- que albedine illustrabitur, serenitatem spondebit.

4 Fluxu vespero descendente, abe- untēque Sole, si vicinæ nubes sparsum rubicundæ, raræq; comparebunt : no- ctē & qui sectabitur illam, experie- re diem nitidum.

5 Quoties Sol lympidus & minimum feruens sese sub Horizontem proripuit, postridieque similem dedit exor- tum, toties certissima serenitatis testi- monia commonstrauit.

6 Si solares radij marcessentibus si- miles (quemadmodum fieri solet, dum Luna terræ & Solis ex directo stans, illos obumbrat) sub auroram nubes obscure purpurascētes, aut croceas non viderint, arida per diem illum ar- ua indicabunt.

7 Si magnus orbis vt nubula paula- tim flaccescens, circa exorientem Solem dilatabitur, repentiēq; decrescet, die illo serenitatis indignus non eris.

8 Sole, matutino emerſu mundum ſa- lutante, nubes per Horizontem rareſce- re, vel à ſolaribus radijs diſcipatim vane- ſcere ſi videbis, ſereni aëris præſentiſſi- mum ſignum habebis.

9 Circa emergentis Solis, vel cadentis auream imaginem, caligo leuicula, aut aërea nebula apparens, tempus ferenum (si modò vera fuit nebula) semper nuntiavit.

10 Sol post pluuias igneus occumbens, aut subpurpuream faciem præ se ferens, sequentem lucem humiditatum expertem, antiquis significauit.

11 Sole in orientali tractu degente: Iris ad occasum visa serenitatis, & nonnumquam pluuiarum leuissimarum testis esse, mihi sæpenumero obseruata fuit.

12 Versante supra Horizontem Sole, Irides (qua parte nox humida coelo præcipitat) per tempestatem visæ, serenitatem indubitata spondent: ad Orientalem verò tractum, dubiam. Quod de librorum fide tametsi certum esse constat, tutè nihilominus etiam de experientia constanter obfirmabis.

13 Si Sol ad eam mūdi regionem vnde spirat ventus, recedet: aut in qua est, vel mox proficiscetur, insurgent flatus, serenitatem, nisi falsæ sunt antiquorum obseruationes, certò promittit.

14 Luna tertia, vel (vt dictum est) quarta, tenui puraq; luce & subtili nitescens, hoc est, syncerū lumen nullis interiectis effumationibus præ se gerens, serenitatem haud quaquam dubiam ostentat.

15 Si Luna recens, virgineo splendore

suffu-

suffusa cornua sursum emiserit: aut in plenilunio, vel dum semicircularis lu-
cet, pura erit, serenitati iacta esse funda-
menta admonebit.

16 Si Luna falcatam sui corporis ab-
scissionem, corniculo utroque acumina-
to, admodum argenteam obiectabit, se-
renitatis præfaga habebitur.

17 Si area, aut corona, Græcis ἀλως di-
cta, una & simplex circa Lunam, absque
ulla interruptione, paulatim vanescere
deprehendetur, serenitatem portendet:
cui signo tanquam vero perpetuo adhæ-
serunt antiqui.

18 Si Luna in exortu quarto (nanque
is, ut est apud Virgilium, certissimus au-
thor.)

Pura, nec obtusis per cælum cornibus ibit:

Totus & ille dies, & qui nascentur ab illo

Exactum ad mensem, pluvia ventisq; carebunt.

19 Circuli candiduli, vel subpurpurei,
circa planetas, aut fixas stellas visi, sere-
nitatem, & quandoque ventos, rerum
aëriarū obseruatoribus significasse tra-
duntur.

20 Stellæ blando fulgore scintillan-
tes (etiam si perreptantibus niueis nube-
culis, cælum alicubi obducetur) superio-
ribus, pro serenitate suam adiiciunt cal-
culum.

21 Lacteus in cælo tractus (quem no-
stri, sancti Iacobi viam, Græci γαλαξίαν
dicunt)

94 E P H E M. A E R. C L A S. I.
dicunt) perspicuus, & quoad eius fieri
potest nitidus apparens, serenitatis testi-
monia confirmat.

22 Crinitæ stellæ (vt etiam traiectiones)
diu sub ingenti corpore micare vi-
sæ, squallorem & siccitates prænunti-
ant. In quibus, quia secundus Cometo-
graphiæ nostræ liber totus est verbum
non amplius addam.

A E R.
23 Coruscationes sub vespertinum cre-
pusculum, absq; tonitru & nubibus, per
Horizontem frequenter vibratæ, serene-
nitatem indicant.

24 Si videbis nubes veluti plumeas, &
lanarum flocculis, aut candidis velleri-
bus simillimas, per aërem, alto iam So-
le dispergi ac volitare, serenitatem in-
via esse tibi spondebis.

25 Si nubeculas hincinde per Horizon-
tem emergentes, è vestigio tabescere, ve-
nesceréque prospectabis: cœlum (vento-
rum carcere clauso) serenam auram pro-
mittere certus eris.

26 In pluuiosa tempestate nubium ob-
orta disgregatio quæ prius non erat, se-
renitatis spem aliquam ostendat: maxi-
mè si ab ea Horizontis parte vnde exili-
unt flatus, contingeret.

27 Ab ortu, occasum versus, nubium
matutina aut vespertina propulsatio,
agente vento obseruata, siccam, serene-
nam.

namq; aëris constitutionem mihi plerunq; commonstrauit.

28 Nubes in æquore, vel alibi, prædensa apparens, & aquas propemodum attingens, si in sublime frustulatim direpta attolletur: serenitatem (nisi omnino mentiuntur antiqui) prænuntiabit.

Nubes raræ & de superficie tantùm liquidulæ, in pluuioso cœli statu, quia vaporum resolutionem paulatim fieri testantur, serenitatis augures esse plurimum solent.

30 Parua caligo, (vel potius nebula) Vere & Autumno, cum aurora frigidula, surgente Sole, pæssum abiens: adhuc circa aquas, paludes, aut prata matutinus fumus apparens: diuersum à superioribus ponit nihil.

31 Nebulæ montium ima, potius quàm iuga obfidentes, vel in medijs campis humiles prostratæ, eandem omnino cantilenam cum iam dictis occinunt.

32 Ros manè aut vesperi, in quacunque anni parte plurimus descendens, serenitatis præco fidissimus hætenus est habitus.

33 Splendor per pluuiosum auræ statum ad Boream elucens, sereni cœli (etiã si ad Austrum nubes coacta fuerit) signum appingit.

34 Aurora Aestate solito frigidior emergens, cum nubibus ab exortu occasum

96 EPHEM. AER. CLAS. I.
casum versus tendentibus, serenitatem
perinde nuntiat, ac si sub vesperam cœ-
lum rubescere deprehenderetur.

35 Boreas validè spirans, tametsi nu-
bes multas cogit, nihilominus serenita-
tem (saltem apud nos) aduehere pluri-
mùm consuevit.

36 Si ad Horizontē, tonitru absente,
coruscabit, nulla nube ibi aut alibi per-
cepta, serenitatem in via esse moneberis.

A Q V A.

37 Serenum aërem & tranquillum spe-
rare minimè licet, dum mare longè à lit-
toribus, sonos edit validos: aut littora
ipsa solito plus personant, fremunt ac
murmurant.

38 Littora absq; arenosis sulcis plana,
Austrum pluviarum nutritium quieuis-
se: & proinde serenitatem pro foribus
stare ostendunt.

39 Nebula circa mare, flumina, prata
& loca subaquosa, veluti in planiciè de-
pressa, idem quod nunc nuper testatur.

T E R R A.

40 Montes prærupti, in iudicijs aëris
suam contemplationem, suaq; pronos-
tica sustinentes, puros vertices si habe-
bunt: suffragium iam dictis pro p luvia
non denegabunt.

41 Lucernæ flammula (etiam per plu-
uias) quieta, & nullo stridore querula,
futuræ serenitatis non obscurum cum
supe-

superioribus habet testimonium.

42 Noctua post Solis occasum frequēs
visa, & Halcion cum sua sobole (Solem
veluti exosa) umbrans captans, serenita-
tis subscribit.

43 Corui parum crocitantés, & lætan-
tium in morem, congressu turmatim fa-
cto, liberiùs volitantes, sereni aëris præ-
cones esse ducuntur.

44 Coruos sub nocturnum crepuscu-
lum gregatim versari si videbis: & dum
separantur: summè crociēdo, dulces in-
uisere nidos: idem quod antea præfagi-
re existimabis.

45 Corui contra Solem hiantes, & ma-
nè per arborum ramos plumas post plu-
uiam dilatantes, nihil diuersum exhi-
bent.

46 Cornix, emergente Hespero, que-
rulam vocem subinde varians, marce-
scētis tempestatis (vt manè serenitatis)
signum dare, obseruationibus multis
comprobatur.

47 Nocturna noctua post Solis occa-
sum in tempestate blandè cucubans, se-
renam auram adfuturam spōdet. Que-
rula verò in serenitate, tempestatem.

48 Ichthyophagæ aues, tam lacustres
quàm fluuiales, & marinæ, die tota pro-
cul ab aquarum crepidinibus visæ, pro
pluuiâ serenitatem ostendunt.

49 Syluestres columbi insolenter can-
tillar-

E tillar-

98 EPHEM. AER. CLAS. I.
tillantes, & Miluij dum sublimae petūt
inuicem colludentes, sereni vulgò ha-
beri solent.

50 Vespertiones ex suis fornicibus
(dum nigras labens Sol aduehit um-
bras) prodeūtes, & numerosiore quàm
consueuerunt agmine volitantes, serene-
nitatem augurantur. Quòd etiam ad
Scarabeos & crabrones detorquent.

51 Grues tacitum, securumq; volatum
gregatim exercere si videbis, nec ilico
pedem referre, blandā serenitatem (nam
tempestatis excessum ægerrimè susti-
nent) nuntiare hinc cogitabis.

52 Paruulæ Muscæ sub Solis occasum
pyramidis aut globuli in modum, non
procul à terra coactæ, longis obseruatio-
nibus serenitatis testes esse cēsentur.

53 Post pluuias, vel v dum cœlum, ca-
ligo per aërē sparsa, serenitatis certum
pronosticon antiquis exhibuit.

Reliqua sereni aëris testimonia de pri-
uatione, vel contrarijs signis facile ex-
cipies: qualia sunt humidarum auræ
constitutionum pronostica. Adhæc ni-
uis, roris, grandinis, tonitruorū & tem-
pestatis. Insuper, de ventorum flatibus,
hunc vel illum aëris statum proritanti-
bus: non aspernata locorū, & temporū,
necnon stellarum cum Sole & Planetis
emergentiū, vel labentiū ratione, ac na-
tura. Quibus addes colores & nebulas

circa

DE SIGNIS SERENI. 99

circa Planetas, & stellas insigniores, mane, vesperi, & per noctem apparentes, ac consistentes. Nam si iuxta Martem aut Mercuriū, vel fixā aliquā stellam de illorū natura, videbūtur ad ruborem inclinare, serenitatē cū ventis testabūtur, & tonitrua, aut fulgetra. Si circa Iouem rufescent, aut cōtra Venerem palleſcent vel è Saturni regione liuescent, pluuias, niues, grandinem, tempeſtatem & similia, pro loci natura & partis anni temperatura, motuq; cœli: & quadratum anni de proprijs rectoribus ſtatu, energia, & decreto. Ratio eſt, quia quælibet ſtellarū, circa ſeſe per mediū aërem vapores trahit, ſuæ naturæ, ceu ſimile ſimili conuenientes. Ex quo ſignificatur, quòd vis huius ſtellæ per eam tempeſtatem dominatur, ac ſtatum aëris, pro coloris natura regendum verè ſuſcipit. Sed hiſce in rebus noſtra Cometo-graphia te pleniùs exercebit.

SICCITATIS ET SERENITATIS AERIS, NATURA, EFFECTUS & ACCIDENTIA.

Serenitates (vti etiã ſiccitates) imbribus, ex Hippocratis ſentētia, ſalubriores eſſe ſolent, ac minùs noxiæ. Quæ fiunt, vel à calore,

consumptis vaporibus, aut à frigore, obstructis terræ meatib⁹: vel à ficcitate, extinctis vêtis australibus, seu à Boreali flatu humiditates sorbente & ficcâre.

2 Circa meridiem, & mediam noctem, vel serenitas fieri plurimùm solet, vel aëris commotio, aut cœptæ tempestatis continuatio, & perseveratio.

3 Serenitatem hyemalem, & perinitia vernalem, frigiditas sæpenumero consistari solet: vt Autumnalem horridula quædam inæqualitas, manè præsertim & vesperi: sub meridiè verò calor. Vnde morbifer Autumnus, à Poëtis & nostro Hippocrate iure nuncupatur.

4 Si serenitas est quo tempore cœlestis arcus apparet, hyemabit: si verò hyemat, serenabit.

5 Serenitas Autumni, ventosam hyemem & maxima ex parte pluuiam præsagire consuevit.

6 Serenitas pluuiam aut humidã aliam aëris constitutionem, secum liberè non admittit. Quamquam à meridie serena oboriri potest tempestas, cadibunda per aërem matutino tempore, visa fuerit nebula, vel caligo.

Finis primæ Classis Ephemeridum Aëris perpetuarum Antonij Mizaldi, Monluciani.

EPHE-

EPHEME- RIDVM AERIS

PERPETVARVM

Antonij Mizaldi

Monluciani.

Classis Secunda.

RORIS CAUSA

et generatio.

ROS fit à vapore, seu ha-
litu humidulo, & cum
pauca terrestri materia
ephemero, qui in infi-
ma aëris regione, ob ca-
lidi sursum ducentis &

rarefacientis paucitatem, à temperata
& mediocri noctis frigiditate, in aqueã
asperginem facilè conuertitur, ac sere-
no cœlo per idonea tempora, se deor-
sum videndum nobis & tractandum
exhibet.

E 3 PRVI-

PRVINAЕ , NEBVLAЕ,
& Caliginis generatio.

Haec tria, ferè generantur v
Ros, nisi quòd vapor prius-
quam in aquam versus cerna-
tur, non procul à terra conge-
lascit, & crassescit, quod postremũ pro-
pter nebulam & caliginem adiectũ est.
Fit ergo Pruina peculiariter dum vapi-
dus humor in frigidis locis infimæ re-
gionis Aëris fursum ire contendens, à
gelu rigescit, qui arboribus, & rebus
alijs hæere solet, perinde atque halitus
animalium, pilis aut barbæ, vigète Hy-
eme & frigore.

NIVIS GENERATIO.

Nix fit, quum pluuiosa nubes
priusquam stillet aquam, in
media aëris regione congela-
tur, & in exiguos flocculos
soluta pessum abit: vi propria, aut mu-
tuo nubium cõcursu rupta. Fiunt itaq;
Niues, frigiditate aëris, & siccitate non
tātũ in vnum locum coacta, sed vbiq;
per aërem sparsa: ad quam vapor sub-
latus, antequam cogatur, in aquam cõ-
crescit ac spissatur: si multũ, fit Nix:
si minùs, & non procul à terra, Pruina.

GRAN-

GRANDINIS GE- neratio.

GRando eandem habet cum ni-
ue generationē : nisi quod per
asperiores, valentioresque,
& penetrabiliorem mediæ re-
gionis aëris frigiditatem κατὰν ἰσπίσαι
αὐτῆς auctam, ad hæc percelerem congela-
tionem, subitariamque & repentinam
fieri atq; in glaciē perstringi cōsuevit.

**SIGNA NIVIS, RO-
ris, Grandinis, Pruinae, Caliginis, et
obscuritatis aeris, ex ijs quæ omni-
bus sub sensum oculorum ca-
dunt, fideliter excerpta.**

QVia Nix, Grando, Ros, Pruina, &
Venti quāplurimi: adhæc, Toni-
trua, & ex ijs tempestates aliquot,
ad humiditas aëris constitutiones perti-
nent, de his (exigente Aphoristica me-
thodo) vt consequenter scribamus com-
modum admonet.

2 Si itaque pluviæ signa multa à So-
le, Luna, & alijs (modo quo supra) ex-
cepta initiante Vere, & Autumno pro-
cedente, necnon per temperatam Hye-
mem, in locis peropportunis (frigēte sic

E 4 satis

fatis aura) obseruabis : grandinem aut niuem, vel pro his densissimas nebulas & pruinofas in via esse existimabis.

3 Nubes biduum, triduūmve, plus minus, circa Horizontem ex fusco vel rufo subalbescētes per hyemem (spirante præsertim Aquilone) gelidas niues, vt Vere & Autumno gradinē, aut pruinam parturire, ab antiquis traditum est, atq; mihi in hoc Gallico cœlo, sæpenumero obseruatum.

4 Si per hybernā constitutionem remisso vtcunque frigore, pallidulæ fusculæve nubes, in pluuiam sese comparare videbūtur, niuem (veto ad Boream annuente) pro pluua plurimū supponēt.

5 Si cum multis pluuiæ signis frigus adesse obseruabis, Hyeme præsertim, & imminente necnon excurrente Aequinoctio verno, niuem aut gradinē pro foribus adstare, nescins non eris.

6 Aræ, seu coronæ circa Solem, Lunam, & insignes stellas, cum ventorum turbulentia subliuidæ, vel pallidæ glomeratim conspectæ, niuem hyemali tēpore nuntiant.

7 Spirante Borea, Aquilone, vel Aparētia, ventis nobis frigidis & niuosis: adhæc Thrascia, & Argeste grandinosi nubium pallor diuturnus si aderit: niuem, grandinem, aut congelata pluuiarum granula (modò cætera consenserint) ex-

pecta-

pectare licebit.

8 Vigente grauida nube, eaque pallida (quam albam tempestatem nonnulli vocant) aërem commoueri si videbis, & nubibus nubes ex albo subobscuras cōglomerari, instantis grandinis aut niuis (modò locus, & anni pars subscripserint) immemor non eris.

9 Pluuiæ signa pauca, eademque imbecilla sic satis, cum temperato calore, vel remissò frigore, quoties obseruabis: rorem, nebulam, caliginem, aut pro his aëris obscuritatem, locis & temporibus ad id opportunis, toties in via esse experieris.

10 Hyeme, consequentibus diebus aliquot (urgente gelido cœlo) incrassatus aër, adfuturam niuem (vt per inæqualis Autumni, & frigiduli Veris initia, grandinem) profundere nihil cunctabitur.

11 Signa alia excipere poteris ex ventorum & tempestatum prognosticis (de quibus postea) pro locorum & anni partium natura: singulis singula, vt decet, prudenter, temperando.

E 5 RO.

106 EPHEM. AER. CLAS. II.
RORIS NATURA,
differentiæ, Effectus, Acci-
dentia, & alia.

Ros in locis nimium perflatus citius se prodit, & facilius descendit, q̄ in his quæ vêtis vndequa; patêt & exponuntur.

2 Ros (vt etiam pruina) in præaltis montibus agrè generatur: quia temperata caliditas, vtriusque materiam attollens, præ debilitate (pōdus enim maius fert, quàm suis congruat viribus) haud procul à terra vehere potest.

3 Ros Aristoteli, flante Austro, nõ verò Borea (præterquam in Ponto) plurimum generari traditur. Quod tamen hîc perpetuum non esse, experiundo aliquando condisces. Quare ad climatum rationem tibi confugiendum erit.

4 Māna roris species quædam esse cõfetur: quæ aliud nihil est, quàm præpinguis & viscosus vapor ex commistione aquæ, terræ & aëris super plantas cadens instar saccari, aut farinæ prædulcis & mellitæ. Vnde à quibusdam cœli sudor, siue syderum saliuæ, aut purgantis sese aëris mellitus succus esse putatur. Vt res habet, magnam cœlestis naturæ voluptatem præ se fert.

5 Ros & Pruina tranquillo tempore &

& sereno fiunt: adhæc loco nobis propinquo ex paucò vapore, pluuia contra: cuius materia colligitur per multum tempus: roris, die vno plurimum.

6 Ros demessam segetem & collectos fructus (vt etiam foenum) vltro putrescere adigit.

7 Si Ros super gramina, plantas, & res alias molles ac humidas ceciderit, guttatim & colligi & videri poterit. Si vero in aridam illabetur, nihil aut parum apparebit.

8 Vites rorem exosas & arbores, contra exortum (vt statim roridum humorem illis inimicum absorbeat Sol) inferre iubet Plinius. Quæ verò illum amat, ad Occasum vel Septentrionem, vt diutius eo perfruantur.

9 Ros etiam in tentorijs, & locis sub dio opertis fieri potest: quia eius generatio (vt diximus) est à crasso vapore non procul à terra elato, quandoque vno cubitu vel pluribus: & à noctis frigiditate ibidem concreto. Vel ex reuolutione vaporis in seipsum: accidente corporis alicuius defsi & frigidi tactu: quemadmodum in distillatorio capitello factum videmus, & in ollis ad foculum feruentibus, re-percutiente ad illam opercula halitu.

10 Roris excitabulum & fomentum, gelu etiam leuissimum in pruinam potest conuertere: estque circa auroram,

& per crepusculum vtrumq; ros spectabilior & copiosior, quàm exorto Sole.

12 Nubes humida rorem aut pruina rarè præcedit: pluuiam, tonitru & niuem, contrà. Nam sereno cælo, & ros & pruina ferè decidunt: nix & pluua nubiloso.

13 Ex rore maiorem humiditatem & temperatiore rebus terræ, quàm ex pluua infundi, testatum obseruatumq; est. Vnde rorem plâtis plus prodesse, quàm nocere experimur: nō tamen omnibus, vt alibi scripsimus.

14 Ros insignem frigiditatem, pluuiâ, niuem, grandinem, ventos validos, corruptionem item & tonitrua secum liberè non sustinet.

15 Quia ros ob viscidam dulcedinem facilè in bilem transit, ac intestina exulcerat: ideo pecora herbas depasta rore saturatas, dysenteria aut alui fluore alio celerrimè perdit: quod de anatome & obseruatione frequenter sum expertus. Quanquam alia subesse potest causa: q̄ Ros sua dulcedine, ad largiorem pastû & cibum animalia alliciat: quem elaborare & conficere quia minùs possunt, ex putredine & corruptione febres, & ex his mortem incurrunt.

16 Si post largum & copiosum roris descensum, Sol feruentioribus radijs terras salutarit: imbutas eo stirpes, & ro-
ridulo

ridulo succo sese veluti recreantes flo-
sculos, depopulato qui fouebat spiritu
ad tabem & marcorē (nisi auxiliaris ad-
fuerit pluuiola) prōptissimè deducet.

17 Mense Maio, in quo (vt est in pro-
uerbio) nubunt pulchræ, roris prouen-
tus nobis copiosior esse solet, quàm an-
ni parte alia: consentiēte vbiq; cœli, &
solis cōstitutione: causam exponā alibi.

PRUINAE, CALIGINIS

*& nebulae natura, Differentia, Acci-
dentia, Effectus & alia.*

Pruina hoc à Rore differt, quòd
illa in locis & temporibus frigi-
dis fiat: hic in temperatis: vtrū-
que sereno cœlo & à vētis silen-
te: propterea quòd nihil attolli aut con-
sistere potest, nisi in tranquillo aëris sta-
tu. Hinc factū videas, vt neutrū in præ-
altis montibus gigni deprehendatur.

2 Pruina aliter à rore differt, quòd hic
plantis terræ vt superincidens, repentè
in aquā soluatur: illa congelascens tan-
tis per durat, donec à Sole, vel quomodo
cunque aliter liquefiat.

3 Pruina plerunq; foetet, ob remissum
terrestri materiae momentum, & impe-
diente frigore non consumptum, quare

110 EPHEM. AER. CLAS. II.
aqua ex dissoluta pruina, in saluberrima est, & admodum noxia.

4 Pruina magna & diuturna, per Veris tempora emergens, segetibus ad florem festinantibus, & vineis, arboribusq; plurimum nocere, non tam est testatum, quam observationibus multis confirmatum.

5 Pruina aestate pauca aut nulla nobis visitur: per alias anni tempestates, non ita insolens habetur.

6 Pruinam descendantem & resolutam si ros praecedet (quod raro accidisse vidi) alterum de altero discernere aegre possis: sed id ad nebulam referre malim.

7 Pruina quia fit a vapore crasso, viscido & nonnihil terreo, ubi frigidum aërem attigit, statim congelascit: solidifque rebus (ut diximus) ob lentorem promptissimè sese inuiscat.

8 Pruina (ut etiam nebula) ventum insignem & violentum raro agnoscit: estq; mane & vesperi spectabilis magis, quam post meridiem: quanquam hyeme (praesertim apud nos) locum id semper non habere deprehendes.

9 Pruina propriè dicta, caliditatem aëris nisi fortasse exiguam & medio-crem, facile non admittit.

10 Nubes aliud nihil est, quam vapor a frigore mediae regionis aëris (in qua sublatus pendet) constrictus addensatus, & quasi congelatus.

No

11 Nebula est veluti mitis pluvia, cuius guttulas visus ægrè assequitur. Vel est nubis in aquam concretæ superfluitas, & vapidum, excrementum: serenitatem si descendat (quòd sit velut infœcunda nubes & semine penitus exhaustu) plerunq; portendens & significans.

12 Nebula (vt etiam pruina) quemadmodum æstus intensissimus non admittit, ita nec frigus insigne & perstrenuum.

13 Caligo est quasi fumus quidã, circa aquas, prata, montes, vel planaloca spacio lōgiore visum hallucinās quam Aristoteles nebulā sterilem definiuit: quæ vt citò dispergitur, ita facilè vanescit.

14 Vapor haud ita procul à terra, tam sterilis vt ex eo aqua fieri non possit, nec rursus tam validus, vt sursum vehi queat: quibusdam caligo, alijs nebula dici consuevit: à quibus ocularis radius obtundi & veluti increpescere apprehenditur: sed à caligine minùs quàm nebula.

NIVIS NATURA, DIFFERENTIAE, ACCIDENTIA, EFFECTUS, & ALIA.

Nix non fit nisi in loco & tempore frigido: habetque cum aëreo viscido terrestre nescio quid. Cuius rei testes sunt manus, quæ niue emaculatæ, sordidiores reddi solent.

2 Niui sursum generatæ respondet deorsum pruina, ut pluvie ros. Grando, proportionabile inferius habet nihil.

3 Nix & pruina differunt secundum multum & paucum, tota nubes congelata, fit nix: modicus vapor, pruina.

4 Hyeme quàm alia anni tempestate niues frequentiores nobis sunt quòd niuosa nubes, nisi multo frigore constringi non possit: nam multum caloris ex eo igni continet, qui humorem in vaporem conuersum, auxiliante leuitate sursum vexit.

5 Nix compacta difficilius à Sole soluitur, quàm grando, Nam oportet nubem ex qua fit nix, antè cōgelari, quàm in aquam fit versa: ex qua fit grando contra, quemadmodum postea audies.

6 Niues diutinas tempestiuè cadere & cedere, tam arborum quàm frugum communia sunt vota: eò quòd animam terræ, exhalatione vanescētē includūt &

& comprimunt. Præterea, liquorem purum & lenissimū sensum præbēt: quòd nix aquarum cœlestium fit veluti spuma.

7 Vapor ex quo fit nix, longè rarior est & calidior, quàm ex quo grando: quod indicant niuosæ nubes pallidæ, & nonnihil lucidæ. Ideo q; perpetuum octiduum, & eo amplius, in aëre antequàm constringi possint, versari quandoq; conspiciuntur.

8 Nix decidēs, sæpenumero ob infimæ regionis aëris caliditate, priusquam terram pertingat: in aquam soluitur. Ex quo factum videas, vt eodem tempore super montes ningere, & in planis locis pluere, nonnunquam contingat, imò verò in eodem hemisphærio & loco simul pluere & ningere: diciturq; niualis pluuia.

9 Humor ex niuibus non est vniuersim ingurgitans nec diluens, sed quomodo fititur distillās, & velut ex vbere omnia alens, quæ non inundat: quapropter stirpibus apprime amicus esse solet.

10 Niue frumenta maximè pinguescunt, præterquam vbi calidus semper est aër. Tellus quoq; niue fermentescit, & sicci plena euadit.

11 Niuem in montanis frequentiore esse quàm in planis & humidis locis, experientia quotidiana fidem facit.

Nix

12 Nix æstate nulla aut pauca nobis decidit: Hyeme & per Veris initia, ac Autumni finem, subinde copiosissima, consentiente vbiq; cœlo & solo.

13 Nix rorem, caliditatem, coruscationem & tonitru rarò sibi comites adsciscit: caliginem frequentius, & quãdoq; pluuiam, grandinem, ac ventum.

14 Niuosæ nubes spiritus aërij in se habent plurimũ, vnde ventos aliquãdo generant, præsertim in situ oppositio.

15 Nix nunquam est sine frigiditate & gelu si minùs præsentem, saltem adfuturo: vel haud ita dudum præterito.

16 Nix resoluta, terram & iacta semina tempestiuè fœcundat: prodest etiam herbis & plantis, nisi statim cum pluuiâ sequatur gelu insignem.

17 Niuem rarò aut nunquam comitatur nebula: sicuti nec serenitatem grandis. Quanquam potest diei pars altera serena esse, altera grandinosa, ac pro loco & tempore pluuiosa.

18 Nix sine gelu momentanea est, & parum durans, seque in pluuiam plurimũ conuertit, nubes illam distillans.

19 Quia frigus in circumferentia mediæ regionis aëris (in qua gignitur nix) non tam est validum, quàm in eius centro, idèd niuales vapores omni ex parte pressius nõ aggreditur: nec niuem tam exactè quàm grandinem congelat. Ex

quo

quo credibile est, niuem non procul à sua origine latam decidere: quæ eò angustior, minorque deorsum spectari solet, quò infima aëris regio per quã transit, calidior habetur, iuxta quãlibet anni & cœli constitutionem.

GRANDINIS ET GRANULORUM congelatorum natura, differentia, accidentia, necnon effectus, & alia pleraque.

INter grandinem & niuem hoc tantum interest, quòd nubes ex qua gignitur nix, antè gelasceat quàm in aquam solvatur: ex qua fit grando, contra: nam primum in pluuiatiles guttas soluitur, quæ deinde congelantur.

2 Ante prodigiosum gradinis lapsum, hoc est, enormes illius iaculationes magni & terribiles sonitus in aëre sæpenumero obaudiuntur, propter pugnam exhalationum vaporibus plerumque mixtarum: quæ dùm è nubibus prorumpere nituntur, contritionum elisione, motu & attritu (perinde atque in tonitru) murmur ingens cum fragore edunt: ex quo fit ut tonitruose nunquam ad nos perferantur grandines.

3 Grando de regione aëris frigidissima decidens, quia per infimam (quæ ex reuerberatione radiorum Solis ad aquam

116 EPHEM. AER. CLAS. II.
quam & terram incalescit) transitum
facit, exterius liquefcere potest. Vnde
vna cum grandine, pluuia labi quando-
que cernitur. Cui addes (si videbitur)
motum, & ex concursu atritum: qui ca-
lorem & proinde liquefactionem conci-
liare potest. Nec omittes, quòd tota
nubes præcopia semper cōgelari nequit:
quapropter pluuiam ex parte tantum
densata stillat.

4 Frigus in grādine vaporis partes sin-
gulas veluti ad centrum (in quo opera-
tionis tota est vis) contrahit: quod in
magnis aquæ guttis fieri minùs solet,
quapropter non congelantur.

5 Quia grando absque terrea substan-
tia non est, ideo in eius globulis nunc
lignū, modò pilos & alia inueniri mi-
randū non video: quæ omnia calor suc-
centuriente vento, cum vapore & leui-
tate, sursum euexit.

6 Grandines interdium quam noctu sæ-
pius decidere, & quam niues (præfer-
tim conculcatas) celerrimè resolui ex-
perientia constat.

7 Aestate grando nobis rara est, ob
dissipantem & materias consumentem,
resiccantemque Solis radium. Itidem
Hyeme propter nimium vtriusq; regio-
nis aëris frigus: & quòd tum nulla ibi
fiat antiperistasis. Autūno frequentior,
saltē circa initia, Vere copiosissima, ob

humidi

humidi prouentum à præterita hyeme in terræ superfâciæ larga manu relictū.

8 Vapore sursum lato, sæpenumero cōtingit circa mediã aëris regionē ventum frigidissimum oberrare : qui (vt nonnullis placuit) aquæ guttas duntaxat addensatas, in glaciale & lapideam substantiam transire plurimum cogit: quæ guttæ quia rotundæ erant, ideo rotunda solet cadere grando.

9 Grandinosa nubes, ventis inualefcentibus de loco cui perpendicularis erat, vel quomodocunq; aliter minabatur, in alium transferri potest.

10 Grando quãtitatis vsque adeo prodigiosæ nonnunquam cecidisse legitur, vt magnæ mollis lapides palam aquasse visa sit.

11 Grando figuram aliam à rotunda vt æmulare quandoque solet, ita diuersorum animalium, rerumq; stupendarum effigiem ptæ se ferre.

12 Species bestiolarum & animalculorum, vel rerum aliarum in grandinis glacie sæpenumero apparētes, à virtute cœlesti (vt vult Albertus) non ab ociosorum imaginatione imprimuntur.

13 Grando sola, vel cum pluuiâ & tonitru (Vere præsertim) deorsum frequentissima labitur: gemmantes vites, & de flore parturientes arbores, non sine iactura plerunque præcellens.

14 Grando gelu præsentis, vel instantis aut gelidæ auræ signum esse, plurimum consuevit magis minùs, pro loci & tempestatum ratione.

15 Grando, quandoque celerius, quandoque verò tardius, deorsum (ob materiæ ex qua fit soliditatem aut fragilitatem) liqueferi solet: pro Solis & cœli natura.

16 Tenellæ arbores vnà cum vitibus quæ sæuiente grandine violentiùs vapulauerunt, fertilitatem etiã in sequentes aliquot annos deponere, non semel mihi sunt visæ.

17 Granula congelata, philosophi vocant globulos, à frigore extrinsecus concretos: intrinsecus verò niuis instar molliculos. Quos eadem cum grandine materiam & generationem habere existimabis: nisi quòd frigus intensum adeò non fuit, vt illis sub iusta magnitudine glaciem adferre potuerit.

18 Granula congelata, niuis raritatem interiùs habent vtcunque mollem vincente frigore, exteriùs verò grandinis formulam. Quorum tempora apud nos sunt Veris initia, ac Autumnii medium & finis,

FRI.

119

FRIGORIS AC GE- *lu generatio.*

Quomodo Frigus & Gelu fiant ge-
nerenturve, Sole à nobis recedēte,
tam notū omnibus esse arbi-
tror, quàm est sua (quod dicunt) vnicui-
que domus.

SIGNA FRIGORIS, *& Gelu.*

Sol in exortu, vel occasu subfu-
scus, pallidus, & quadantenus vi-
ridis apparens, aut cum eiusdem
pluuiæ nubibus oriens vel occi-
dens, hyemalem aëris constitutionē, fri-
gidā nimirū & pluuiosam, ac niuosam,
ventosamue, magis ac minus, pro soli,
coeli & partis anni ratione, significat.

2 Sol circa diuinū maiestatis suæ spe-
ctaculum, vnum duosve circulos liuen-
tes, vel subæruginosos admittens, à su-
periori diuersum nihil commonstrat.

3 Si Hyeme, spirante Septentrionali
vento, vel Orientali, Sol descendens, so-
lito rubicundior aut pellucidior videbi-
tur: gelu penetrabile, consentiente an-
ni parte aduehet.

4 Luna ante coniunctionē, & alias ad
Solē cōfiguratiōes, tertia quartave, palli-
da, fusca, aut obscura cōspecta, hybernū
coeli statū (vt de Sole dictū est) nuntiat.

5 Ver-

5 Vergiliarum seu Pleiadum sydus si nubilo cœlo vespere occiderit, pluuiosam hyemem denuntiabit: vnde prisca negotiatores qui id obseruabant, & infidiandi auaritia tenebantur, lucernarum pretia statim augebant. Si verò sereno id fiat, asperam & gelidam: quapropter reliquarum vestiū pretia etiam intendebāt. Qua ex re sydus ipsum ab antiquis, vestis institor rectè nuncupatum fuit.

6 Stellæ (vt etiā Luna) supra solitum nitorem, hyeme micantes, inualescen-
tium frigorum, aut (si minùs aderunt) imminentium signa, quæadmodum scedula docuit obseruatio, non obscure dabunt.

7 Post longa, eademq; assidua Orientalis venti spiracula, gelu initiari si videbis: aut illi niuem, vel grandinem succedere: eius duratione expectabis. Si ad-
rit pluuiæ, intermissionem.

8 Ineunte gelu grando alba gracilis & rotunda cadens, frigus intendi, pallida verò, crassa, oblonga, & quadrata, laxari promittit.

9 Si Aquilonius ventus, vel sociorum quispiam, terras validè perflabit (etiam si aderunt nubes) idoneis locis & temporibus, illum de tepida aura gelidam ilicò efficere, obseruabis.

10 Niuis labentis particulæ subtiles &

& parua, horrifera gelu, & ægrè cessaturum nuntiant: magna, lata, & flocculis simillima, temperatum, & fortasse remitti paratissimum.

11 Frigidis morbis & chronicis obnoxios, necnon ossium fracturis & luxationibus, malignisve vlcibus & antiquis fatigatos, de recrudescentium dolorum impatientia, instans frigus (vt de Pluuia superius monuimus) præsentiscere certum est.

12 Palustres aues & stagnariae, gelu iniantente in magnas aquas fluentes, & gelidijis parum opportunas excurrere visæ maximū frigus necdum dissolubile mihi plerunque portenderunt.

13 Democritum dixisse ferunt, & sæpissimè probasse talem futurā hyemem, qualis fuerit Brumæ dies, aut circa illū terni, antè & post: itē Solstitio æstatem.

14 Ilices & Quercus multum fructum ferentes, diuturniorem fore hyemem significant.

15 Quoties diuersarum specierum, vel vnius duntaxat paruulas aues, ineunte hyeme, densa dumetorū latibula quarritare, & cumulatim congregari obseruabis: adhæc, pastum non procul ab vrbanis, vel rusticis ædibus venari: validissimi frigoris & intensissimi signa præ oculis habebis.

16 Insoluta extremarum corporis partium

F

tium

122 EPHEM. AER. CLAS. III.
tium frigiditas, his qui foculo nūquam,
aut rarò lassident derepente oborta:
gelu si non adest, instare, si adest, inua-
lescere insinuat.

17 Si lineus pānus, aneúve frigida im-
mersus, & sub dio appēsus, statim rige-
bit, superiorum testimonia firmabit.

18 Ignis per hybernos dies solito ruti-
lantior, calidiorq; visus, & carbo insi-
gniter cādens: frigus si adest, acerrimum
si abest, proximum indicat.

19 Signa alia frigidi aëris, qua parte de
pluuijs serenitate, & tempestatibus scri-
bimus, seruata vbique temporum & lo-
corum ratione, permulta reperies.

FRIGORIS ET GELV

*natura, effectus &
accidentia.*

Gelu per Hyemem ferè totam,
& Veris initia, finemq̃ Au-
tumni nobis admodum fami-
liare esse, fidem facit experien-
tia: in septimo dico hoc climate & ultra
ad Septentrionem.

2 Aëre puro & sereno, gelu opportu-
nis temporibus, validius fieri quàm ob-
scuro, pluuioso, & nubiloso, pueris, se-
nibusq̃ notissimum esse nō diffido.

3 Gelu Rorem secum non agnoscit,
sed

sed eius excitabulum ac fomentum, si quod est, in pruina[m] plerunq; vertit.

4 Gelu coruscationem tonitru, & similia, raro (saltem apud nos) sibi alligat: nebulam, aut caliginem multo frequentius: quæ eius intemperiem sæpe numero auget.

5 In aurora, & sub vespertinum crepusculum, frigus intensius quàm circa meridiem nobis est, ob radiorum Solis imbecillitatem.

6 Gelu insigne, siccitatis causa esse potest: nam humidum condensat, & laxas terræ partes admodum constringit: unde in ambientem aërè nihil transuolat.

7 Pruina anni gelicidia, si cum pluvia dissoluentur, cætera omnia quæ eodem anno postea contingent, pro maiori parte ita dissoluenda contendunt seduli obseruatores.

8 Initiante gelu, si ventus Orientalis spirabit, vel, quod sæpius sum expertus, Septentrionalis frigorem intensam durationem expectabis.

9 Si in principio Gelu humiditas superuenerit, quæ sit nix, aut grando, vel pruina, & non pluvia, ipsius gelu continuationem non significabit. Et si Nix fuerit humiditas, ea partesq; illius subtiles videbuntur, gelu fortius nuntiabit: si magnæ & latæ apparebunt, eiusdem dissolutionem,

10 Per Gelida anni tempora, si grando ceciderit, cuius partes sint parvae, albæ, graciles, ac rotundæ, frigoris & Gelu continuationem significabit.

11 Vigente gelu & frigore, si ceciderit pluuia, aut grando partiũ oblongarum, & minũs albarum, eius dissolutionem præfigurabit.

12 Spirante Aquilone & Borea, frigora nobis certò promittuntur: maiora & minora, pro cœli & partium anni constitutione, ac locorum ratione, & positu ad cœlum vario.

13 Frigora tempestitiua, arborum & plantarum serenitati conferunt. Nam sic optimè germinant.

14 Frigora præcoces germinationes, cœli indulgentia euocatas, quandoque exurunt & perdunt: quare serotinae hyemes, satis arboribusque noxia esse solent.

FINIS SECVNDÆ

Classis Ephemeridum

Aëris perpetuarum,

Antonij Mizaldi

Monlucciani.

Eph-

EPHEME- RIDVM AERIS

PERPETVARVM

Antonij Mizaldi

Monluciani.

Clasiss tertia.

VENTORVM CAUSA

& generatio.

Enti hanc habent generationem. Sicci halitus & calidi, sursum vi Solis & Astrorum euocati, & à frigore superiora per Antiperistasis

densante repulsi, quia crassis vaporibus, aut alijs, per viam occurrunt, & altiùs (quò illorum natura vergit) ferri præpeñiuntur, deorsúm; dato obstaculo, ob id remeare violèter prohibètur, fit hinc: vt lateraliter supra terram, hac & illac errabūdis vestigijs deerrent, diuagètur, ac tumultuentur, fiátq; ventus. Hęc si obscuriora dicis, planiùs ac familiariùs sic tecum ago. Sicca exhalatio, à terra re-

soluta,

126 EPHEM. AER. CLAS. III.
soluta, cum occurrerit vaporibus crassis
& frigidis, qui deorsum supra terram
sensim feruntur, mediumque aërem obfi-
dent: propterea quod illa neque deprimi
potest, neque attolli, vi insita ob con-
trarij nixum, intransuersum mouetur.
Ex quo euenit, vt maximus fiat impe-
tus, cum magna extiterit in aëre vapo-
rum & exhalationum copia. Qui impe-
tus, motus, & agitatio, Latinis Ven-
tus dici solet: nimirum quod hinc inde
veniat, & omnia perflans, à quocunque
Horizontis loco exurgat.

SIGNA VENTORVM

*ab his quæ in Cælo, Aere, Aqua,
& Terra, palam omnibus
apparent.*

COELVM.

Sol matutinus itidem & vespertinus, orbe rubicundo, aut versicolore, vel quomodocunque aliter picturato succeturiat⁹, ventorū carcere (qua mūdi parte vanescēs circulus sese aperiet) actutū recludere aggredietur.
2 Sol varius apparēs, & de ignea nube aut purpurascēte, radios effundens, siue in partes exteriores, siue in semetipsum ventura flatuū prælia commonstrat.
3 Sol de inferno hemisphærio radios

sub auroram obscure rubentes iaculās,
vel eius picturæ nubes præ se agens, ven-
torum testimonia secum habet.

4 Si caligo tenuis & per exigua circū
vibrantes Solis radios extenderetur (qua-
lem nonnunquam tenellæ nubes præ
se ferunt) venti venientis non secus ad-
monebit, quàm si cum crocatis, aut mi-
niatis nubibus Phœbæa lampas sese à
nobis subduceret.

5 Exoriēte, labētēve Sole si à Borea nu-
bes vna vel altera rubescet, illinc ventos
domesticos, cœlū sparsurū esse signū e-
rit. Si ab Austro, australes, & ita de relijs

6 Ex solaribus radijs quosdā Austrū,
alios Boream quasi diuulsos, lucidis cū
partibus medijs exporrectissimè affecta-
re si obseruabis: ventum aut pluuiam in
via esse existimabis.

7 In Occidentali tractu, post lapsum
Solem eumque rubentem, nubes instar
ardentium carbonum sparsim visæ, ven-
tum magnum significant.

8 Sol fuscus, radios manè & vesperi,
rutilla de nube refundens, pluuiosa ven-
torum spiracula promittit.

9 Si abeūte Sole cādidus ad occasum
circulus apparebit, ventū magnū vnde
primū aperietur, portendet. Qui si lōgè
ante occasum, vel bona diei parte, sub
vasta mole puniceus conspectabitur, e-
tiam cum ventis tempestatem dabit.

10 Si nubes quas Græci *παρλίαι* dicunt, ab vna tantùm parte informarit Sol, ac radios veluti minio intinctos longè porrexerit: vehementes flatus, pro angulis in quos spectra ipsa annuerint, illum portendere certus eris. Quod in Luna, & eius paraselenis (sed minùs quàm in Sole) adhæc in stellis, sed infirmius quàm in Luna, etiam perappositè agnosces.

11 Rubicunda omnia (vt paucis multa dicam) nascentē Solem, vel cadētem comitātia, ventos plurimùm attulisse, vt veterum monumentis est traditū, ita obseruationibus multis firmatum.

12 Vnde emergere debeant ventorum flatus, de situ radiorum Solis ad Horizontem, vel motu nubium ventosum aliquod signum præ se ferentium, facile excipies. Quæ significatio, nō in solo Phebi exortu, sed etiam lapsu, locum habebit.

13 Vento (inquit Maro) semper rubet aurea Phœbe. Illa itaque post coniunctionem & ante, tertia, vel (vt alijs placet) quarta: adhæc, post alios ad Solem configurationes, in rubicundula nube quasi tremula apparens, ventos ab ea mundi parte insurrecturos ostendet, in quam à Zodiaco ipsa declinabit.

14 Luna in nube purpurascēte subtilis visa, corporisq̄ue sui partem à fra-

tre

tre nequaquã illustratam, vultu solito splēdidiore & rubicūdulo ostentans, flatus ex eo cœli tractu promittit, in quem substrata nubes viam affectabit. Quamquam alij ad oppositū situm detorquēt: quod utiq; absurdum omnino non esse, si edm faciet obseruatio.

15 Luna ignea aut flaua circulos circa se diuisos & interhiātes multos excipiens, ventorū luctas vehemētes & ex his tempestates validas indicat.

16 Luna si ad circuli sunt partem eam qua luminis est expers, crocea, vel rubicundula apparebit ventosum bona ex parte mensum, intensius, & remissius pro colorum lubricitate constantiãve apertè testabitur.

17 Si Luna pleno cornu lucens, circulum circa se habebit: qua ex parte is plurimūm splendebit, ex ea ad futurum ventum maximè ostendet.

18 Luna opaca cornua, & obtusa, imò verò vultum totum ex rubro fuliginosum adedè præ se ferens, vt falcata dici, videriq; minimè possit, idem omnino quod superiora pollicetur.

19 Luna obiecto aliquo corpore præalto, vt mōte arbore, vel turri, vmbra (qua tenus pro præsentē luminis foeneratione illi datū est) nullam, vel saltē obscuram proijciens: ventos, pluuiosaq; Austrorum spiracula intentat.

20 Luna cornu superius (hoc est Septentrionale) acuminatum & rigidum, Septentrionalem ventum, vt inferius, Meridionalem portendit. Vtrumque rectum, ventosam noctem.

21 Lunæ cornua, vtcunque refima, & subpurpurea, mitem Zephyrum quandoque augurantur. Si contra se habebūt, Apelioten. Sed ea cautio in Septentrionalibus hisce regionibus, ægrè mihi est deprehensa.

22 Luna Boreale corniculum tenebri-
cosum & retusum habens, à Septentrio-
ne ventum promittit. Australe à Meri-
die quamquam paulo aliter Plinius.

23 Lunæ falcatae seu nouæ cornua sur-
sum erecta, & acuta, ventosam noctem,
& fortasse diem sequentem significant.
Itidem si in plenilunio rubella spectabi-
tur Dianæ facies, alioquin subfuscula.

24 Si Luna tertium diem agens, am-
bobus cornibus neque mutabit, neq; re-
supina lucebit, sed sublimes vtrinq; api-
culos protendet: occidentales venti, il-
lam post noctem agitabuntur.

25 Luna in plenilunio rutilans, & se
orbibus variegatis circumuestiens, qua
parte maximè splendicantes illos osten-
tabit, ex ea tempestuosos ventos licebit
expectare.

26 Lunæ cornu superius quasi conni-
uens, Boream suspectum facit: resupina-
tum,

tum, Austrum. Quòd si duo trésvé circu-
li circa Cynthiam aptabuntur, ab vno
ventum serenum (modò extemplò mar-
cescat, & fenestratim expiret) præstola-
beris: à duobus sereniorem, & ita de re-
liquis deinceps.

27 Si Area, seu corona, Græcis ἄλος di-
cta, Lunam orientem, aut occidentē vel
per alias cœli regiones exspatiantē ob-
federit: tantisper dum disparuerit, certi
nihil pronuntiabis. Nā qua ex parte di-
spescetur, aperieturq; , inde ventos emit-
tet. Quod à pluribus partibus factū si vi-
debis, eorundem confusio, susq; deque
inferiora vrgebit, ac dubiam in aëre fla-
tuum pugnam concitabit.

28 Stellas (vt cum vulgo loquar) præ-
cipites, obscuram per noctem (albescen-
te à tergo cœli tractu) crebrò volitare,
& penè dixerim labi, si videbis: ventos
ex ijs partibus in quas ferentur, expecta-
bis. Si de pluribus, vagos & errabundè
inconstantes.

29 Crebra & insolita stellarum scin-
tillatio, certissimum ventorum signum
est. Quæ circa planetas si cōtinget (quā-
quam hoc negant) cum ventis etiā plu-
uias excipere, pro soli & cœli natura,
par erit. Circa insignes luminarium ecli-
pses, & Solis ingressum in Aequino-
ctialibus & Solstitialibus signis, Adhæc
circa altiorū Planetarum coniunctio-

nes, venti dies aliquot antè & post, variè spirare, ac respirare consueuerunt.

30 Orionis, Arcturi, Pleiadum, & inferiorum primæque notæ stellarum aliquot cœlo hærentium, matutinos cum Sole & Planetis exortus, vespertinosq; occasus, necnon cœli (vt loquuntur) mediationes, ventosas tempestates, ac plurimùm aduehere scripserunt antiqui, & nos plus millies sumus experti.

31 Stellæ solito maiores lucidioreq; visæ, ventorum afflatus ex ea cœli parte minantur, in quam de Ecliptica, pro ratione latitudinis inclinabunt.

32 Circuli circa errantes vel inerrantes stellas visi, idem quod de Sole & Luna diximus, promittunt.

33 Comatæ stellæ (vt alibi ostēdimus) si diu sub ingenti corpore excæduerint: ex ea parte vnde insurgent, vel in quam caudam iaculabuntur, insignes ventos constanter ad futuros nuntiabunt.

34 Traiectiones ex quo mundi angulo frequentes micabunt, ex eo irruitorios ventos testabuntur: à cōtrarijs partibus subsilientes, eorundem instabilitatem: à quatuor mundi plagis erumpentes, omnimodas tempestates, vsque ad tonitrua, & coruscationes. Quod ad ignitas aëris impressiones alias pro tua prudentia non inepte etiam accommodare poteris.

35 Parahelius, aut Parafelene si ex parte Austri vel Aquilonis apparebit, illinc ventum aut aquam dabit.

A E R.

36 Ventus in Solis & Lunæ coniugio spirans, si in tertium vsque diem perseverabit: primum tetragonū, & fortasse pleniluniū attinget. Quòd si die tertio alius quispiā interuenerit, vëtorum confusio (vincēte tamē qui tertius fuit) oborietur. Quam obseruationem ad pleniluniū & præcedentes, necnon sequentes Lunæ schematisimos, etiam appositissimè adaptabis. Quanquam alij ventum eum qui in aliquo Lunæ articulo viget, in sequentem vsque duraturum existimant. Quod tamen apud nos locum non habet, plus centies exploravi.

37 Quia rarè pluuia, aut nix absque vëto cessare, abigiq; solet, idcirco vtraq; si insignis erit, flatuosum aërē non procul abesse testabitur.

38 Post subsidentem caliginem, aut nebulam, ventus moueri plerunque consuevit. Propterea si hæ abundauerint, futuri Austri inditium esse volūt aëriarum obseruationum studiosissimi.

39 Cœlo sereno, nebula quantumuis parua, dum Sol exoritur visa, flatū procellosum alicubi minatur.

40 Purpureæ nubes, post lapsum Solem Septentrionem versus in longum

134 E P H E M . A E R . C L A S . I I I
exporrectæ , ventos (splendente eo cœli
tractu qui intercedit) intra triduum va-
lidos præfagiunt.

41 Nubes ventosa in eam Horizontis
partē deerrans, à qua spirare nō videtur
ventus , flatus eò migraturos significat.

42 Nubes in montium verticibus lon-
gè lateque dispersæ, in quamcunq; par-
tem agentur, illinc ventum emersum
promittūt. Tametsi alij ab ea plaga ef-
flaturum contendūt, vnde propellentur
nubes.

43 Aër absque profundis nubibus , &
obscura caligine, per maiorē hemisphæ-
rij partem rubescens, ventos adfuturos,
nisi falsæ sunt cū libris obseruationes,
hactenus quasi digito indicauit.

44 Matutinæ coruscationes (vt etiam
vespertinæ) absque tonitru, & nubibus,
per Horizontem vastè micantes, ven-
tos pluentes , & quandoque serenantes
ostentant.

45 Vere, Aestate , & Autumno , si ab
Euro, vel Austro (purpurascete alicu-
bi aëre) frequenter ac plurimùm coru-
scare videbis: adhæc à Zephyro , & in-
terdum Borea, illinc ventos ingruere cō-
iectabis.

46 Tonitrua matutina, aërem perflan-
tem antiquis attulerunt: vespertina &
meridiana, imbrem. Sc ab Austro, Cau-
ro, vel Fauonio , quoties nocte serena
pluri-

plurimum fulguravit, imbrifer ventus in via sæpe fuit.

47 Tonitrua, Sole hyemalia signa per-
lustrante, crebrò audita, Ver, & nonnū-
quam annum totum, ventosum, quasi
tuba de alto, rerum aëriarum obserua-
toribus cecinerunt.

48 Si Aestate vehementius & crebriùs
tonabit quàm coruscabit, ventosas aë-
ris commotiones ab eo angulo, vnde
percrepabunt tonitrua, formidabis.

A Q V A.

49 Mare plus solito cœruleum appa-
rens, Austros nuntiare tradunt: atrum,
Aquilones: derepentè ex inquieto tran-
quillum, venti vnus in alterum degene-
rationem, vel incrementum.

50 Spumæ maris dispersæ, & insigni-
ter bullantes aquæ, asperam tempesta-
tem, flatuosamque promittunt. Adhæc
si factò silentio mare altiùs intumesce-
re deprehendetur.

T E R R A.

51 Si obseruabis montium cacumina,
sonitum mugitibus perfimilem edere,
aut solito elatiora crassioraque appa-
rere, prætereà, insulam ex vna multas
ementiri, Austros, & ab his pluuias ex-
pectabis.

52 Si excluso oculorum vitio mon-
tes, arbores, & reliqua corpora quæ
sub sensum cadunt, crassiora, quàm
pro

pro consueto modo, maioráve conspiciantur: caliginosos, & præhumidos Austios, viam affectare certus eris.

53 Terra natiuum suum coloré exuisse visa, & nigrior quàm sit apparens, Boreale signū ob oculos ponit: albior, aut pallidior, Australe: præsertim in liberiore cœlo, & solo.

54 Folia, siue aura (saltem quæ sentiántur) per inane ludentia: & lanugo, vel res quæuis alia in aëre volitans: adhæc pluuia quasi aliunde mota, aquis vltro citroq; subsultans, ventorum signa secum habent.

55 Flamma ignis aut lucernæ scintillas multas micatim excutiens, seq; (nullo cogente) intorquēs: in super ellychnia fauillaceos fungos (vt sic dicā) eructantia pluuiosos ventos augurantur.

56 Passeres præter modum pipillantes, & Aues veluti somnia sibi fingentes. Adhæc Canes in puluere sese plurimum volutantes, ad futuris ventis signa haud quaquam obscura ponunt.

57 Si Aranearum filamenta aut rerum aliarum flocculi, absque causa per aërem motu vago multipliciter ferentur: & ventorum, & pluuiarum certissima præsagia exhibebunt.

58 Fulicæ per serenitatem, relictis paludibus, in sicco ludentes, & Ardeola multum obstrepera mare fugiens, ventos

tos cum aëris perturbatione ingentes
minantur.

59 Anates, tum domesticæ, tum agre-
stes, si diu & multùm alas excusserint,
seque cum vrinatoribus Mergis, solito
auidiùs aquis cōmiserint tempestatum
& ventorum præcones habebuntur.

60 Mergi è medio mari ad littus pluri-
mùm conuolantes, ventorum & tempe-
statis testes esse solent.

61 *Continuò ventis surgentibus, aut freta pōti
Incipiunt agitata tumescere, & aridus altis
Montibus audiri fragor, aut resonantia longè
Littora misceri, & nemorum increbrescere mur-
mur.*

62 Corui singultu quodam latrantes,
seque concutiētes, si continuabunt, ven-
tos certò significabunt.

63 Formicæ segniter operantes, aut
contra propriam industriam latitantes:
vel foras oua progerentes, ventū ac tem-
pestatem ostendunt, nō secus quàm Ra-
næ plurimùm coaxantes.

64 Cancri instante procellosa vento-
sa, aut pluuia tempestate, lapillis bra-
chijs ac pedibus apprehensis, sese stabi-
liunt, Cōchæ saxi adhærescūt, & Echi-
ni se arena saburrant.

65 Terrestres volucres iuxta aquas vo-
ciferantes, & se illis perfundentes, ven-
tosam tempestatē non secus præagiūt,
quàm Cornix idē agitans, & Hirundo
humili

humili volatu aquas sæpius deradens.

66 Anseres instante Septétrionali vento, volatum ad meridiem exercuisse sæpenumero deprehendimus : ingruente verò Australi, ad Boream.

67 Erinacius terrestris, qui & Ericius dicitur, duo foramina in subterraneo suo cubili effodiens, vnum ad Boream, alterum ad Austrum: vtrumlibet obturauerit, illinc ventos emerfuros ostentabit. Si ambo, illorum pugnam confuse variam indicabit.

68 Polypus ad terram modo infueto recurrens, & calculos flagellis suis comprehendens, ventorum certissimū præbet testimonium.

69 Delphini per maris tranquillitatem lasciuientes, & aquas socio saltu validè perflantes, ventorum impetum ex eo cœli tractu significare solent, vnde primùm visi fuerint.

70 Signa alia ventorum, de Aphorismis toto hoc opusculo per classes sparsim disseminatis, colligere facillimè poteris. In quo non prætermittes locorum, & temporum, nec non cœli habitudinum rationes ac naturas, vt sæpius dictum est, & subinde repetitum.

VEN-

DE VENT. NOMIN. 139
VENTORVM NOMI-
na, *Naturæ, Differentiæ, Acci-
dentia, Effectus & alia.*

QUum quatuor sint mundi anguli seu cardines, qui cunctis hominibus sensu ac experientia dignoscuntur: videlicet ex Orientis Solis locus, necnon Occidentis, & quæ polis vicinæ vtrinque sunt stationes (Septentrionem & Meridiem, si libet, appella) veteres Philosophi, primum ventorum numerum illis circumscripsisse, & hinc cardinales ventos quosdam ritè nuncupasse mihi semper sunt visi. Vel quòd plures non nouissent, vel quòd his tãquam ducibus reliquos complecterentur, & veluti affeclas intelligerent. Sequens ætas cognita ipsorum cardinum vasta hinc inde amplitudine octo (cuilibet laterales duos) addidit, atque illinc ad duodecimum numerum totam vëtorum classem reuocauit. Cuius seriem iuxta veterum placita, hîc breuiter ex ordine tibi recensēbimus. Opus sanè arduum, sed tamen cognosci dignissimum, apprimeque vtile, non dicam nautis, & agricolis, sed medicis, ac omnibus qui sanitatis suæ custodes seduli esse student.

DE VENTIS

Orientalibus.

Orientales venti Aristoteli & Plinio in hunc se habent modum, Subsolanus Græcis ἀπὸ λιώτης nuncupatus, quasi dicas à Solis via, aut æquinoctialis exortus sectione spirans, orientalium ventorum classicus est. Cui temperata omnia & mediocriter se habentia, pro locorum & partium anni ratione, necnō præfenti cœli statu adscribuntur. Hic suavis est, purus, subtilis & salubris: præcipuè manè: nam sub Phœbeis radijs nascitur. Vnde nihil veneni mortalibus adfert.

2 Vulturnus, Latinis à volando, quòd altè, vt volat vultur, nobis spiret: Græcis verò, quibusdam ἰεὺς nuncupatus, quod pulchrè fluat, ac salubriter ad Solis brumalẽ exortum Subsolano comes assidet: qui ob viciniã meridionalis Austri (in quem nonnunquam degenerat) humidus & nubicosus, nobis sæpenu-mero visus est. Non desunt qui à vellen- dis nubibus, vulturnum dictum putet.

3 Helespontius, à Græcis κελκίας à me ob latentem malitiam, detrita litera κελκίας dictus, eidem Subsolano ab æstiuo Solis emerfu lateralis astat: inconstans, & de Septentrionis natura in quem annuit,

annuit, subfrigidus. Hinc nubes nō procul pellit, sed ad se vocat: vnde in adagium abiit: Mala ad sese trahens, vt Cęcias nubes.

4 Orientales venti Aristoteli hanc agnoscunt naturam. Subsolanus ficcus est. Eurus initio ficcus, sub finem aquosus. Hellepontius humidus: sed in his distingue loca, & concordabis (vt loquuntur) scripturas.

5 Venti à Sols exortu spirantes, vberiores habent materiam, & flatus validiores, quàm occidui: quia materia noctis frigiditate compressa, Sole emergente tenuatur, & ad motum impetumque faciendum paratior euadit.

6 Orientales Venti salubres sunt: quia à loco & aère temperato, nec non subtili prodeunt, vnde serenatores quibusdam appellantur. Propterea ædium & bibliothecarum fenestras, ad captandam omnis corruptionis expertem auram, illis aperiunt.

7 Euro perflante, omnia quam consueuerunt maiora apparere plurimum solent: nā nubicosus est & vaporosus: ex quo (vt in nostris primis Ephemeridibus demonstrauius) falsam phantasmiam de corporum quantitibus & colore passim exhibere potest.

8 Constat ex Astronomiæ & Cosmographiæ rudimentis, pro regionum & Hori-

Horizontium varietate, lateralium ventorum distancias, à quatuor principibus & cardinalibus, magis minusve variare. Nam & Orientalis, & accidua, æstivaque ac brumalis Solis (vt loquuntur) amplitudo, tantò maior accidere solet, quantò alter polorum fuerit super Horizontem elatior. Sed de his multa in nostra Cosmographia.

DE VENTIS

Occidentalibus.

Occidentales venti Orientalibus oppositi, sic se habent. Fauonius Græcis ἰφνεός nuncupatus, ab occiduo Aequinoctij tractu spirat: estque Veri in quo plurimum viget admodum similis: unde hyemem, niues, & pruinas resoluit: & quia tepidus est ac temperatus, herbas floresque producit: à fauēdo vel fouendo nomen habens: ad cuius spiracula omne mortalium genus luxuriat, & Venerem sobolis gratia exercet.

2. Africus, Græcè λιψ, ab hyberno occasu intonans, Fauonio, meridiem versus, socium se præbet: tempestiuosus, & ob Austri contubernium, nobis quandoque pluuius: ab Africa & Lybia regionibus ynde mittitur, nomen habet.

3. Caurus Græcis ἀργίς, dictus, in æsti

uo occafu ad Septentrionis latus, Fauonium (vt fatelles principem) ftipat: percellofus, niufus, grandinofus, frigidus ac humidus: quo efflate, nubila in Oriēte fereno die plerumq; fpectantur.

4 Occidui venti, Aristoteli fubfrigidi omnes funt: nifi quòd Caurus ficcus eft in principio, & aquofus in fine. Sed hæc climatibus Aristotelicis donemus, no ftris non item. Nam vt eft in carmine,

Sortitur genium quelibet ora fuum.

5 Occidentales venti Orientalibus in hunc modum opponuntur. Fauonius, Subfolano, Africus, Vulturno, Caurus, Hellefpontio.

6 Venti oppofiti maximè flant circa tēpora oppofita: vt circa Vernale æquinoctium, Fauonius: circa Autumnale, Subfolanus, & ita de reliquis: faciuntq; idem, vel omnino oppofitum; feruata vbique cœli & locorum natura.

7 Venti fecundum diametrum cōtrarij, fimul flare rarò aut nunquam videntur: nam valētior debiliori obluētatur, violentiamq; infert, & ceffare cogit: vel faltem obtundit, & confundit.

8 Occidētales ventos in fine diei, quòd à Sole repurgentur, falubriores effe contendunt Philofophi, & temperatiores, quàm in initio. Orientales contra.

9 Fauonium, ante meridiem pafcentes Aefate oues fpectare, poft meridiem
verò

verò Subsolanum, antiquis salubre fuit
& auspiciatum: aliter noxiū & malum:
q̄ experiundo (si videbitur) explorabis.

10 Fauonius Vere, per cuius tempora
aduentare solent Hirundines, à quibus
Chelidonium nuncupatur, & Autum-
no dum à nobis recedunt, surgente He-
spero, non procul à terra spirare solet,
ex quo fit, vt Canes ne inter venandum
latentes feras subodorentur, impediatur.
Nam hic ventus, quòd omnium con-
tinentissimum fit, maximeque terram
attingat, plurimum cōfundit olfactum
ac gustatum.

11 Zephyrus, seu Fauonius quia tem-
peratus est, & post tempestates plerūq̄
spirat, aërisq̄; habet temperaturam, id-
circo ei admodum conuenit cum aëre
quem sicuti non cōturbat, ita terræ fo-
tus nullo modo cōtristat: Ex quo illum
Græcis ζέφυρον bene nuncupatum, quasi
dicas ζώνερον, non ineptè tibi fortasse
persuaseris.

12 Flante Fauonio terra hyemali fri-
gore constricta aperitur: ac plantæ om-
nes germinant, & pullulare incipiunt.
Nam Plinio nascētia è terra ab illo ma-
ritantur. Quo fit vt genitalerq̄; mundi
spiritū, Fauoniū sæpenumero vocitet.

13 Fauonium oliueta spectare iussit
Cato: hic ver inchoat, aperitque terras
tenui frigore saluber: hic vites putandā,

fruges que curandi, arbores ferendi, poma inferendi, oleas tractandi ius dabit, afflatu que nutritum exercebit.

DE VENTIS MERIDIONALIBUS.

Meridionales v̄eti calidi nobis sunt, & omnium maximè humidi: quorū rex & primarius est Auster, Græcis νότος dictus: humidus, fulminans & pestilens. Cui socium se præbet, occasum versus, Austroafricanus seu λιβόνος, pluuiosus, & quādoq; tonans: sic dictus, quia iūctus sit hinc inde Austro & Africo: adhuc Noto & Libi. Ad Orientis latus Euroauster, vel φοινικίας iacet: calidus & humidus, ex vna parte habens Eurum, ab altera Austrum, vnde nomen retinet.

2 Venti Meridionales, Aristoteli sic describuntur: Auster, Euroauster, & Libonotus calidi sunt: sed ex his Auster noxius & pestilens. Libonotus humidus magis quàm calidus. In quibus semper (vt monuimus) cæli & locorum rationem præ oculis habebis.

3 Meridiani venti quia à calido loco & retorrido, per medium mare mediterraneum (ex quo vaporis in transcurso permultos hauriunt) ad Septentrionale

G solum

146 EPHEM. AER. CLAS. III
solum oppositum permeant, idcirco hu-
miditates illa affatim exprimūt. Septen-
trionales contrarium agunt, ob loci vn-
de proficiscuntur, ἰδιωτικῶς. Quæ ra-
tio, in alia cœli ad terrā positione, con-
trario se habebit modo.

4 Venti Meridionales alijs omnibus
insalubriores nobis sunt: nā humidita-
tum & putredinis authores, fautoresq;
esse deprehendūtur, quapropter illis nec
cellaria, nec ædes, nec bibliothecæ, nec
granaria aperiri debent.

5 Auster de similis naturæ locis. qui-
bus Aquilo spirat: nimirum de Austri-
no polo, multaque niue, glacie, & gelu,
loca polis vicina vexat. Quum verò per
Solis itinera, & meridianam plagā tran-
sit, à Sole deficcatus rarefcit. Ex quo in
Græciā calidus & ficcus necessariò per-
uenit, & proxima loca calefacit ac de-
ficcat. Vnde quæ ferè illic æduntur, fic-
cescūt, clanculumq; homines deficcant.
Quum enim neque de mari, nec flumi-
nibus vllum humorem capere possit, de
animalibus ac terra natis (vt habet Hip-
pocrat. lib. 2. de Rat. vict.) succum plu-
rimum exugit.

9 Venti Australes, in mari maiores &
sæuiores tempestates excitant, quàm
Septentrionales, & alij quiuis. Nam à
loco calido profilientes, multos vapo-
res pluuiarum & tempestatum nutri-
tios

tios secum prouehunt.

7 Ventus Australis breuis & modicus aëre serenat: magn⁹ & diuturnus turbat: qui in fine validior esse solet, q̄ initio.

8 Australes venti locis & temporibus opportunis nebulosi sunt ac vaporosi: propterea falsam rerum phantasiā penes magnitudinem & colorem saepenumero mentiuntur.

9 Austro flante maiores fluctus æduntur, quàm sub Aquilone: cuius motus, sicuti etiam aliorum, Sol exoriens, itidem & Occidens adauget: Meridianus comprimit, saltem æstiuis temporibus, in nostris hisce regionibus.

10 Auster quātò maior erit, tantò pluuiosior (saltem nobis) ac diuturnior apparebit. Vnde, quia finiens (vt diximus) validior est quàm incipiens, idcirco pluuias sub finem vehemētiores quàm initio fundit. Boreas contra: quapropter aquas paulatim colligit.

11 Austri si diu quidē spirabunt ex Hippocratis obseruatione & præscripto, auditum hebetabunt, caput grauabunt, erunt caliginosi, pigri & dissoluentes.

12 Austrinæ cōstitutiones corpora humectant, frangunt & laxant: vertigines faciunt, oculis atque artibus difficilem motum præstant, & aluos lubricant.

13 Austro perflante animal quoduis minus esurire testatum probatumque est.

Quia calor ab eius flatu cutis poros aperiens, cum spiritu calidū internum (beneficio cuius coctiones & facultates aliæ naturales perficiuntur) foras exhilare ac dissolui finit. Sed in calidis regionibus: id locum habere potest, in nostris non item: nisi fortasse per æstatem. Cæterum, quia (vt dictū est) Austri diurni, humiditate superflua corpora replent, & pituita infarciunt, etiam id ipsum in paratis moliri possunt.

14 Austrum quæ spectant arbores, decidua folia ante alias habere tradiderunt rerum agri scriptores. Adhæc, per austrinos flatus fruges peiùs maturefcere, quanquam celerius.

15 Auster noctu ideo vehemētior solet esse q̄ die, quia exhalatio venti huius, tã est calida, vt noctis frigore deprimi non possit, quin proprio calore sublata vehemētior insurgat. Interdiu à Solis estu rare fit, & aliquãdo absimitur, vnde nō potest tanta vi spirare, quanta noctu.

16 Austro permultū diuq̄ flante, fungos & Irides circa lucernas fieri constat, quæ ad his maximè conspiciuntur, vel potius confinguntur, qui natura humidiore habent oculos, & visionem imbecillam, vel yt-

cunque deprauatam.

DE

DE VENTIS

Septentrionalibus.

Septentrionales venti frigidi sunt & sicci, faciuntque niues & frigora. Quorum cardinalis & præcipuus est Septentrio, Græcis βορέας ἢ ἀπηνείας quod ab arcto, flet, dictus: Lateralis ad occasum, Circius & Olympias, Græcè θρασυκείας & ἰάπιξ niuium authores & grandinosi. Ad Orientem Aquilo, Græcis μέβης, comes sedet, nubes constringens, & aquas glacians sine pluuia, adhæc flores & fructus, vineasque germinantes lædens,

2 Venti Septentrionales Aristoteli sic depinguntur. Boreas, Aquilo, & Circius aëra purgant, & nisi vehementer frigidi fuerint, serenant: particulatim Boreas gradinosus est & salubris: Aquilo, niuosus & corruptiōis vindex: in summa frigidissimi oēs. Sed hæc nostris hisce Septentrionalibus regionibus nec passim, nec p̄ omnia respōdere obseruabis. Quare de vētis seridè philosophari volēti, necessaria est cœli & partiū terre cognitio.

3 Septentrionales vēti meridianis hūc in modū opponūtur Boreæ Auster, Aquiloni Euroauster Circio, Austroafricanus.

4 Venti Septentrionales saluberrimi sunt, & omnis putredinis expertes. Vnde rerum agri authores, cereales apothecæ

150 EPH'EM. AER. CLAS. III
cas & vinarias illis patefacere, & (vt dicam) fenestrari præcipiunt.

5 Venti Septentrionales, floribus, prægnantibusque arboribus, necnon gemminibus, & recenter efformatis fructibus, adprime (saltem apud nos) nocent: gemmantesque vineas grauitè fatigant & lædunt.

6 Borea exhibilante puteos magis quàm flante Austro fumare cognitum est. Causam habet antiperistasis, qua ille calidum intrò congregat, hic vaporat & educit.

7 Aquilo, quia frigidus est & ficcus, ideo omnes corporis superfluitates facile absumit. Nam frigus cutim cõstringendo naturalem calorem ad intima depellit, qui deinde auctus, ad omnes naturales actiones, & illis ancillantes facultates alias corpus nostrum vitamque dispensantes, fortior insurgit ac robustior. Hinc Hyeme & Vere (vt ter maximus scripsit Hippocrates) vètres naturæ sunt calidissimi, & somni profundissimi.

8 Boreas nocturnus, tertium diem plurimum non exuperat: qui vt diurno tempore acrior inualefcit, ita nocturno debilior euadit. Addam quòd Aquilonem prænuntiat, terra ficcescens repente: Austrum, humescens rore occulto.

9 Si Boreas post humidam constitutionem ab Austro accersitam reboabit, tempestas in aère palam induci spe-

Etabi-

etabitur. Qui tametsi incipiens parvus esse solet, finiens nihilominus magnus exploratur: non parvus in egressu vires acquirit eundo.

10 Aquilones aërem longo tempore exercentes, secundū Hippocratem, tussis permouent: adhæc, vrinarum difficultates, horrores, costarum & pectoris dolores, lippitudines siccas, febres acutas, grauedines & atra biles.

11 Aquiloniæ constitutiones eidē Hippocrati corpora densant, & contendunt: prætereà bene mobilia, colorationa, & melius audientia faciunt, aluos exsiccant, oculos mordent: & si pectus dolor aliquis obsederit, laborem augent.

12 Aquilonius aëris flatus ficcus, his qui naturam habent humidiorē confert: Austrinus verò humidus, qui calidiorē & sicciorem, quia contraria, vt habet ex Hippocrate Galenus, contrariorum sunt remedia.

13 Densiores & materiæ firmioris arbores, Aquilone maximè gaudent, cuius afflatu lætiores euadent.

14 Greges contra Aquilonem pascentes, lippitudinem & alui defluuia contrahere, testatum est. Ad quæ accedit, quod qui foeminas ex grege, vel armento concipi volet, in Septentrionalem ventum inire vt cogat, expedit.

15 Aquilonia hyems, satis omnibus uti-

152 EPHEM. AER. CLAS. III.
lissima esse censetur, quàm si tepidi sequentur imbres, optimum erit. Nam arbores fœtu exinanitas, & foliorũ spolijs languidas, naturale est esurire: cibus autem illarum est imber: quem protinus conceptus seu germinatio, opportuno tempore & loco sequi solet.

16 Flante Aquilone arandum non esse, nec item inferendum, aut semen iaciendum, author est Plinius. Nam radices ventus hic percellit & perstringit.

17 Venti Plinio hanc habet rationem. Omnium frigidissimi sunt quos à Septentrione spirare diximus. Quibus præterquam quod addit Caurus, commune etiam facit, ut reliquos compescant, & nubes abigant.

18 Humidi sunt Auster & Africus. Sicci Caurus & Vulturnus, præter quàm desinentes, nam tunc proprium temperamentum suum, ad humidi aut frigidi latus detorquent.

19 Niuales eidem habentur Aquilo & Septentrio, quanquam postremus grandines cum Cauro agnoscit. Auster alicubi æstuosus esse censetur.

20 Tepidi sunt Vulturnus & Favonius, ijdemque Subsolano ficciores. In uniuersum omnes à Septentrione & Occidente ficciores sunt, quã à Meridie & Oriente.

21 Ventorum saluberrimus est Aquilo: pe-

DE VENT. NAT. ET EFFEC. 153
lo, pestilentissimus (saltem nobis) Au-
ster: mediocriter se habet Subsolanus:
vtcunque suspectus Fauonius. Sed quia
in his vt plerisque alijs, sine limitatione
loquitur Plinius, cautè est legendus &
circumspectè audiendus.

22 Aquilo quia gelidus est & ficcus, flo-
res sine pluuia maximè lædit. Circius
frigidus itidem & ficcus, ventorum gy-
ros & niuium coagulationes faciens.

VNIVERSALIA

*quædam ad ven-
tos omnes.*

Ventorum materiam nō tan-
tū à terra, sed & flumini-
bus, niuibus atq; mari, educi
posse existimabis. Nā in his
plurimum spiritus humidi inest, qui ob
infitam leuitatem, & materiæ tenuita-
tem, quum in nebulam, aut niuem trāsi-
re non possit, in ventū promptè abit.

2 Ventos ex materia pluuia cognata,
vel cum expugante oboriri vel hinc cō-
stat, quòd quidam pluias cient, alij ve-
rò serenitatem efficiunt.

3 Quemadmodum flumina magna, de
paruo fonte & exigua origine paula-
tim increscūt, alijs fluuijs, riujs, & aquis
receptis, ita venti in suo primo exortu,

154 EPHEM. AER. CLAS. III
circa Horizontem remissiores emer-
gunt, & debilius spirant: ab illo verò
remoti (accidente subinde ab inferiori-
bus per aërem noua exhalationum ca-
terua) fortius grassantur, & collectis à
multitudine viribus (qua data porta) va-
lidiùs perflant. Nam ex succifua per
Horizontem exhalationum impulsio-
ne fiunt, à quibus impelluntur: perinde
atque in aqua ex proiecto lapide circu-
lus à circulo, donec ad eũ qui omnium
est maximus, ventum fit: in quo impe-
tus omnis: exhaustis viribus paulatim
remittitur & languescit.

4 Quia ventorum locus est infima aë-
ris regio, ideo à montibus, & eminenti-
bus locis facilè abscinduntur, & ne deor-
sum sæuiant, refringuntur: qui supra ter-
ræ, maris, aut fluuioꝝ planiciem, viam
liberiùs ire, redireque solent.

5 Venti ab aliquo cursu aguntur, vel
quia halitus illorum materia, ignea &
agilis quodammodo est substantia: quæ
in sublime lata, dato obstaculo, per re-
ctam lineam (vt graue corpus) descende-
re non potest: ergo leuitate infita, obli-
què & lateraliter palàm deerrat. Aut,
quia fumorum & vaporum noua sobo-
les de ascensu occurrès, aliò migrare (ni-
mirum ad latus) ac vltro cedere cogit.

6 Venti in magno æstu ac frigore pau-
ci spirant, quia in illo, exhalatio vento-
rum

rum pabulum à Sole depascitur: in hoc verò, terra gelu constricta, fumos exhalare non potest, vti etiam nec aqua.

7 Ventus quiuis, niuem, gradinē, pruinam, ficcitatem, gelu, pluuiam, tonitru, & quæ illud sequuntur agnoscere potest, quæ commotio (vt postea dicemus, & opportunè adnotabimus) tempestas dici solet.

8 Ventos dedit summus rerum artifex, ad custodiendam cœli aut (si mauis) aëris, terrarumque temperiem: præterea, ad euocandas, supprimendasque pluuias: & alēdos satorum ac arborum fructus: necnon ad difflationem, quæ vnæ putredinis est vindex.

9 Venti opportunis temporibus frigiditatem plurimùm augēt. Vnde Hyeme plerunque videre licet, loca perflata & ventis exposita, plus alijs, etiam eodem die & spatio rigere, ac gelu infestari.

10 Ventos etiã lucente Sole, non procul à terra insigniter tumultuari obseruabis, quòd halitus ipse se vix dum salutato aëre, in primo terræ limine concursantes errabundi luctantur. Vel quod à contrarijs partibus exilientes, circa terram obuij, cæsim & punctim ex tempore coëunt. Aut, quòd ventosæ exhalationi remissus sit vapor, qui supra halitum sparsus, illum succumbere, proindeque inferiùs deerrare compellit.

11 Circa Lunæ Eclipses, flatus (vt author est Aristoteles) agitari maximè solent. Ad quæ accedit, quòd iuxta vtrūq; Aequinoctiū, ventus aut aqua apud p̄scos locum habuerunt quoties in Canculæ aut Arcturi exortu non pluit.

12 Quemadmodū exiguus ventus pluuiam ingentem compescit & obtūdit, ita ventum violentum pluuiæ parua: & ex pugnantibus constant materijs: quæ (vt potestas omnis) impatientes sunt confortij.

13 Venti vicini aut obliquè contrarij, non ex diametro oppositi, simul flare possunt: qui quò obliquiores erunt, eò turbas maiores, & tempestates sæuiores concitabunt.

14 Ventus perstrenuus roris generationem & lapsum præpedire potest: magis minùs, pro varia locorum ad cœlum positione.

15 Montes & æditiora quæque loca, modò infimã aëris regionē (vt de Atlante, Olympo, Ato, & Pindo, scribūt) non exuperent, ventis sæpius quàm humilia pulsari, agitariq; certum est.

16 Ventos ex diametro oppositos, in eodem Horizonte simul flare est impossibile. Nam si ex æquo fortes erūt & pares, alter alterū impedit: si impares, debiliorem succumbere necessum erit.

17 Scandente supra Horizōtem Sole,

ventos

ventos inualescere fidem facit obseruatio, qui Hyeme validiores circa Aurorã esse solent, quàm circa Hesperum.

18 Ventos ideo sistit pluuia, quòd eius aqua, terræ poros exterius (ne exeant halitus) obstruit. Aut, quòd siccos fumos ventorum materiam immodica & imtempestiua humectatione diluit ac obtundit.

19 Ventos quandoq; ciet pluuia, quia terram aridulam exsiccatamq; & nihil aut minimùm exhalantem, pluuiam madore recreat, tepescit, & collapsas illius vires reparat, fessaq; membra leuat: perinde atque fieri solet in igne cineribus cõdito, aut calce: in quibus modica frigida affusio, fumos alioquin latentes & pressos conspicuè excitat.

20 Sole exoriente si minùs cessabunt venti, illorum prolongationem ac vehementiam formidabis. Nam Sol præsertim fortis, radiorum suorum maiestate, aërias materias (nisi rebelles fuerint) tenet vel abolet.

21 Quemadmodum venti ex leui atq; modica materia surgūt: ita illa deficiente, ilico cadunt.

22 Ventus ante pluuiam adfuturã maior esse plerunq; consuevit, quã potest. Ad quæ accedit, q̄ pluuia collabente, ventus (vti est adnotatũ) aut omnino quiescere, aut minor fieri plurimùm solet.

23 Venti pro materiae diuersitate & regionis à qua feruntur natura, diuersis modis affici videntur: propterea sibi similes vbique non sunt.

24 Ventos eos qui degente supra Horizontem Sole incipiunt, vehementiores, diuturnioresque expectabis, quam qui illo sub terram lapso, emergunt.

35 Quia terra est rotunda & inaequalis, ideo fit vt ventus vnus alicubi flās, alibi non perspiret, Vel quia omnis non fert omnia tellus, hoc est, v̄tosae exhalationes vbiq; non exeunt. Aut quia à mōtibus (vt diximus) transire pr̄pediūtur.

26 Venti quandoque subsidunt ac remittuntur, propter defectum caloris, qui terrae spiramenta recludit: ex quo fit, vt per eam constitutionem, pauciores, vel saltē mitiores, serenioré s̄ve prodire videantur.

27 Vere & Autumno ideo frequentes, fiunt venti, quia tunc propter aëris teporem, & meatuū terrae apertionem exhalationes sunt plurimae: quae ob radij solaris debilitatem, minùs dissolui ac dissipari possunt.

28 Aestate & Hyeme pauci spirant venti: quia in hac, halitus (frigoris beneficio) clausis carceribus comprimuntur: in illa, à rapidissimo Solis radio extinguuntur, & vanescunt.

29 Venti qui quarto die post Solis & Lunae

Lunæ coniugium spirant, mense integro quandoq; perseverare deprehenduntur. Nā is dies totius peragrationsis Lunæ, sicuti apud medicos acutorum morborum, index antiquis est habitus.

30 Venti in orbem ferè spirant, ita ut cadentem proximus semper sequatur, ex læuo latere plerunque in dextrū hac enim ratione motū Solis respicere volunt. Quod ipse ad observationem diligenter conferes. Nec omittes q̄ quisquis erit vētus, si feruidus sentietur, pluribus diebus permanebit. Et vulturnus si à serena cœli parte cœperit flare, non durabit in noctem: at Subsolanus in maiorem noctis partem extenditur.

31 Venti medio die aut nocte ferè sopiuntur: quòd nimio frigore, vel æstu (ut sæpius dictum est) illos solui experientia doceat.

32 Quum exhalatio, ventorum materia, calida sit & sicca, mirabitur quis, unde venti alij sint humidi, alij frigidi, & ita deinceps de reliquis ex ordine. Huic paucis responsum volo, qualitates ventis à locorum natura, unde vel per quæ spirant, accidentaliter inesse, non à Solis halitibus & fumis.

33 Inter ventum & auram, tale ferè est discrimen, quale inter lacum & flumen. Aura enim nihil aliud est, nisi aër ob motam leniter exhalationem blandè impul-

160 EPHEM. AER. CLAS. III
impulsus, qualiter flabello excitari so-
let. Quid ventus dictum supra.

34 Auræ æstu præualido maximè exci-
tantur in locis saltuo, sicut ad fluminū
ripas: propter spissiorū exhalationum
& frigidiorum dissolutionem, in his lo-
cis à calore Solis factum.

35 Ventorum impetu & violentia, pi-
sces in nouas piscinas & aquas, nec non
noua semina in alienas terras, nouumq;
auium genus atque incognitum, è lon-
ginquis regionibus transferri, scriptum
est, atque obseruatum.

36 Venti ingentes & diuturni, prodi-
tiones vulgò portendere solet: quia ab
acri caliditate & ficcitate oboriuntur,
quæ imbecilla capita vexat, & in prodi-
tiones ac seditiones plurimùm agit.

37 Venti sunt expectandi vnde nubes
discussæ cœlum adaperuerunt: Sed hæc
satis. Nūc superest vt de particularibus
ventis quibusdam, certis tempestatibus
anni remeantibus, consequenter scri-
bamus.

38 Etesias appellant Philosophi an-
niuersarios ventos, statò anni tempore
recurrentes: quos post æstiuales versio-
nes, ab Vrfa (Sole Cancrum peragrante)
liquatis Boreæ niuib. spirare, contem-
dit Aristoteles: flatusque habere, per diē
manifestos, per noctem verò obscuros.
Quanquam Seneca aliter, qua causa, vi-
derint

viderint docti.

39 Etesia noctu ferè desinunt, & à tertia diei hora Peripateticis peroriuntur: spirantque à Bruma Ornithijs leniores, & paucis diebus perseverantes.

40 Ornithia venti sunt Etesijs ex opposito flantes, post solis hyemales versiones, hoc est, post brumales solstitium. Quod Aristoteles in suo climate & cœlo agnoscere potuit, nos in nostro (vt de superiori) nōdum satis constanter probauimus.

41 Venti Ornithia seu Chelidonia dicti, nomen habent ab auibus, & hyrundine: quæ sub illorum aduentum apparet. Plinio spirare incipiunt vno & septuagesimo die post Brumam.

42 Prodromi, sunt Aquilonum flatus: inde nomen habentes, quòd Etesias ventos non vnius tantùm cardinis, sed totius ferè hemisphærij, quod est inter Favonium & Zephyrum (quæadmodum adnotauit Milichius in 2. Plin.) præcurrant alijs inter ortum seu Subsolanum & Boream. Atque hæc de vniuersali vëtorum ratione summatim scripta satis erunt. Repentinos ventos omnium maximè formidandos aggredior: modò tibi ostendero mirabilem esse omnipotentis Dei prouidentiam in ventis, pluuijs, & alijs meteoris. Nā quot ignibus, aut caloribus opus esse putas ad resiccādas

vnius

162 E P H E M. A E R. C L A S. I I I.
vnius regionis pluuiosas superfluitates,
tam in vrbibus quàm extra, longè la-
teque resperfas, quas vnus septentrio-
nalis ventus, vnus item solaris radius,
vna aut altera hora, ceu de spongia, ab-
sorbet, exhaurit, ac emulget? Quot aqua-
rum dolijs, imò verò quot fluminibus
opus esse dicas ad irrigandam, & hume-
ctandam regionem vnã quam vna, aut
altera hora, vel leuissimus imber vni-
uersim & ex æquo madefacit, aspergit,
saturat, ac irrorat? mirabilis sanè in al-
tissimis Dñs, qui solus quæcunque vult
facit in cœlo & terra. Sed de his ali-
bi. Superest vt promissum, pro mea te-
nuitate, nunc demũ hîc explere satagã,

D E R E P E N T I N I S
*quibusdam ventis & violentis, ob
idq̄ periculosis et for-
midandis.*

EX ventis, quidam repētini sunt
nuncupati, quòd magno frago-
re subitò oboriantur & subitò
concidãt: quorum mutationes
& formæ variæ sunt. Nam obducti nu-
bium (vt sic dicam) cute, diuersis modis
afficiuntur. Itaque ex his aliquot pro-
feremus.

2 Flatus quidam est horribilis & re-
pentis

DE VENT. NAT. ET EFFE. 163
pentinus, à Græcis ob incensionem &
inflationem $\pi\rho\kappa\iota\sigma\eta\epsilon$, à Latinorum ple-
risque procella ardens, cœlestis flamma,
& igneus turbo vocitatus. Hic obliquè
supra terram (vt incendium) volitans,
& terribiliter grassans, nunc arida robo-
ra, nunc vicos & oppida, nedum fata ac
sylvas amburit & perdit. Igneâ pluuiam
nonnulli dixerunt, alij flagellum Dei,
quo sæuiente incensam cum vicino pa-
go, syluam ingentem, & in cineres ver-
sam (Dij talem prohibete luem) semel
nō sine stupore, dum iuuenis admodum
essem, vidisse memini.

3 Prester à fulmine hoc differt, quo
flāma ab igne, nam ille flatu latè fundi-
tur: hoc verò impetu cōglobatur, vtro-
biq; tamen ardor & incendiū reperitur.

4 Ecnephias ventus est procellosus, &
mirandum in modū tumultuosus: ma-
gnus insuper & cōtinuus, motu recto ac
violento deorsum ruens: quo vno à Ty-
phone (de quo statim) maximè differt.
In hunc effusum acetū, præsentissimum
remedium esse, à Plinio scribitur.

5 Ecnephias, procella quandoque di-
citur, estque ventorum omnium acerr-
mus. Nam propter materiæ crassitiē &
spissam exhalationem, aërem obscurat
ac percellit: qui non fusus, nec per aper-
tū (vt alij) venit, sed laborās & iter sibi
vi ac pugna parās, nec non ex alto supra
terram

164 E P H E M. A E R. C L A S. III
terram obliquè prorumpens. Cæterùm,
ille id esse fertur inter ventos, quod in-
ter pluuias nimbus. Nubibus & vapo-
ribus inclusa exhalatio arida, & à co-
ctis supernè nubibus, summa vi versùs
terram detrusa Ecnephiã ac procellam
facit, validos & furentes ventos, è nubi-
bus iaculatos, omnia perflãtes, ac seuis-
simè peridentes.

6 Typhon, Græcis πένυμα τυφώδες di-
ctus, hoc est præceps & ignitus spiritus,
ventus est locum ex loco mutans, & ro-
tatim deorsum irruens: qui flantibus
Aquilonibus, secum aliquid nubis con-
uolutim deducit: à qua non potest se
explicare.

7 Typhon præterquam quòd cuiuscūq;
rei inciderit, eidem vim infert: homines
etiam & pecora in altum nōnunquam
attollit, ac arbores & saxa in syluis tor-
quens sternit: nauigiaque confringit, ac
in sublime rapit.

8 Typhon, Plinio, Vortex, alijs Tur-
bo, & vibratus Ecnephias, de nube ge-
lida (vt dictū est) abruptum aliquid læ-
penūmero secū voluit, ruinamq; suam
illo pondere aggrauat: quē, repentinum
flatum à nube prope terram & mare de-
pulsam, definiuerunt quidam: vbi in gy-
ros rotatur, & proxima (vt monuimus)
verrit, suaque vi sursum raptat.

9 Typhon illisu ipso repercussus, cor-
repta

repta in cœlum secum aufert: ac in excelsum, nisi magna fuerit resistentia, sæpenumero perfert.

10 Typhon ardētior, accensuque dum fuerit, **Prester** vocatur: contactu amburens pariter ac conterens.

11 Typhon ab Enecphia hoc differt, quòd ille latiùs & altiùs vagatur: fitque ex subtiliore materia, & absque diuulsione continuè perflat. Hic humiliùs & angustiùs discurret, ex spissiore materia discontinuè grassans, & obuia quæque mouens ac exagitans.

12 Typhon seu Turbo, plerunque fit à duobus pluribusue contrarijs ventis, & obliquè spirantibus, in angustis arctisque locis (vt sunt angiportus) plurimū sese prodens ac vicens.

13 Typhon ob vehementem impulsio- nem, quandoque instar ardentis rotæ in gyrum agitatae incēditur: arbores & nauigia prodigiōse conficiens. Quod ad πρησίηα quidam detorserunt, quorū materia ferè eadem esse consuevit.

14 Turbo ventus, ab aliqua mūdi plaga certò præscripta spirare minimè deprehēditur, sed è nube deuolui: quoties scilicet oppositi venti duo, ex oppositis nubibus egressi, cōcurrentes impetu magno & perualido commiscentur, ac de victoria inter se concertant. Quāquam de vnus vēti elisione ad angulosum aut

cauum

166 EPHEM. AER. CLAS. III
cauum aliquod obstaculum, etiã Turbo
fieri potest: hoc à vortice Pliniano, seu
Ecnephia differens, quo stridor à fra-
gore.

15 Turbo ab vno vento nonnunquam
emittitur: quando videlicet in cauo ali-
quo, vel anguloso loco eliditur, in quo
(perinde atq; si aliquis ex opposita par-
te reluctaretur) conuoluitur. Qui quod
eundem sæpius locum ambiat, ac se ver-
tiginè ipsa concitet, Turbo dici consue-
uit: quem cum Typhone confundunt
Philosophi.

16 Non fit aquilonius Typhon, nec
niualis, sicuti nec iacente niue Ecnephi-
as. Et hæc de ventis vniuersim & parti-
culatim (quod ad meteorologũ attinet)
satis erunt. Reliquum est, vt ad Hydro-
graphorum & hodiernorum nautarum
ventos, commodum me conferam: ne
quid tibi negatum esse dicas.

VENTORVM DISTIN-
*ctio, nomenclatura & situs, ex re-
centiorum Nautarum & Hydro-
graphorum placitis.*

H Actenus ventos de antiquo-
rum sententia duodenario nu-
mero distribuimus: fecimusq;
quatuor, reliquorũ veluti prin-
cipes

cipes, à quatuor mūdi cardinibus, equinoctiali oriente & occasu, necnō meridie & septentrione, flatu recta (quoad eius fieri potest) procedētes: & alios insuper duos horū cuilibet sociali vtrinq; fœdere iūctos: pro maxima Solaris exortus & occasus (vt loquuntur) amplitudine. Nunc ostendere superest, quomodo recentiores nautæ & Hydrographi (maximè qui quotidie Oceanum aquarum parentē explorant) vniuersum Horizontis ambitum, contra antiquorum præscripta, in ordinem duorum & triginta ventorum appositissimè (quod ad rem nauticam & Hydrographicam attinet) distribuerint. Qua in re hic mihi monendus es nautas priscos Mediterranei maris & Aegei (quod Archipelagus incognita Oceani, vastitate nuncupabant) cum hodiernis Oceani naucleris in ipsis cardinibus duntaxat conuenire, in alijs nō item. Nam recentiores nautæ, inter quatuor angulares ventos, hīc rei & doctrinæ causa à nobis Reges & principes nuncupatos, rursus quatuor (cuique spatio inter duos cardines, vnum) inseruerunt, quos præcipuos inscripserunt: nos mutuata à Vitruuio voce Medianos, quòd ab ipsis cardinibus medijs ex æquo stēt ac distēt: factusq; hinc fuit octonarius vëtorum numerus. Deinde, ascititijs illis quatuor

Media-

168 E P H E M. A E R. C L A S. III
Medianis, alios rursus utrinque duos
(Collegas ritè appellaueris) comites
adhibet: qui cum octo prioribus, sexde-
cim constituunt. His insuper (octo in-
quã postremis) laterales itidem utrinque
duos alios opponunt, insigniorumque
ventorũ Quadrantes nuncupant: quo-
rum omnium aceruus, ventos duos su-
pra triginta, ad unguem exprimit: ut
quatuor sint Reges, & quatuor Media-
ni, regibus hinc inde medio spatio assi-
dentes: adhuc Collegæ octo, & sexde-
cim Affeclæ, illis passim intertexti. Quã
mea sententia, temerè haudquaquam fa-
ctum existimabis. Nam flatusam & la-
teraliter motam ventorum materiam,
à dato quocunque Horizontis puncto
viam ire & redire posse, nunquam nega-
bit rerum naturæ candidatus, nedum Phi-
losophus consummatus.

2 Iam quod ad nauticas ventorũ isto-
rũ appellationes attinet, paucis impre-
sentiarum hæc à me candidè, ut omnia
accipito. Quatuor Regibus (cardinales
si placet nuncupa) propria nomina, non
dico Græca, Latina, aut Hebræa, sed
pro cuiusque nationis libertate, dome-
stica & patria indiderunt naucleri: ex
quorum nomenclatura utrinque colle-
cta, denominationes Medianis ipsis (ut
statim dicemus) apposuerunt. Rursus
ex binis Regiorum & Medianorũ ap-
pella-

pellationibus simul iunctis, his quos Collegas vocauimus, nomina aptauerunt: sed ita, vt angulus illis proximior locum in denominatione primum, iure suo (quemadmodum postea audies) ritè sibi vendicet. Postremò, quos Quadrantes dici adnotauimus, partim à cōiuncto primario, partim à socio, addita quarti voce denominarunt. Quæ omnia in Hydrographicis chartis (marinas appellant) proprijs lineamentis, coloribus & nominibus obscure, & (ne locorum nomina confundantur) superficialiè distincta si animaduertent, rerum Hydrographicarum studiosis adprimè consultum gratularer. Sed verba, si placet, in exemplum conferamus.

3 Cardinales venti Regij & principes, hanc habent nomenclaturam. Subsolanum in Orientis Aequinoctionalis angulo triumphantem, nostrates Oceani nautæ, hoc est Gallici. VVest, nuncupât: mediterranei maris exploratores, Leuātem. Fauonium in occidentis cuspide sedentem, illi Oost, hi Ponentem. Austrum meridionalem, illi Suyde, hi Marinum & Austrum. Boream Septentrionis cardinem regentem, illi Noorth, hi Tramontanam.

4 Rursum, ventum qui in ver exortum & meridiem æquis spatijs residet, vnde Medianum inscripsimus, Suyde illi, hi

170 E P H E M . A E R . C L A S . III
Syröchum dixerunt. Qui inter Orientē
& Septentrionem medius est, illi Nort
vvest, hi Græcū. Qui inter occasum &
Septētrionē, illi Northovvest, hi Mae-
strum. Postremò qui ab occidētis & me-
rediei angulo ex æquo distat, illi Suyd-
vvest, hi Garbinum & Labechium.

5 A iam dictis octo (nimirum Regijs
quatuor, & Medianis totidem) ipsis in-
termedijs, quos Collegas vocauimus,
nomina hunc in modum rursus indi-
derunt. Qui inter orientalem Regium
& Medianū, Boreā versus collega sta-
tuitur, V Vestnortvvest denominatur.
Qui inter Medianum eundē, & Septen-
trionis angulum, collegam itidem agit,
Nortnortvvest: alia tutè excogitabis, &
ex iam dictis facilè compones.

6 De his verò quos quadrantes dixe-
runt, ipsis Regijs, Medianis, & Collegis
(vt monuimus) sparsim intertextos, id
exempli habe. Eum qui inter North &
Nortnortvvest, hoc est Septentriona-
lem Regium, & proximè Collegam,
orientē versus intertextitur, North cum
quarta Nortvvest nūcuparunt: primam
denominationē à principali vento pro-
ximo, secūdam verò ab eo qui ad trium
quartarum distantiam subsequitur, im-
plorantes. Quod ex figura, vt ars exi-
git, debitè extructa, sibi quisque facilè
repræsentrare poterit. Sed hæc (quod
aiunt)

aiunt) extra oleam. Quæ quia ad Meteorologiam, & Ephemerides nostras parum attinent, verbum non amplius addo. Dabitur fortasse locus istis fusiùs, & accuratiùs dilatandis ac explicandis in nostra Hydrographia, si quæ hîc tibi ex animo tradimus, grata esse intellexerimus.

FINIS TERTIAE CLASSIS
Ephemeridum aëris perpetuarum,
Antonij Mizaldi
Monluciani.

H 2 EPHE-

EPHEMERIDVM AERIS

PERPETVARVM

Antonij Mizaldi

Monluciani.

CLASSIS QVARTA.

TONITRORVM

causa & generatio.

Onitru hanc habetige-
nerationem. Per lato vi
cœlestium corporũ ad
mediã aëris regionem
fumo duplici, vapore
nimirũ & exhalatio-
ne: quemadmodum vapor in nubibus
consistentiam à locis frigiditate prom-
ptissimè vertitur, & addensatur, ita ex-
halationem superiora petere nitentem
celerrimè includit, & veluti captiuam
agit. Quæ in denso exitum indignabun-
da quærès, motu præualido nubis pro-
fundæ & cauæ, latera huc & illuc voli-
tans, perstrènuè quatit, & qua parte ra-
riora sunt, elidit: incensaque celeri suo
motu,

motu, & vi ignea, longè micat: atq; pro-
 vtriusque natura & denſi rarique varie-
 tate, ſonum per aërem, varium ac planè
 expaueſcendum ædit: quem tonitru ma-
 iores noſtri dixerunt. Aliter, tonitru eſt
 fragor æditus ex luçta vaporis & exha-
 lationis in nube. Vel ex diruptione nu-
 bis facta per violentiam expulſionè ſic-
 ci halitus & calidi, in ipſa vaporofa &
 frigida nube incluſi. Vel, vt Plinius ha-
 bet, fragor factus ex plaga cõpactorum
 ignium è nube erumpentium. Tonitru
 itaq; erit nubis icçtæ & percuffæ ſonus:
 omnia adedè grauitè interdum pertur-
 bans, vt cœlum terræ miſcere videatur.
 Nam quum in nubè natura humidam,
 procelloſi, & ignei, impetuoſi que hali-
 tus multi ſeſe intruſerunt, & vt captiui,
 obſides ibi facti fuerunt, inualeſcente
 qui illos agebat ſpiritu, & viribus con-
 geminatis, exitum vijs omnibus perté-
 tando, nubem ipſam impetu perualido
 diſcindere, aperireque conātur. Ex quo
 fit, vt incurſiones admodum violentæ,
 & turbulèti ex reſiſtentia impetus, cum
 prodigioſa agitatione ſuſque deque il-
 lic oboriantur. Quorum indicatio hor-
 rendo cū bombo, & mugitu planè ſtu-
 pendo ad aures vſque noſtras, per me-
 dium aërem ſe terribiliter prodit, ac inſi-
 nuat. Qui mugitus, aut, ſi placet, ſonus,
 ab antiquis non ſolùm tonitrus, ſed &

174 EPHEM. AER. CLAS. IIII
tonus etiam dictus fuit: à quo attoniti
nomen habent, ac si dicas tonitru per-
culsi, vel afflati. Hęc vera est soni tā hor-
rendi, aut, si mauis, tonitruui generatio.
Quæ admirationem exiguā habere de-
bet: quum etiā in Castaneæ cortice, ve-
luti in nubecula, modicus vapor inclu-
sus, simile nescio quid molliatur. Adhęc
halituosus puluis in bellicis machinis
clausus, motus ac incensus. Quæ machi-
næ, ecquid per Deos immortales, habet
corporis, quid virium, quid proportio-
nis, cum nube ingentissimos quosuis
montes exuperante, vaporumque & fla-
tulentorum halitum, tota, vt sic dicam,
dolia circumferente? mirabilis sanè in al-
tis Dominus: mirabilis, vt postea dice-
mus in tonitru, fulgure ac fulmine, quæ
facit verbum eius.

CORUSCATIONIS *causa & generatio.*

Coruscatio, fulgur, fulgetrum,
seu fulguratio, aliud nihil est,
quàm apparitio subita hali-
tus subtilis & inflammati ex
tempore per aërem discurrentis ac vane-
scentis. Aut vibratio luminis seu flam-
mæ, quæ fulmen futura erat, si plus vi-
rium ac materiæ habuisset. Erit itaque
Coruscatio, lumen inflammate exhalationis

DE FVLMI. CAV. ET GE. 175
tionis per nubis latera expulſæ, & excuſſæ: quam fieri tibi proponimus ab halitu: valido impetu perruptæ nubis latere deorſum micante, & ſubtiliter in aëre, ardente: qui priùs cerni ſolet, quàm tonitru audiri: licet ſecundum naturã poſterior ſit: quemadmodum docebimus.

FVLMINIS CAVSAE & generatio.

Fulmen fit quando halitus ficcus & nonnihil viſcoſus (vnde cõpoſitus vapor quibuſdam nuncupatur) multo motu & varia agitatione, conciliato eſtu in nube percoquitur, & in ferream, aut lapideam quandam maſſam coit. Aliter, fulmen eſt exhalatio ardens, è nube vaporoſa (tenuis eſſentiæ ſpiritu præeunte, & ſequente) deorſum violenter iaculata. Vel ſpiſſior halitus à frigidis vaporibus cõglobatus, magna vi & fragore de nube erumpens, & vſque ad terram deſcendens, corpora que ibi reperta, dura & ſolida, motu, lumine, ac afflatu, percellēs, diſſipans, & varijs modis (vt poſtea dicemus) abolens, conrorquens, atterens, ac diſpergens.

H 4

SIGNA

176 EPHEMAER. CLAS. IIII
SIGNA TONITRVO-
rum, Fulgorum, &
Fulminum.

Sol manè aut vesperi per æstiuos dies, adhæc initiante Autumno, & procedente Vere, caua in nube, & grauida: cùm insolito calore visus, cœlũ grauiter tonaturum minatur.

2 Traiectiones ex quatuor mundi angulus (exurgente à meridie atra nube) vaste irruentes: tonitruorum & coruscationum, vel pro his ventorum prouentum magnum, conspirante regione, & anni tempestate præfagiunt.

3 Si Typhon ventus turbinosus, Aestate, Vere, & Autumno, paleas, puluerem, & alia sursum de improviso, densis nubibus obducto cœlo, raptabit: tonitrua, & quæ illa comitantur, proxima esse portendet.

4 Si Aestiui dies, & qui illos antecedunt Verni, sequunturque Autumnales, præter anni tempestatem incalescent: seque ad occasum (labète Sole) Iris proferet: tonitrua & cum fulgetris fulmina valde formidabis.

5 Signa ventorũ, tempestatum, & pluiarum quamplurima, à circulis, Parahelijs, virgis, nubiuũ natura, & alijs quæ circa luminaria, vel alibi apparent, opportunis temporibus & locis (aëre quo dictum

dictum est modo incalescente) accidere si videbis: ad tonitrua, & quæ inde pendent (singula singulis, vt par est, miscendo) non ineptè transferre accommodareque poteris: præsertim si Mars & Mercurius, vel cum his Iuppiter, luminarium eclipfibus, & magnis coniunctionibus, vel anno, aut eius quadrantibus præfuerint.

TONITRORVM, DECRETA per singula signa Zodiaci, ex Mercurio Trismegisto, & Leopoldo Austriaco.

SI Luna in Ariete versante, primos Tonitruorū strepitus exceperis, herbarum abundantiam, necnō hominum angustias, eorūq; suspēdia expectabis.

2 Si in Tauro, annona in mōtibus valde bona erit, in vallibus pauca: cum vini & pecoris multiplicatione.

3 Si in Geminis, pluuia multæ ac grādines aderunt: frumentum ac legumen copiosum erit, aues pauca, & reptilia multa.

4 Si in Cancro, emerget fames, & populi cōmotio, cū fructuū deuastatione à locustis, & pluuijs putrefacientibus.

5 Si in Leone, seditiones mouebūtur

178 E P H E M. A E R. C L A S. IIII
inter regna: annona cara erit, & sub finem anni populi seditio, & magni alicuius viri mors expectabitur.

6 Si in Virgine, hominibus infidiabuntur feræ, atq; animalium quadrupedum valde timendus erit interitus.

7 Si in Libra, annus circa sua initia ficior erit: sub finem humidus cum annonæ caritate.

8 Si in Scorpio, parca erit vindemia, pisces & pecudes morientur: fœminæ, abortient: & venti validè perflabunt.

9 Si in Sagittario, cōgruæ pluviæ descendent, præliabuntur Regum domestici, & decidui erunt arborum fructus.

10 Si in Capricorno, gentes quàm plurimæ dispergentur, ac tristitiæ in multorū cordibus altas figent radices, grafabiturque pestis alicubi.

11 Si in Aquario, pluviæ erūt magnæ, & motus in populo maximi. Adhęc terroribus varijs percellētur mortales: agitabiturq; aër ventus morbificis.

12 Si in Piscibus, formidabilis erit siccitas, & suo tempore gelu: fructus deficient, vinum abundabit, ægrotabunt homines, sed pauci morientur.

13 Animaduertendum, quòd si in secundo signo à primo tonabit, abolebitur primi significatio: si in tertio, primi & secundi: si in quarto, præcedentium, & ita deinceps.

TONI-

TONITRORVM EX
quatuor mundi partibus surgentium,
vel auditorum, portenta, ex Be-
da Anglosaxone.

A B Orientali plaga exorta pri-
 ma tonitrua, in anni ipsius
 circulo, sanguinis copiosam
 effusionem præfigurant.

2 Ab Occidentali, mortalitatem, pes-
 simamque pestilentiam.

3 A Meridiana, incolas pelagi magna
 clade morituros.

4 A Septentrionali, malorū hominum
 cladem, multorumque euerfionem.

TONITRORVM
per duodecim menses anni pro-
gnostica ex eodem.

IN mense Ianuario si tonitrua percre-
 pant, in anni ipsius ambitu multos
 homines cū pecore esse morituros por-
 tendunt. Adhæc, sylvarum ac nemorum
 infructuosam sterilitatem.

2 In mense Februario prima tonitrua
 audita, aurium infirmitates & capitis
 significant.

3 In Martio, mortalitatem atq; terro-
 res multos, ac si extremus dies adesset.

H 6

In

- 4 In Aprili, feminibus ac frugibus periculum imminere portendunt: & undas vasti pelagi nauigare valde periculosum indicant.
- 5 In Maio, pluuiam copiosam frugumque ac foeni nimiam sterilitatem praenuntiant.
- 6 In Iunio piscium diuersi generis diuersam multitudinem, & undas fluminum metuendas declarant.
- 7 In Iulio, hominibus magnum imminere mortis periculum, & arboribus sterilitatem praesignant.
- 8 In Augusto, pelagi pisces per turmas absque generatione morituros indicant, cum noxia serpentini generis eruptione.
- 9 In Septembri, copiosam populi multitudinem ex hac vita migraturam significant.
- 10 In Octobri, infra anni illius circum validissimas aëris procellas, atque ingentissimos ventos, emerfuros praenuntiant.
- 11 In Nouembri, nimiam ouium infœcunditatem, sterilitatemque imminere, ex alto quasi tuba praecinunt.
- 12 In Decembri, nullum malum hominibus, cæterisque animalibus aut frugibus praefigurant: sed prospera, atque salutaria omnia.

TONITRORVM

*præfigurationes per singulos dies
hebdomadæ ex
eodem.*

SI in quolibet anno tonitrua die So-
lis, vel Dominico, primū percrepue-
rint, clericorum ac sacrarum virgi-
num mortem designare tradunt.

2 Die Lunæ, turmas coniugum esse
morituras, frugesque passuras.

3 Die Martis, magnificam copiosissi-
mamque frugum abundantiam.

4 Die Mercurij, scorta ac meretrices
fatuasque foeminas, per agmina cater-
uatim morituras, aut humani sangui-
nis copiosam effusionem.

5 Die Iouis, multiplicem frugum ter-
ræ abundantiam, atque incolarum pela-
gi prosperitatem.

6 Die veneris, Regis interfectionem,
aut validissimum bellum, multorumque
stragem, vel pecora magno numero mo-
ritura.

7 Die Sabbati, aut Saturni, ingentem
pestilentiam grassaturam, vel validissi-
mum bellum venturum designant.

H 7 TONI-

T O N I T R V O R V M

*præsagia, per duodecim menses
anni, ex Leopoldo Au-
striaco.*

I Anuarij tonitrua, ventos validos,
& frugum abundantiam promit-
tunt.

2 Februarij mortem multorum,
& maximè diuitum.

3 Martij, ventos validos, frugū abun-
dantiam, & lites in populis.

4 Aprilis, annum bonum & iucundū.

5 Maij, famem.

6 Iunij, frugum & annonæ copiam.

7 Iulij, annonam bonam, sed pomife-
rarum arborum detrimentum.

8 Augusti, reipub. prosperum statum,
sed ægritudines multas.

9 Septembris, frugum abundantiam,
& potentis viri occisionem.

10 Octobris, ventos validos cum an-
nonæ & fructuum inopia.

11 Nouembris, frumenti largum pro-
uentum, ac hominum hylaritatem.

12 Decembris, annonæ abundantiam,
& in populo concordiam.

TONI-

TONITRORVM SIGNIFICATIONES per duodecim signa Zodiaci ex Zoroastre, autore Cass.

Dion. Vtic. lib. 1. Geopon.

- S**I prima tonitrua post Canis exortum contigerint Luna in Arie te versante, consternatos & dubiæ rationis quosdã in regione, illa futuros significat: Adhæc timores hominumq; fugam, postea verò quietũ statũ.
- 2 In Tauro, frumenti & hordei corruptionem, locustarum prouentum, & in regia aula gaudium.
- 3 In Geminis, turbas & morbos, frumentique corruptelam.
- 4 In Cancro, hordei vitium, boũ stragem, & circa Martium ac Aprilem pluiarum copiam.
- 5 In Leone, frumenti ac hordei in montanis perditionem, prurimumque & impetigines.
- 6 In Virgine, regis interitũ, nauigantium periculũ, & circa sata rubiginem.
- 7 In Libra, plagarum multitudinem, bella & fructuum corruptionem.
- 8 In Scorpione, famem & volatilium vbertatem.
- 9 In Sagittario, migrationem populi alicuius, in montanis frumenti copiam, in campestribus corruptionem.

10 In

10 In Capricorno, pluuias, regis dolum fructuum abundantiam, & excellentium virorum mortem.

11 In Aquario, bella horrida in maritimis, fructuum vbertatem, leguminum penuriam, & vini ac olei abundantiam.

12 In Piscibus, modicum frumenti corruptionis, & viri alicuius potentis mortem.

TONITRORVM NA

tura, Differentiæ, Accidentia, Effectus, & alia.

Nubes per tonitrua admodum nigricans, quia ob spissitudinem, contentum halitum fortiter comprimit, sonum, propter diuulsionis contumaciã, perhorrendum (præsertim si internus fumus copiosus erit & densiusculus) emittere prona est.

2 Nubes ex nigro rubescens, quia de se densa valde est, & ignitum vaporem multum habet, ideo validiorem ictum quàm nigra, plurimum incutit.

3 Nubes cum nigro rubore virescens, omnium pessima est, & mirandum in modum, si super ciuitatem aliquam, vel domum perpendicularis steterit, formidanda: quia ob ruborem, ignei halitus multum

multum habet: ob nigrorem, vaporem copiosum addensatumque propter virorem, aquam ingentem. Ex quibus frigidi cum calido, & humidi cum sicco pugna perstrēna, & velitatio insignis sursum est expectanda. Ad quæ accedit, quòd nubes talis, enormem grandinem, & prodigiosorum lapidū fulmina, non sine hominum & pecora, vrbiumq; ac rerum aliarum iactura graui, sepe numero minatur.

4 Nubes per tonitrua albicans, nihil aut minimum est timēda: quia vtriusq; materiæ pauxillum habet.

5 Tonitru sine coruscatione tum maximè fit, quum sola nubium ventosarum inter se est collisio & lucta. Coruscatio verò sine tonitru, quando in tenui nube, rara & minimū aquosa, attritu suo & motu, necnon ingenita vi ignea, exhalatio ipsa incenditur, & viam nacta, foras profilit.

6 Ante magna tonitrua, validos vētos & fortes plerunque spirare obseruatum est: nimirum ob turgidæ nubis compressionem & commotionem, halituumque in aëre agitationem.

7 Quia per creberrima tonitrua, halitus putres, crassi & viscosi sursum cum vapore & exhalatione per infimum aërem ducuntur: & illius tractum corrumpentes, iterum deorsum refunduntur: ideo

186 E P H E M. A E R. C L A S. III
ideo grauiſſimam peſtem, ac luem ho-
minibus, pecori item, & ſatis quibus ve-
ſcimur, creberrima tonitrua hinc mini-
tari, cum libris fidem facit experientia,
temporis filia.

8 Per tonitrua, dilacerata nube bom-
bus tam vehemens & inconditus ple-
runq; fit vt pullos in ouo & fœtum in
gravidarum vtero quandoque perimat.

9 Tonitru validiùs perſonante, non-
nullos peregre proficiſcentes, ſurdita-
tem incurriſſe obſeruatum eſt, nec mi-
rum: nam excellens ſenſibile (vt loquun-
tur Phifici) ſenſum lædit, obtundit, &
plerunq; abolet. Quod etiam accidere
videmus his qui moletrinis, & ferrarijs
fornacibus, necnon campanilibus, & lo-
cis quales ſunt historiographis Nili κα-
τάλουπα, iugiter aſſident.

10 Tonitru vehementer crepitante, vi-
na ὀλυγόφορα, hoc eſt, paucam aquam fe-
rentia (maximè per Aeſtatem & Autum-
num) vapeſcere, aut alienā qualitatem
adipiſci, experientia cōſtat. In quā rem,
ferrum dolijs ſupra poſitum, amuleti lo-
co ex Zoroaſtre noſtrates habent Oe-
nopola: aut lauri ſtipites, vel ramos.

11 Tonitru vigente, pluuia ſi minùs
præſens eſt, ſaltem propinqua eſſe no-
bis plerunq; indicatur, pro ſoli, cœli &
partis anni natura.

12 Mineralia quæ cum tonitru, vel po-
tiùs

DE CORVSC. SEV FVLG. 187
tiūs fulmine decidunt, aded sunt exsic-
cata & torrefacta, vt ne igni quidem li-
quescere, nec in opus fabrile venire pos-
sint: quin potius in cineres abeūt, cuius
rei testes mecum quampluri-
mos citare possem.

DE CORVSCATIONE
*seu fulgure, & eius natura, dif-
ferentijs, accidentibus, ef-
fectu, & alijs.*

Coruscatio secūdam naturam
tonitru posterior est, licet an-
te percipiatur, eo quod visus
à suo (quod dicunt) visibi-
li momento immutetur: auditus à so-
no nō nisi in tempore: nam terreus ma-
gis est, licet aërem natura referat, perin-
de atque ille ignem, quo nihil agilius.
Quod in his qui procul ligna secant ap-
paret: nam prius securim, etiam secun-
dò sublatam videas, quàm præcedētem
ictum auribus assequi possis. Quan-
quam ad obiectum potius quàm ad sen-
sus referendum putant multi.

2 Quamuis exhalatio, coruscationis
materia, insita sua leuitate, sursum ferri
nata sit: deorsum nihilominus mitti-
tur: cū ob antiperistasis, tum ob medię
regio-

188 E P H E M. A E R. C L A S. IIII
regionis aëris densitatem, & nubis ob-
staculum: quæ frigido agente, spissior
est: quàm vt fumis incensis viâ ad altio-
ra faciat: quapropter deorsum, contra
propriâ naturam, illos deerrare cogit.

3 E nube quandoque exit effumatio
igneâ & halituosa, sine strepitu inflâma-
ta: quæ in aliâ nubē valde aquosam &
densam inuehitur: vbi extincta, nō tam
sonum magnū, q̄ leue quoddâ murmur
& stridorem instar candentis ferri effi-
cit, dum in frigidam mittitur.

4 Si exhalatio coacta, non satis in vnū
creata, sed passim dispersa, per nubes ac-
censa eruperit, fulgura tantū efficiet,
vel cum his leuia tonitrua.

5 Coruscatio alba & lucida ex subtili
halitu & rarō, de nube minimūm aquo-
sa, profilit. Vnde vehementem calorem
& inflammationem non sustinet: nam
pressum ignem nubes ipsa non gerit:
propterea corpora quæ attingit, nihil
aut parum adurit: radio magis q̄ igne le-
dens: ex quo nonnullos tātūm afflasse,
alios verò excæcasse vidimus. Nec est
omittendum, quòd fructibus & parum
foliatis racemis, nonnihil prodesse tra-
ditur, loco idoneo & tempore.

6 Coruscatio fulua, ex fumo tenui sic
satis, & subuiscido fit: in qua flâma ruti-
lat, & calorem vehementē incendiumq̄;
periculosum (præsertim si deorsum fe-
ratur)

ratur) præ se fert.

7 Coruscatio rubra, de spissiore nube & bene fermentata effumatione, cū ter-
rifico sono in prægnante aëre erumpit:
cuius flamma, quia aliud nihil est quàm
crassiusculi spiritus, proindeque ægrè
inflammabilis ardor & incendium, ideo
perniciosis sæuit: suas vires etiam per
mediã pluuiã (res mira) prodigiosè exe-
rens. Hæc ciuitates plerunque incendit,
& ad interiora vsq; , neglecta aqua (tãta
est vis ignis illius cœlestis) cum interne-
cione violenter grassatur.

8 Coruscatio fumosa & subnigra, ter-
restris admodum est, & obscura, sed ta-
men pertinaciter ignita. In cuius nube,
si humidum viscosum plurimùm inerit:
inde lapis niger, fuscus, vel ferrugineus
fabricabitur: qui deorsum iaculat⁹, ob-
uios arborum truncos, etiam ingentes,
& solidissima quæque, relicto vestigio,
celeriter incendit, dissipat, scindit &
abolet.

9 Coruscatio in nube lurida albicãs,
flammam habet siccam & parum co-
ctam: ideoque per aërem longè lateque
magno cum impetu (ob nubis profun-
ditatem & aquosam substantiam) spar-
gitur, & celerrimè absq; vllò ambustio-
nis vestigio extinguit: quãdoque dūta-
xat lædit, præsertim si lenis fuerit illius
impulsus: nōnunquã propter sui disgre-
gatio-

gationem vnum persequitur, altero remotiore superstitite: alias à pariete vno in altetū tantū refilit, atq; ibi vanescit.

10 Fortem Coruscationem & cum pluvia frequentē, arborū, ac vinearum, rerumq; aliarum flores, plerunque læfisse, nonnunquam dūtaxat decolorasse, adnotatum obseruatumque est.

11 Nonnullis placuit, fulgur cum tonitru fieri ex nubium in aëre concertantium, concurrentiumq; collisione (ventis huc & illuc sese cū illis obliquè agitantibus) in modum silicum duriorum, quorum attritu ignis elabatur. Sed hoc falsissimū esse satis superq; arguunt nubes corpora merè aquea, quæ veri ignis (qua nubes sunt) ne micam quidem sustinent. Quanquam negare nolim, hanc ventorū & nubiū luctam fulgurātis materiæ exagitationem adiutare posse.

12 Spiritus in nube discurrens, impetum facit & sonum: ab ea verò elabens, coruscationem: qui si in nube æquali copiosus erit, æqualem sonum & continuum, mugitibusque per similem molietur. Si verò in nube in æquali abundabit, non nihil de tumultu & violentia (si continuitatem spectes) remittit: ac sonum inæqualem addet. Ad quæ accedit, quòd si in vesicæ modum, interim dum elabatur ignita exhalatio, nubes ipsa elidetur, sonum admodum acutum

pariet:

pariet: quo homines attoniti cōcident,
& veluti exanimati prosternentur.

13 Cum Coruscatione & fulmine ma-
ximè dū rupta nubes vt cloaca sese de-
orsum exonerat, putres multi spiritus,
& teterrimæ pestilētesque materiæ vna
exiliūt: que in vites maturas, frumenta,
& arbores iaculata, illas inficiūt: & ve-
scētes, occulta causa & syderatione sen-
sim perdunt: qđ monuisse multis pfuit.

14 Coruscatio de nube virescēte & pro-
funda erumpens: quia commistionem
terrestrem habet, dum nubis corpus
prætergreditur, in contactu & transi-
tu humido remista, in substantiam nō-
nihil solidam, & pressum compactūque
ignem, periculofissimè quandoq; tran-
sire solet.

15 Coruscatione sub dio in conuiuen-
tibus oculis recepta: excæcatos multos
audiuimus, nec temerè: nam excellens
visibile (vt antea est adnotatum) visum
corrumpit.

16 Mirum nō est exhalationem in nu-
be agitatam incendi, & ignes concipe-
re: quum per domorum incendia saepe-
numero videamus crassos fumos exi-
lientes, & inuicem luctantes, ignem fa-
cilè admittere, qui ædes etiam remotas
plerunque incendunt: quod in Ephe-
sino Dianę templo se probasse, testis est
Aristoteles.

17 Noctu

17 Noctu magis quàm interdiu, sine tonitru fulgurare experiūdo disces: quia materia exhalās, etiā à nocturno frigore κατεὰν ἰπερισσασιν etiā incēdi potest.

18 Fulguratum locum & fulmine ictū religiosum putauerunt antiqui: propterea quòd eum de multis Iupiter, cui facta sunt fulmina, sibi delegisse videretur. Sed hoc ad fulminis Aphorismos relegandum erat, cum sequenti.

19 Piscium, pecudum, imò verò animalium ferè omnium, fulgure aut fulmine inreremptorum, carnes venenata qualitate präditas esse, non tam est scriptum quàm obseruatum.

20 Coruscatio sæpenumero Tonitru nescit: quandoq; agnoscit, & tunc pluuiā designat magis. Queis addes, quòd cum Coruscatione rarissimè esse solēt & nix & pruina.

FULMINIS DIFFEREN

tia, Natura, Effectus, Accidentia, & alia.

Fulmen commune nomen est, ad omnem exhalationem, quæ ardens ex nube erūpit: peculiare tamen facere mihi videntur Philosophorum pleriq; ad eā exhalationem quæ densata & conglobata nubem longiore tractu pertundit, findit, disrūpit, &

& terram violenter attingit.

2. Miracula sunt (inquit Seneca) si in-
tueri velis fulminis opera: nec quicquã
dubij relinquentia quin diuina in fit il-
lis verè potentia. Quod intellexisse mi-
hi videntur Poëtæ, fingentes à Ioue &
Vulcano fulmina in Aethna fabricari.

3. Fulmen inter alia miracula (quæ po-
stea tibi describemus) oculis integris
& illæsis, argentum conficit: vagina
superstite gladium liquefacit: inuiola-
to ligno ferrum circa pila (vt habet Se-
neca) stillare, & fracto dolio vinum sta-
re cogit, quòd bibentem aut furere fa-
cit, aut necat: ferratas equorum soleas
intacto vngularũ cornu excutit, & alia
quæ momento fieri tibi persuadebis.

4. A fulmine homo vel brutum quod-
uis sic interficitur, vt nullum vestigium
ictus, plagæ, aut vulneris appareat: for-
tasse ob vaporis accensi impetum, & spi-
rituosam subtilitatem, eamq; validam,
quæ per nares, os, arteriarum & venarũ
anastomoses, & aperta hiantiaq; oscu-
la, adhæc per cutem & carnem perspira-
bilem, ac vndiq; porosam sese intrò pe-
netrans, momento insinuat, ac membra
vitalia pestifero nescio quo spiraculo af-
flat. Vnde venenata vi, quam fulmina
omnia dicuntur habere, quicquid attin-
git vitam habens, ilicò interficit. Quod
etiam ad pedem combustum imperstite
I calceo,

194 E P H E M . A E R . C L A S . I I I I
calceo, & medullas arborum corruptas
illæsa arbore, aliaque huiusmodi pru-
denter detorquere poteris.

5 A fulmine argentum conficitur, in-
tegro marsupio, & ferrum illæsa vagi-
na, propterea quod hæc & item illud poro-
sa sunt corpora: & proinde transitum fa-
cilem præbentia valido spiritui fulmi-
neo, ac subtili: in quo si est vis tantum
feriendi, ut postea dicemus, ex magno
impetu resistentia comminuet, si verò
adurendi, liquefaciet. Huius sanè tanta
est violentia, ut turres etiam operosissi-
mas, ac ædificia prosternat: saxa ingen-
tia rumpat, & quæcunque habent duri-
tiem euertat.

6 A fulmine retia in aquis iacentia
quoque aduruntur, quia multum sul-
phuræ, viscosæque materiæ habet eius
flamma: ita ut in aquam illapsa, ardere
possit, nacta materiam opportunam.
Quod mirum non videbitur, si quis ob-
seruet, quid nunc agant, ut sic dicam, Bom-
bardarij cum suo puluere. Quorum sa-
nè ars tota, aliud nihil est, quàm quædam
naturæ in fulminibus imitatio. Quæ
fulmina eò plus habent virium, quod ab
artifice præstâtissimo, & loco remotio-
re, æditoque magna vi & efficacità pro-
deant, erumpant, atque mittantur. Vi-
demus quandam puluerum, oleorum, ac
adipum miscellaneam in profundissi-
mis

mis aquis etiã ardere: cui quò plus aquæ affuderis, maius incēdium excites. Nam aqua partim latentem & dispersum calorem proritat, partim cōgregat & auget. Cuius rei simile habes iu calce.

7 A fulmine dolium comminuitur, aut crematur, stante aliquandiu vino ac si esset congelatum: propterea quod fulmen (vt diximus) plurimum sulphureæ substantiæ & viscosæ fecum habet. Quæ in totum vinum penetrando spargitur: deinde per calorem, quidquid tenax est, in vini extremitatem & circumferētiam expellitur, quod reficcatur, & veluti recoctū ab igneo fulminis spiritu, cutē quandā efficit, quæ vinū breui aliquo tēpore effluere prohibet: illudq; ceu circūpositū coriū retinet. De reliquis difficile nō erit hunc in modū philosophari.

8 Exhalatio arida in vnum addensata, & constipata, vaporique frigido in nube implicita, & remixta, magna que vi ex alto deorsum explosa, volucres fulminum iactus, cum terrificis bombis, & horrendis mugitibus per aërem iaculari plurimūm solet.

9 Fulminum quoddam est non vrens, sed ob ingentem materiæ pertinatiam tantūm dissipans, & spirituum coactorum procellosorūmq; vim magnam secum rapiens: qui in porosa corpora impacti, illa (priusquam adurantur)

196 E P H E M . A E R . C L A S . I I I
conuellunt & dispergunt . Nam spiritus, fulmine cuius est comes , velociter aliquantò existit.

10 Alterum est infuscans tantùm , & veluti fuligine quæ percussit intingens, ab Aristotele ἰσχυρὸς nuncupatum, ac si diceres fumosum aut fuliginosum . Id præ nimia subtilitate & raritate , antè euolat & penetrat , quàm adurere possit: mora tamen parua denigrat, & liuescens vestigium relinquit, cui ob synceram, puramq; flammæ tenuitatem, per angustum etiam fuga esse traditur.

11 Aliud est flammiferum : quod labens in corpora rariora (modo quo supra) agit ac grassatur: in solida impingens , ilicò dissoluit , perdit & atterit. Græci poëtæ in ἀεὶς ἰστὴν dixerunt Latini fulmen clarum, ignitum, & ardens, ἀντιτοπίσματα (vt loquitur Aristoteles) hoc est, vim aduersandi & resistēdi habētia, omniū maximè sæuiēs, & certas igniū notas percussis inhærentes relinquens. Cuius vis stupenda planè est, & occultissimi numinis, vt antea diximus, plenissima.

12 Fulmen & Fulgur materiâ non differunt, sed potiùs formâ & modo. Nam fulgur leuiùs incēditur, & sub nubibus altiùs micat. Fulmen perniciosè inardescit, motu vehemētiore , ac vi prodigiosiore terras, & quæ in his contingit corpora non sine pernicie afflicta.

13 Flu-

13 Fulmen nullum sine igne venit, sed hoc propriè igneum dicimus, quod manifesta incendi signa imprimat vrendo, fuscando, aut irradiando.

14 Fulmina sono nubem nec frangunt, nec diuellunt, sed plaga, & fragorè impetumque faciente spiritu, in nube (vt diximus) clauso.

15 Fulmina Hyeme rara nobis esse solent, quia pauca tunc exhalatio coacta & obfessa in nube, calorem exiguum, & vi frigoris subito extingubilem continet: Addam ex Plinio, quòd per Hyemè aër crassiore nubiù corio spissatur: omnisq; terrarum halitus rigens est & gelidus. Hinc in Scythia & locis Borealibus, raro fulminare coelum, credibile est.

16 Fulmina Aestate, praesertim in calidioribus regionibus pauca sunt: quia calidae & siccae vaporations, diripiente aestu, in nubem densari aegre possunt. Ex quo fit, vt in Aethiopia & locis ad Cancrici tropicum annuentibus raro fulminet Iupiter. Sed haec ratio in Septentrionali nostro coelo & solo, infirma admodum est: propterea quòd calor imbecillus sic satis, omnem nubium materiam absorbere non potest. Vnde frequenter Aestate hic pluit, tonat, & fulminat aër, pro praesenti coeli & soli statu.

17 Fulmina Vere & Autumno creberrima sunt, iuxta coeli, terrarum, & partis

178 E P H E M. A E R. C L A S. IIII
anni constitutionem, quòd horum temporū status, plurimā materiā tam ficcā quàm humidā, aëri præbeat. Qua ratione frequentia sunt fulmina in quarto & quinto climate: in quibus semper quodammodo vernat & autumnat.

18 Fulmine venenatum animal percussum, venenum deponere tradūt. Cuius rei signū adferunt, quòd intra dies paucos vermiculare visum sit: quæ res, prohibente veneno aliter non fieret.

19 Certum est quiduis prius quati & afflari, quàm fulmine percuti: nec quēquam tangi, qui prior viderit fulmen, aut tonitru audierit.

20 Si vigilans animal fulmine percutitur, moriēs clausos oculos habet, dormiens verò ictum, apertos: ex opposito iacens conuertitur.

21 Omne ictum fulmine, sulphur olet, caputque contra fulminis impetum versum gerit. Idem de tacta arbore, aut plāta senties, quæ diuulsos ramos contra grassatum Fulmen prætentat.

22 Fulminis vi percussus homo, nisi conuertatur non expirat: nec vllum animal (nisi prius tetro spiritu præeunte exanimatū fuerit) Fulmine accendi traditum est, & obseruatum.

23 Si ictu obliquo animal fulmine tangitur, in contrarias partes moriens incubat. Si recto, aut diametrali, re-

ctus

ctus subfidit.

24 Fulminatorum vulnera, reliquo corpore frigidiora esse deprehensum est, depopulata ex tempore calida, spirituo saque substantia.

25 Flatus quidam essentiae tenuissimae fulminanda corpora mouentes, illorum dissipationem adaugere etiam probat viua corpora, de sublimi loco cadentia: quae a moto aere, ante quam terram pertingant, scissa & praefocata, saepenumero visa sunt.

26 Fulminis impetum adiuuat aeris vis, & penetrabilis agilitas. Saepem enim flatulentus nescio quis aer praetenuis (vt diximus) & praecipuus, fulmina sequi ac praecedere solet: qui prius perimit, quam sentiatur, aut videatur, nam agilis admodum est, & coloris expers, atque corporis.

27 Martia Romana princeps, partu in utero a fulmine (aut comite illius iam dicto spiritu) afflato illaesa, (& si verae sunt historiae) superstes euasit.

38 Telum fulmineum (lapidem vulgus nuncupat, & per antonomasiam fulmen) nunc cunei, quandoque globi nonnunquam pyramidis formam habere solet: cuius generatio est, dum exhalatio tam fulgurea quam fulminea, in virescente aut nigricante grauida nube, cum quadam viscida & (penes dixerim) metallica materia, a nubis circumfuso humore

I 4 frigido

200 E P H E M. A E R. C L A S. IIII
frigido cōglobatur, superuenienteq; ca-
lore intēfissimo cūm Solis & stellarum,
tum motus & antiperistasis, in solidum
corpus & lapideum induratur: non se-
cus atque lateres, dum ex humectato lu-
to & molli, in lateritia fornace præco-
quuntur, & duri euadunt.

29 Chalybem ignitum, & huius plu-
mæ mineralia, de nube cum fulmine ce-
cidisse: fidem faciunt cum quotidiana
experiētia antiquorum libri. Causa est
in vaporum permistione, lutulentaq;
& terrestri necnon sulphurea viscidāq;
materia, à nubis igne, motu, & cœlorū
radijs (qua nūc dictum est formula) ex-
cocta, & in ferream massam, aut chaly-
beam fermentata. Quæ res facit vt ful-
minatū omne (sicuti antea adnotauim-
us) sulphur oleat: quod cum hydrar-
gyro metallicum esse elementum nemo
nescit Philosophus.

30 Fulmine non feriūtur Laurus, Vitu-
lus marinus, & Aquila, Iouis fulmina-
toris ales. Vnde Tyberium Cæsarē lau-
ro coronari solitū: & tentoria ex mari-
norū vitulorū pellibus cōposita subijs-
se, vt à fulmine quod supra modū me-
tuebat, tut⁹ esset, author est Suetonius.

31 Aduersus fulmen remedio sunt lo-
ca subterranea. Nā profundius quinq;
pedibus, terrā subintrare nō posse tra-
dunt: propterea, in abditum & altè con-

came-

cameratum locum, eundem Tyberium per tonitrua sæpenumero se recepisse, Historijs multis testatum habes.

32. Contra fulminum vim, & pro illorum auersione, plurimum valent bombardarum, & bellicarum machinarum crepitus: adhæc tintinabulorum Ecclesiasticorum, præsertim acutioris soni pulsationes: idque per initia, surgente adhuc nube, & sese ad mugitus cõponente. Nam soni penetrabile nescio quid, habent: viresque maximas obtinent, ad aërem citò, & celeriter petendum, atque nubes aliò, ob essentiæ tenuitatem, festinanter abigendum: nimirum propter aëris succisiam ex impulsione multiplicationem, ad tonâtem vsque nubem sensim perlatam.

33. Fulmina æditissima quæque loca, & inter arbores Quercum, omnium maxime ferire & aggredi, quotidiana observatione cõstat. Hinc campanilia, turres, & montes, à fulmine κεραιυιός dicti, crebris fulminibus (præter alia) impetuntur: quòd obuij magis sint, & nubis iniurijs in alto aëre expositi: vnde illas per inane discurrentes, de occurso facile excipiunt.

34. Fulmen venenata (vt dictum est) attingens, expurgat, omneque animal, excepto homine, natura eum honorem (vt habet Plinius) illi deferente, ilicò interimit.

202 EPHĒM. AER. CLAS. IIII
terimit Quod in Anchise adnotat Vir-
gilius, Philosophus summus.

35 Fulminis, fulguris, tonitru, necnon
Ecnephiæ & Typhonis, de quibus an-
tea, eadem ferè est materialis causa: diffe-
runt tantùm formâ. Nam halitus inra
nubem nondū ruptam iuclusus, & mur-
mure intus colluctans, tonitru est: illam
findendo aperiens, & veluti per hiatum
ignem iaculans, Prester & fulgetrum: ci-
tra ignem, nube prorsus dissipata erum-
pens, Procella exitu angusto & meatu
tortuoso egrediens, cū specu nubis pro-
fundiore, Vortex: cū minùs profundo,
& exitu liberiore, Typhon: cum vero
igni & conglobato, Fulmen. Sed de his
fatis: quæ omnia in hoc nostro cœlo &
climate, minùs contingere si animaduer-
tis, mirari desine: disceque ex Virgilio,
quòd quemadmodum omnis non fert
omnia tellus, ita nec cœlum vbiq; simi-
liter tonat, aut fulminat. Ut ut se res ha-
bet, verè ab antiquis & recentioribus
hæc tradita esse arbitror, & exactè obser-
uata ingenuè credo. Id quod tu ipse ex-
periundo etiam ingenuè fateberis.

FINIS QVARTAE CLAS-
sis Ephemeridum aëris perpetua-
rum, Antonij Mizaldi
Monluciani.

EPHE-

EPHEMERIDVM AERIS

PERPETVARVM
Antonij Mizaldi
Monluciani.

CLASSIS QVINTA.

TERRAEMOTVS
generatio.

Erræmotus in hunc fit modum: terra aquã multã in se continens, à Sole, & Stellis, necnõ igneis corporibus, quæ non pauca intra se habet, excalfacta, spiritum multum cõcipit. Qui, quia subtilissim⁹ est, ocysifimus, ad impetum faciendum aptissimus, vagè per illius inania discurrens, quemadmodum sua copia vehementer concutit, ita motum, & tremorem facile parit. Nam dum collecta spirituum materia sibi exitum molitur, & in propriũ naturalemq; locum euolare, susq; deque contendit: quia dato forti obsta-

204 E P H E M . A E R . C L A S . V .
culo id assequi minùs potest, alternatim & vicissim, nunc terram exagitat, nunc ab ea repercussa infilit: & donec euerterit, aut aperuit, insignes luctas aggredditur, ac motus perstrenuos excitat. Sunt qui contendant terræ motum fieri à ventis contra naturam in cavitatibus, & spatijs terræ inanibus conclusis, validoq; motu exitum, & proprium locum quo iure, quaque iniuria, non sine pugna, tumultu, & agitatione quærentibus, ac vi magna pertentantibus. Sed nos de his in sequentibus amplius sumus philosophaturi.

SIGNA MOTVS

terræ.

Ignita nubes columnulæ speciem in aëre præ se ferens, Callistheni Philosopho, trepidationis terræ signum verissimum exhibuit.

2 Regio in quam ymbra Eclipsis luminarium conuertitur, terræ motui obnoxia esse plerunque solet; idque certius, si defectus ipse in cauda Draconis continget, Qui quantò maior erit, & vniuersalior, tantò motus validior experietur: quantò minor, contra.

3 Ante terræ motum, Sol diebus aliquot sine nube obscurus apparere consuevit.

suevit. Adhæc post Occasum, factò silentio, ac vigente serenitate, nubeculã post se strictam & longam in aëre per nonnullos dies relinquere.

4 Puteorum & fontium aquas, ante terræ concussionem, absque causa manifesta turbidas fieri, & salsugine, foetore, aut alio ingrato, & nequaquã naturali sapore infici, primus explorauit Pherecides, Pythagoræ præceptor.

5 Nauigantes, futuros terræmotus cõiectura non dubia sentire certum est, sine flatibus intumescente fluctu subito, aut quatiente icti. Contremiscunt & in nauibus posita, æquè quàm in ædificijs, crepituque motum ipsum prænũtiant.

6 Summam tranquillitatem, & ventorum silentium in regione terræmotui obnoxia, menses aliquot præcessisse, antiquis obseruatum est.

7 Nubecula in modum lineæ, longo tempore occasum versus gracilis, oblonga, & alba visa, terræ agitationem anteuertere plerunq; solet. Quo signo, Anaximander suas hisce de rebus predictiones seridò Lacedemonijs aliquando confirmauit.

8 Cùm in aëre apparuerint vapores densi, forma rotunda & longa in altum erecti: vel instar strictarum pyramidum perpèdiculariter in sublime ascèdentes: indicabis huic regioni terræmotum in

via esse, maximè si talia perseverarint.

9 Terræmotu aduentante, Sol ac si delinqueret, diu caliginosus, & colore cū Cynthia sorore quadatenus sanguineo oblitus, à quā plurimis est conspectus.

10 Aues cum quadrupedibus plerisq;, loca succussationi terræ destinata reliquisse, & nouas ac insuetas sedes quasiuissse, tam est experiētia probatū, quā priscorum libris testatum.

11 Nunquam intremiscunt terræ, nisi sopito mari, cæloque aded tranquillo, vt volatus auiū non pendeant, subtracto omni spiritui qui vehit: nec vnquam visa est cuiquā tellus trepidare, nisi post ventos in venas terræ & cauernas longè antè conditos ac receptos.

12 Præcedit motum terræ plerunque sonus terribilis, murmuri & mugitibus, aut clamori humano, armorūve pulsantium fragori persimilis: sicuti hîc nunc demum ex ordine tibi ostendere, pro mea tenuitate, accuratè satago.

TERRÆMOTVS SPECIES, Natura, Differentiæ, Accidentia, Effectus, & alia.

Motus terræ species, quatuor duntaxat hîc tibi recensibus. Quanquam Aristoteles in libro de Mundo plures habet.

bet. Vna ruina, arietatio, & casus vocatur. Senecæ Philosopho acutissimo, & rerū naturæ perito, inclinatio: quādo in vnā partē motus tot⁹ à copioso spiritu, vi magna incūbēte sese impellit: & nisi celeriter ex altero loco ad restituēdā inclinationē p̄spiciatur, plerūq; subuertit.

2 Altera hiatus nuncupatur, quando profundè terra dehiscit: quod fit dū violenter & confertim erumpit spiritus validus ac vehemens.

3 Tertia agitatio, tremor, crispatio & succussio dicitur: Aristoteli pulsatio, quando terra veluti intumescens, assurgit, atque rursus residet.

4 Quarta ἀνώρυμϑ est: quādo magna terræ moles montis instar extrā egeritur. Aut vbi terræ pars aliqua subsidet: ex qua aut flumina, aut ignes erumpūt. Peripatetici in τρέμορ καὶ φύμορ, tremorem & pulsationem, quidquid id est, distinxerunt.

6 Tēpora terræmotui dicta sunt Aequinoctia, & quæ illa sequūtur hebdomades aliquot: quia tūc (vt suprā monuimus) in terra & extra, ventorum materia inualefcit, pro Soli & cœli ratione.

7 Omnium terræmotuum tutissimus est, qui crispatio vocatur. Nam agitatio in aliquam certam partem violenter non incumbit. Post hanc periculosa minùs est arietatio, in qua motus alter alteri

alteri renititur. Periculum omnium maximum habent hiatus & impulsatio.

8 Non aliud est in terra tremor, quàm id quod in nube tonitru facit: nec hiatus aliud, quàm quū fulmen è nube erūpit, incluso spiritu luctāte, & viam (qua data porta) in multorum perniciem, vi sibi redimente.

9 Terræmotus à tenuioribus spiritibus & raris facti, statim definunt: à crassis, qui in meatibus & cauernis impacti, hærent, diutius perseverant.

10 Sonus in terræ concussione pro fluctuantæ materiæ qualitate, & cuniculi forma, per quē meat spiritus: exagitans, varius edī deprehenditur, perinde atque in tonitru.

11 Spiritus in terræ penetralibus tremorem mouens, de vehemēti collisione ad terrę latera (quomodo in nube exhalatio) totus aliquādo flāma exire solet.

12 Secundum substantiam idem sunt faciens in terra motum, super terram ventum, & in nube tonitru. Exhalatio nimirum sicca fluens & agitata.

13 Spiritus motor in angustiis locis clusus, exiliter sonat: in recuruis raucū murmurat, & veluti mugit: in duris fremit: in humidis & stagnātibz fluctuat.

14 In siccis locis & arenosis, motus terræ rarior esse solet, quàm alibi, quòd solum vsque adeo dense compactū nō fit,

quin

quin fumi facilè, & sine vi ascēdere, exilireve possint.

15 Quemadmodum venti supra terram vim habent prævalidam robora etiam solidissima euertendi, & ædificia diruēdi, adhæc, flatus in animalium corporibus, tremores, motus & distēctiones excitandi, membra mouendi, concutiendi & diuellendi: Ita in terræ penetralibus, vires ad quippiam tale moliēdum non infirmas, collectos spiritus adipisci, certum est.

16 Si cum vento terræmotus non cessabunt, dies quadraginta, & quandoque anno, vel biennio vigeant, quod antiquis sæpenumero obseruatum leges.

17 Motus terræ, fluuiorū ostia terra peremptionē iniecta, quādoq; ita occludit & obstruit, vt particularia locorū diluuiā, & vrbium subuersiones derepentē attulisse, historijs proditum sit.

18 In maritimis locis terræmotus pauciores q̄ alibi sæuiunt: & illic solū non ita excauatū fit, ob maris & aquarū incursum, fluctuūq; illisionem crebram.

19 Loca meridionalia, minū8 q̄ septentrionalia, terræmotui opportuna esse tradunt: propter calorem qui illic terræ poros aperit, & quicquid est ventorum: vel spirituum in ambientem exhaurit. Quod in borealibus contrario se habere modo, cum experientia docet ratio.

20 In montuosis locis frequentius reræ agitatio timetur, quàm in planis: quia sub his cauernæ magnæ & spirituosæ plurimùm latent.

21 Circa antrofa (vt sic dicam) loca, ad quæ procumbit mare, tellus sæpenumero intremiscit: quòd mare spiritum molientem exitus, in sua penetralia remigrare cogit: qui postea viribus reparatis ad pulsandũ & mouédũ fortior euadit.

22 Fortis & diuturnus motus, quia meatuum terræ angustiam arguit, & spirituum multitudinem, necnon laterum terræ soliditatem & constantiam, idcirco tardè cessare consuevit.

33 Autumno & Vere, per quæ tempora (vt monuimus) vigent fulmina, terras crebrius moueri, quàm æstate & hyeme, docet experientia: præsertim, dum æstus imbrem sequitur, vel contrà.

24 Motus terræ maximè fiunt matutini & vespertini, sed propinqua luce crebri. Interdiu, circa meridiem: in quo summa aëris tranquillitas esse consuevit, vel commotio maxima.

25 Quandoque in terræmotu accidit aquarum ab impellente spiritu inundatio. Nonnunquam ignium eruptio, præsertim si in locis sulphureis contingat: vnde multa ex tetro vapore, cū hominibus moriuntur animalia.

26 Tradit Seneca sexcentarum ouium gregem

gregem motu terræ aliquādo exanimatū fuisse: propterea quòd pestiferæ multæ qualitates sub terra latent, quæ vna cum spiritu per motum & hiatum foras erumpunt, & aërem, ne dum plantas & aquas inficiunt.

27 Terræ agitatio ob adustionē de motu natā, & terrestre nescio quid admistū, aquas erūpentes salsas plerūque reddit.

28 Terræmotus exemplum & imaginem habes in castaneis, quas si igni non aperto cortice admouebis, vaporem internum à tenuante calore extimulatū, tunicæ illarū latera cōcutere, tandemq; impetu facto, perfringere, & cū prunis cinerem ac ligna extra foculum longè lateq; proijcere, obseruabis.

29 Loca palustria, terræmotui nihil aut minimū obnoxia esse scribunt Philosophi. Quod in celeberrimo illo Ephesiæ Dianæ templo, ducentis & viginti annis, sumptu indicibili à tota Asia extructo, obseruatum leges. Nam in solo palustri, ne terræmotum sentiret, iacta habuit fundamenta. Sed heus tu! hominum consilia fatalis ignis, iactura irreparabili euertit.

30 Halitus, aut si maus, siccus vapor, terræmotum committens, calidus valde & rarus si fuerit: quandiu Sol materias tenuans supra nos versabitur, quiescet: per noctem, condensationis

ratio-

212 E P H E M. A E R. C L A S. V.
ratione validior insurget.

31 Multi contingunt terræ motus, qui prius non desistunt, quàm ventus vehemens & diuturnus emerferit: quibus comites (vt diximus) sese plerunque dant soni, ex constricta exhalatione, & varia locorum habitudine, perhorrendi.

32 Post magnam terræ agitationē ingens hiatus quandoque remansit: ostendens quæ motus ipse sorbuit: aliàs compresso ore eadem occultans: solo ita inducto, vt nulla vestigia extent: vrbibus plerunque deuoratis, & agrorum tractu omni exhausto.

33 Terra sursum solida, & internè excavata, motui admodum obnoxia esse cèsetur: quia exhalationes occludit pertinaciùs, & in cauernis arctat diutiùs.

34 Insulas magno mari circumdatas, & multū ab arida remotas, trepidationi terræ minimū opportunas esse exploratū est: quòd aqua exhalationes & spiritus ad motum ineptiores reddat.

35 Terra solida, limosa, tenax & argillosa, quia vacuum paucum habet, & agrè à se inuicem diuellitur, rarò tremere consuevit.

36 Quum in vnā partē totus se motus impellit, aut, fluct⁹ more, quædā fit volutatio, horrédū est valde & periculosum.

37 Terræ motus in compactiore loco, & densiore contingens, eò quòd illinc
diff-

difficulter erumpat tremefaciens spiritus, diutissimè durat, in solutiore & rariore, vanescit citius.

38 Terræmotus quandoque domum solam, nonnunquam ciuitatem, aliquândo totam prouinciam euertit. Qui ob subterraneum halitum, de loco vno in alium detrusum, & ibi cōpressum, vbi-que esse non potest.

39 Subterraneus spirituum motus, terram quandoq; tantùm agit, nōnunq̃ subuertit: aliquândo aperit, & multis in locis perforat: aliàs vehit, impellit, deprimit & attollit. Quā diuersitatē ex varia occultorū spirituū agitatione, & locorum natura emergere credibile est.

40 Tutissimi sunt Plinio aduersus terræmotum omnem, ædificiorum fornices, anguli quoque parietum, & postes alterno pulsu renitentes. Adhæc, parietes terreo latere facti: saxi, aut solidis lapidibus coagmentati, minus.

41 Contra terræmotum remediū præbent cloacæ, & specus creberrimi. Nam præconceptum spiritum exhalant, accedentibus multis ad eluuiem cuniculis. Sed omnium præstantissimum progugnaculum, & præsentissima salus, est

Dominus, qui non dicam terram,
sed nutu totum, tremefacit olympum.

SIGNA

214 EPHEM. AER. CLAS. V
SIGNA TEMPESTA-
tis ab his quæ in Cælo, Aere, & Ter-
ra, omnibus (nisi cæ-
cis) apparent.

Tempestatibus nomine hîc aliud nihil accipies, quàm aëris con-
stitutionem ex aqua multa &
vento valido : niue & vento:
vento & grandine: vento fulgure, toni-
tru & pluuiâ: duobus, tribusve, aut plu-
ribus inuicem cõplicatis : sed nusquam
sine vento . Quorum ratio , pro partis
anni, & cœli, soliquæ statu, facilè colli-
getur. Nam peculiâres suas habet com-
motiones anni quadrans , & terræ tra-
ctus quilibet. Quanquam non sum ne-
scius pluuiam simpliciter magnam, aut
ventum perstrenuum , niuemque per se
ingentem , & cum procellis tonitrua,
coruscationes , ac fulmina, quibusdam,
etiam tempestatibus nomine includi. Sed
hîc antiquorum, & eruditorum, nō vul-
gi, placita sequimur.

COELVM,

2 Si Solis radij , obscura se in nube re-
condent, videbiturque Sol ipse quasi di-
uisus: hinc, ad futuræ tẽpestatis præfagiũ
pro partis anni natura seridè colliges.

3 Solis radij nubem liuidam, densam
& prægnantem veluti emulgentes, &
quodam

quodam modo sorbentes, asperam tempestatem portendunt, pro partis anni, & regionis natura.

4 Si cadentem Solem aut orientem, virescentes nubes, montis instar vtrunque obsidebunt: eritque aspectus eius quasi rubricâ maculatus: tempestatem non procul abesse scies.

5 Plumbeus circulus, vel luteus, labentem Solem consectans, vêtosam pluuiamq; aëris tempestatem denotat, in nube, aut nebula visus, vehementem.

6 Luna in exortu suo cornua (vt. sic dicam) candirubra crassa & obtusa defracta, grauida que nube porrigens, breui horrendam tempestatē, pro cœli & partis anni natura, adfuturam minatur.

7 Si nebula meridiana, obtegentur Lunæ cornua, tempestatē (si quidem Aetas erit) significabunt, si Hyems, niuem vel pluuiam.

8 Luna dū mediâ, aut alteram luminis sui partē de fratre fœneratur, valde circulari, & obscura caligine suffusa appares, tēpestatē nūtia vulgò haberi solet.

6 Si Luna tertia tonabit, illo mēse tempestas bis aderit, si quarta (pro partis anni modulo) fulgur, vel grando. Si flamma videbitur, inualescent venti.

10 Luna quarto die recta, Varroni magnam tempestatem in mari præsaigit: nisi fortasse coronâ circa se habebit, camque

eamque synceram. Nam tum ante plenilunium hyematuram afeuerat.

11 Si stellarum fulgor derepente hebetabitur: neque alicunde nubes, aut caligo obuiabit: nec Luna, vt talia fiant causam dabit: tempeftati aduentanti prospicere per commodum erit.

AER.

12 Candidus in aëre circulus, serò ad occidentalem Horizontis tractum visus leuem significat opportuno tempore noctis tempeftatem.

13 Si manè, sero que nubes ad orientem & occidentem ignescunt, vel Aufter Boream accersit: ex frequenti obseruatione, tempeftas idoneis locis & temporibus portenditur.

14 Nubes ex purpureo, vel croceo liuentes: grauidæ, densæ, & continuæ, tempeftates sonoras parturiunt.

TERRA.

15 Montium, absque manifesta causa auditus sonitus: & nemorū fragor, cœli que murmur, formidanda tempeftatis præludia exhibent.

16 Ignes pallidi, & crepitantes: adhæc circumpositi hinc inde ellychnijs fungi idem ferè ob oculos ponunt.

17 Ignis, scintillas (vt sic dicā) expuēs: & carbo vehementer candens, necnon fauillā à se subinde excutiens: præterea, cinis in foco vltro concrefcens, tempeftuosus

stuosus ventos in via esse nuntiant.

18 Si ægrè lucebit focus, & flamma obliquè, fluxuosève agetur: adhæc lucernæ, candètes micas elident: & ollis spōte adhærebunt carbones: ventosæ tempestatis & nimbiferæ, augurium esse reputabis.

19 Grues manè gregatim conuenire si videbis: vel vnde migrarunt ilicò renigrare hyemalem tēpestatem proximam esse moneberis.

20 Si Anseres pro cibo & pastu inuicem pugnantes, in clangorem insolenter prorumpent: aut Passerculus manè præter consuetudinem immodicè pipilabit, idem quod antea expectabis.

21 Nycticorax in caducis parietibus & antiquis domorū testudinibus præter consuetudinem (licet cœlum inuiter) delitescens, haud dubia ad futura tēpestatis prognostica ob oculos ponit.

22 Cornix præcipiti voce & incondita cornicans, & Passer, vel auium quæ minùs albe esse consueuerunt alia quæuis, solitum colorem exuere visa, de præscorum obseruationibus tempestatem imminentem indicat.

33 Mergi, maria aut stagna fugientes, & noctua serenante vespera, plus equo querula, præterea, Corui vocè carptim resorbentes, ventosum imbrem & procellosum præsagiunt.

24 Corui turmatim simul victitan-
tes, vocesque multas identidem mutan-
tes. Insuper Graculi ab Austro grega-
tim volantes: & Pauonum insoliti cla-
mores, ad futuram tēpestatem designāt.

25 Boues præter modum famelicos in
dextrum latus iacere si videbis, futu-
ræ tempestatis signa cum prædictis, il-
los & tueri & augere coniectabis.

26 Boues & Buculæ, sua stabula cū tri-
sti mugitu repetentes: adhæc, oues ma-
tutinā Venerem promiscuè exercentes,
tēpestatis surgentis testimonia habent.

27 Lupus insolito more, solus ab alijs
frequenter, horrendumque vlulans, &
rusticorū arationes parū consultus, adi-
ens, nihil diuersum ab alijs significat.

28 Canes pedibus humū effodientes,
& fluuiales Cancri terrā (aquas exosi)
affectantes: Mures item præter iolitam
sibilantes & gregatim ex suis cuniculis
exilientes, idem omnino concinunt.

29 Apes instante procella, aut tempe-
state, apprehensis pediculo lapillis sese
librare, ac grauiores reddere, cum Pli-
nio sæpenumero obseruauimus.

30 Apes sereno cœlo haud ita procul
à suis apiarijs flosculos decerpere si vi-
debis, & domi bona parte mellificio in-
cumbere, luctantes cum pluuijs ventos,
tempestatesque sonoras præfagire exi-
stinabis.

31 Loligo volitans, & apparens: adhæc, Conchæ saxis adhærescentes: & Echini rebus solidis sese affigentes præterea Ranæ ultra modum vocales, tempestatem venientem augurantur.

32 Sepiarum ossa in littoribus affatim natantia. Pulmones item marini solito numerosiores cōspecta, idem quod prius indicant.

33 Trifolium contra tempestatem inhorrescere, & folijs veluti contractis rigere tradiderūt, obseruaruntq; veteres.

34 Signa tempestatis alia (quæ sanè multa sunt) de pluuiarū, ventorum, niuis, tonitruorum, & similium prognosticis (non neglecta vbique cœli, ac temporis, necnon locorum ratione) facilè leuiterque excipies. Nec te malè habebit, si quàm plurimos Aphorismos ex superioribus huc transferre, exigente materia, nihil erubuimus.

COMETARVM, ET AERIS *ignitarum impressionum* *generatio.*

Cometarum, traiectionum & ignitarum aëris impressionum aliarum, causas, generationem, species, differentias, magnitudines, numerum, figuras, situm

220 E P H E M. A E R. C L A S. V
& portenta, hîc à me non expectabis,
qui illa de proprio opere, duobus libris
haud ita pridem, ingenuè (vt omnia) tibi
exhibui.

COMETARVM, ET TRA
*iectionum aliarumq; ignitarum aeris
impressionum signa.*

SI in Solis, vel Lunæ eclipsi, & cō-
gressu altiorū Planetarum, quos
ponderosos nuncupant, adhæc in
anni Mathematicè initiantis mo-
mento primo Mars solus, vel cū eo Mer-
curius aut vterq; simul, in idoneo signo
& loco, prærogatiuarum punctum om-
ne tulerit, Cometam, vel pro illo traie-
ctiones, aut aëris ignita spectra alia, op-
portunis temporibus formidabis, ac ex-
pectabis: quemadmodum nostra doce-
bit Cometographia.

2 Arbores, quas Græci καύματα dixe-
runt, consequentibus annis, aut mensi-
bus aliquot, longè lateq; per aëre graf-
fati, crinitam stellam, aut pro ea volan-
tia sidera, vel ignitū in aëre φίσμα quod
piam, non secus portendunt, quàm fon-
tium & fluuiorum, subitæ inspiratæq;
ac diuturnæ resiccationes.

3 Sol toto die ignitus, & dum occidit
instar ardentium carbonum cādens, nec
maculam vllam sereno cœlo præ se fe-
rens,

ferens, nocturnas traiectiones idoneo tempore promittit.

4 Si videbis primæ classis & nomenclaturæ sydera (maximè quæ Martiæ sunt naturæ, & Mercurialis) post serenos & insigniter calentes dies aliquot, rutilare, & veluti ignita iaculatione scintillare: aut diu rubicundum orbiculum circa se admittere, idem quod nunc nuper dictum est, in via esse experieris.

5 Signa alia, ne frequenti repetitione molestus habear, de serenitatum Aphorismis seliges, præsertim sub finem Veris, & Aestate, necnon per Autumnii initia: consentiente vbiq; cœli & soli natura. Reliqua de nostra Cometographia (vt dixi) intellige.

SIGNA FERTILITATIS & Sterilitatis.

Maximum & præcipuum sterilitatis signū, imò verò causa potiùs, sunt bella, per quorum deploratam licentiã, & penè dixerim fatalem tyrannidē, armenta arationi destinata passim abduci, horrea compilari, granaria incēdi sementes euerti, & colonos partim trucidari, captiuos agi, nemo sine largo lachrymarū imbri, & suorum iactura irreparabili, non audit, non videt, nō experitur. Un-

de arua, semente colono, boue, & equo aratorio spoliata lugere, ociari, ac steriles cere necesse est.

2 Cometes sub ingenti corpore dies multos excandens, steriles agros, & inania vota coloni, præter sæuissima alia portenta (vt alibi docemus) miseris mortalibus (ni Deus prospiciat) certò præfagit. Sic traiectiones multæ.

3 Si Ver, & Aestas humiditate superflua madebunt: aut caligo vel pruina cum Austris pluribus diebus (dum omnis parrurit arbor, dum omnis floret ager) inualefcere deprehendetur: fructuum inopiam illo anno, aut saltem corruptelam validè formidabis.

4 Locustarum, Vermium, Erucarum, & huius picturæ Bacchi. Cererisq; prædonum aliorum, ingens idoneis temporibus facta irruptio, vitibus & terræ satis, necnō fructibus detrimentum portendit.

5 Niues permultæ anno quopiam è cœlo peropportunè descendentes, frugum terræ (modò cætera consenserint) copiam (vt grandines inopiam) significant. Cæterum author est Palladius, Aegyptios, hoc modo prouentum futuri cuiusque seminis experiri. Aream breuem loco subacta & humido mense Iunio excolunt: & in ea diuisis spacijs omnia frumenti, vel leguminum semina dispergunt. Deinde in ortu Caniculæ explo-

explorant quæ ab ipso fidere exusta fuerint, & quæ illæsa custodiantur: hæc tutò seruant & serunt, illa negligunt.

Quia indicium noxæ, aut beneficij, per annũ futurũ generi vnicuiq; fidus aridũ præfenti exitio, vel salute præmisit.

6 *Sedulus observa cum se Nux plurima syluis.
Induet in florem, & ramos curuabit olentes.*

*Si superant fœtus, pariter frumenta sequentur:
Magnaque cum magno veniet tritura calore.*

At si luxuria foliorum exuberat Umbra

Ne quicquam pingues paleæ teret area culmos.

7 Roris & Nebularum inutilem lapsum, præsertim quãdo prima fœtuum terræ edũtur rudimẽta. Aprili mense & Maio, tam arboribus, quàm cerealibus, & roridas herbas pascentibus animalibus, damnum dare: fidem hæctenus fecit experientia, omni testimonio maior.

8 Autumnus, propter arationem ficcus, & ob sementẽ serenus si fuerit: Ad hæc, dum floret seges, Ver mediocriter calidum cerealium copiam expectabis.

9 Auium (vt sic dicam) greges relictis insulis & nemoribus, agros, villas vel vrbes frequentare visi: & Graculi turmatim syluis vale dicere itidem conspecti: sterilitatem, ac triste nescio quid antiquis semper indicarunt.

10 Vernos flores & fructus si vberiores quã pro consuetudine & habitiores intueberis: segetibus, autumnalibusq;

diuitijs detrimētum (nisi eum errorem Aestas coxerit) testari periculum erit.

11 Si quantum debent anno quopiam adolescent Ferulæ, suaq; femina, vt par est, plenissimè alent: fertilitatis testimonium exhibebunt. Quod etiam nostrates Rustici genistæ ascribunt. Nec omittes ex eorundem obseruatione, cū pluuiosa fuerit Hyēs, non tamen nimum excedēs, & Martius ficcus, Aprilis pluuiosus, ad hæc pars ea æstatis ficca, in qua frumentum floret, fertilitatis signum erit. Præterea, cū ea pars Autumnii serena fuerit & ficca, in qua semina sparguntur.

12 Quodocunque animaduertes diurnum, superfluumque pluuiarum, gelu, aut grandinis descensum, Verno tempore præsertim.

Dum spicata seges florem molitur amœnum,

Et noua de grauido palmite gemma tumet.

Præterea Hyeme, dum adhuc est messis in herba, annonæ iacturam grauitèr formidabis. Maximè in hoc terræ tractu, vbi siccitates (vt in totum dixerim) & sementibus, & corporibus meliores ac salubriores esse deprehenduntur imbribus, præsertim maximis.

13 Si Lentiscus (vt cūm Arato tradidit Theon) primos suos fructus (nam ter in anno parit) legitimos & bene nutritos dederit: sementē primam, bonā & latam significabit: si secundos, secundam, tertios,

DE SIG. FERT. ET STER. 225
rios, tertiam. Quod flori Scillæ, vel (vt
Herbulariorum vulgo placet) Squillæ
nonnullis etiam tribuere visum fuit.

14 Tradit popularium philosophia, &
fabarum fertilitas (fortasse quia ab hu-
miditate multa manat) alijs legumini-
bus, atque aded tritico, inopiam indice-
re plurimum solet. Idem sentiendum de
Quercus & Ilicis fœcunditate.

15 Annonæ prouentui, infaustorū ad-
uersorumque syderum exortus, & occa-
sus, congressus item, & radiationes, vt
sationi, plātationi, germinationi, ac flo-
rum productioni plerunque nocent.

16 Facta vindemia si imber post occa-
sum Pleiadū contingent, precox annus
erit. Si verò simul cū occasu Pleiadū im-
ber ceciderit, serotinus fiet annus, au-
thor Didimus in Geoponicis. Cæterū,
Democritus & Apuleius aiunt talē fu-
turam anni tempestatē, qualis erit dies
Brumæ, & mēses tales, quales erūt duo-
decim ab illo: vt prim^o tribuatur Ianua-
rio, alter Februario, & ita de cæteris.

17 Quibus annis in quercuum pomo
vermis reperietur, caritatem & sterilita-
tem portendi, rusticorum philosophia
affirmat. Si musca, bellum adfuturum.
Si araneola, pestē significari. Cuius rei
penes experientiam fides erit.

18 In faustorum aduersantiumq; syde-
rum in certis signis, exortus, & item oc-
casus,

226 E P H E M. A E R. C L A S. V
casus, congressus præterea cum maleficis Planetis, tam in fati one, quàm plantatione facti, plerunq; nocuisse fertilitati obseruatum est. Quod ad maturati onem ac repositionē etiam aptabis. Reliqua fertilitatis & sterilitatis prognostica tibi expediemus paulò post, quando de statu anni futuro verba faciemus.

DE NUBIVM SIGNIFICATORIBUS, NATURA, ET PROGNOSTICIS TEMPESTATUM EX SOLO COLORE ILLARUM.

Quæcunque liuida, fusca, subobscura, & ferruginea in aëre apparent, siue nubes, siue quid aliud fuerit: Saturni, vel eius naturæ fixi alicuius syderis, cum Sole aut alio quouis planeta emergentis, labentisve picturam redolere, & varia (quod ad cæli commotiones attinet) pro locorum, & partium anni ratione, necnon Saturni ad alias stellas configuratione, statu & domicilio, variè portendere nescius non eris. Vere, & Autumno, aëris obscuritatem, nimbos, grandinem, frigus, pruina & ventos alicubi, alibi tempestates ac niuem. Hyeme, pluuiam, nebulas, niuosos flatus, & gelu. Aestate, imbres,

bres, & quandoque tonitrua. In quibus tamen ventorū, & proximi Lunæ schematicissimi, necnon eclipsium, & magnarum coniunctionū, ipsiusque quadrantis anni ratio, cum regionis natura, diligenter habenda erit. Quod vnum sequentibus etiam prudenter accommodabis, ne sim repetendo molestus.

2 Quæ in aëre ex albo palleſcunt, aut ex rubro albicant, ſiue nubes, ſiue quid aliud Iouem parentem, vel eius naturæ fixam ſtellam exortam, aut ortui matutino vel occaſui veſpertina in hoc Horizonte admodum proximā agnoſcūt. Sincerè albicantia, Venerem aut Lunam. Propterea Vere, & Autumno, pluuiolas per interualla mites: & ſi increſceſcet cœlum, repentinas pariunt: nonnunquam congelata (hic præfertim) aquarum granula, & niues cum ventis non admodū ſibi conſtantibus, perexiguas. Aeſtate ſerenitates: quanquā Iupiter in ſua & Martis nube, tonare pronus eſt. Hyeme verò, pluuias, frigora, niues, & quādoq; grandinē, inuitate anni & cœli tēpeſtate, plurimū effundūt.

3 Quæ rubra, fulua, flaua, vel ex his mixta apparēt, Martiam, & Solarē præfecturam, vel fixarum ſub his militantium vires, per omnia æmulari cenſentur. Vnde Vere, & Autumno, ventos & (ſi grauidam nubē ſecū habuerint) plu-

228 EPHEM. AER. CLAS. V.
uias cum tonitru subitas plerunque mi-
nantur. Aestate, intolerabilem æstū, &
(modò cætera consenserint) cum ventis
& fulgetris tonitrua longè lateq; percre-
pantia. Hyeme pluuias nunc ventosas,
nunc niuofas, sed tamen mitiori frigo-
re stipatas.

4 Quæ variū habent colorem & ima-
gines, in aëre appingunt diuersas, Mer-
curiū parentē, vel eius sobolis fixam stel-
lam vnam aut plures agnoscere ferunt.
Quapropter Hyeme, Vere, Autūno, &
Aestate aërem nunc in has, modò in il-
las cōmotiones (pro varia cœli, soli, &
colorū natura) variè pulsant ac cōmo-
uent. Quanquā ipsa picturatarū nubiū
variegata diuersitas, planetarū syderūq;
aliorum mutua radiatione aërem vapo-
rosum cōfusè & permistim agitantium
vires testari satis potest. Cuius artifices
primarios, de vincente colore ex iam di-
ctis elicere, facilè admodum erit.

PROGNOSTICVM
*perpetuum de statu cuiuslibet anni, ex
solis Ianuarij Calendis, authore Leo-
poldo Austriaco, rerum cœli inter-
prete docto & prisco.*

SI Calendæ Ianuarij, aut, si mauis,
primus dies, fuerint die Solis, vel
Domi-

Dominico, hyems erit bona, sed flatulenta, Ver humidum, Aestas & Autumnus ventosi: annona tolerabilis: pecora & mel, vindemia, legumina & fructus hortorum periclitabuntur: morientur iuuenes: inter reges erunt discordiæ, atque latrocinia exercebuntur varia.

2 Si die Lunæ, Hyems communiter se habebit, Ver temperatum erit, Aestas calida: diluui alicubi erunt, & infirmitates, ex quibus morientur viles ac populares: surgent inter mulieres bella, magnarum mutationum initia, lugebunt matronæ, interibunt Reges: ferro magna fiet strages, glaciale gelu multum erit, vindemia pauca, & apum mors.

3 Si die Martis, Hyems longa erit, nix multa, & pluuiæ diluuiū minantes. Ver, & Aestas humiditate abundabunt: siccescet Autūnus, carū erit frumentū, cum pecorū repentino interitu: mel erit multum, ligna cara, incendia formidabuntur: pestis vigebit, legumina erūt bona: fructus arborū peribunt, oleum abūda-bit, parca erit vindemia: morienturque cum regibus ac potentibus mulieres.

4 Si die Mercurij, annona vilis erit: Vindemia fœcunda: Hyems calida ac prospera. Ver humidum & morbosum. Autumnus temperatus, pericula à ferro, olei copia, ventris & præcordiorum solutiones, morientur iuuenes ac mulie-

res: in locis diuersis erit fames, cum rumorum multiplici dispersione.

5 Si die Iouis, Hyems tépestiua erit: Ver bonum, Aestas mala, Autumnus ficcus, frumentum parcum, vindemia multa, lippitudo oculorum, infantes moriētur, mouebuntur bella ac militum seditiones, terræmotus formidabuntur, impendebuntur à Regibus pericula, rumores magni apud principes spargentur, eritque oleum multum.

6 Si die Veneris, Hyems erit importuna & sicca, frugum cōpia, oculorum dolores, infantes morientur, & grādo multa cadet.

7 Si die Saturni, aut Sabbati, Hyems erit ventosa, Ver vagum, Aestas varia, & assiduis tempestatibus agitata. Autumnus ficcus, annona commoda, porcorum interitus, ligna cara: tertianæ multa, cum varijs hominum languoribus: senes morientur: incendia erunt multa: fœnum multum, fructus pauci, & hominum interitus.

8 Nox Calendarum Ianuarij serena, hoc est, sine vento & pluuia, annū bonum significat. Si cum vento Orientali, morientur pecora, cum Occidentali, Reges, cum Meridionali, erit mors multorum, cum Septentrionali, sterilitas.

PRO.

DE ANNI STATV. I 231
PROGNOSTICA DE
*futuro anni statu, ex Caniculæ ex-
ortu desumpta, ex Georgicis
Diophanis.*

Caniculæ exortus fit hoc tem-
pore in Gallicano Horizon-
te nostro, circa 16. diem Iulij.
Obferuandum est autem, in
quo signo Luna fuerit exoriente illa.

- 1 In Ariete Luna degente, si Canicula exorietur, animalium gregatim pascentium perniciem portendet, cum pluuiarum prouentu, frumenti copia exigua, & olei fertilitate.
- 2 In Tauro, pluuias multas, grandines, rubiginem, & plagas varias.
- 3 In Geminis, frumenti & vini fertilitatem, omniumque fructuum: sed pestilens erit annus, rex peribit, & exercituum erunt motiones.
- 4 In Cancro, siccitatem, cum frumenti penuria maxima.
- 5 In Leone, frumeti, vini ac olei vberitatem, & rerum aliarum pretium vile, sed orietur tumultus & cædes: cõtinget incurfus cū terræmotu & inūdationibus.
- 6 In Virgine, imbrium multitudinem, & magnam rerum fertilitatem: quadripedum erit vilitas, sed timendi erunt mulierum abortus.

7 In

7 In Libra, regis motum, quadrupedum vilitatem, populares tumultus, olei penuriam, frumenti corruptionem, vini copiam, & lignosorum fructuum abundantiam.

8 In Scorpione, sacerdotum tumultum, apum perniciem, & pestilentem aëris constitutionem.

9 In Sagittario, pluuiosum annum, sed fertilem, frumenti abundantiam, inter homines lætitiā, & pecorum interitum, cum volucrum multitudine.

10 In Capricorno, motum exercituum, pluuiarum copiam, frumēti, vini & olei fertilitatem, omniumque rerum pretium optimum.

11 In Aquario, Regis mortem, frumenti corruptionem, locustarum abundantiam, & pluuiarum paucitatem cum pestilentia.

12 In Piscibus, pluuias multas, volucrum interitum, cum vini & frumenti copia satis larga & laudabili: hominum tamen corpora morbi inuadent.

Hactenus Diophanes. Restat paucis ostendere, quomodo prisci de sterilitate & fertilitate, seu de statu anni, quod ad annonam attinet, olim præsagiebāt ex certorum syderum exortu & occasu: quibus positis manum (quod dicunt) de tabula ilicd tollam: modò te istorum laborum meorum æquum censorem &

&

& candidum fautorem inuenero.

SI à die septimo Calend. Maij exortu Hyadum (vbi Varroni & Plinio Rubigalia celebrantur) ad quartū Calend. eiusdem, Canis occasu (vbi Floralia) plenilunium olim incidebat noctibus serenis: & omni vento quiescente, quo tempore ros affatim solet cadere fruges, & omnia quæ florebant lædi, certa experientia certum erat. Si à septimo die Iduum Maij, ad quatrimum post (exortu Vergiliarum, & Arcturi occasu, vbi vinalia Varroni) idem contingebat, periculum vitibus ac oleis imminebat. Quod ad quartum Nonas Iunij, Aquilæ exortu, & decimum sextum Calend. Aug. Caniculæ emerſu, etiam adaptabant. Hinc fortasse dies illi & his proximi, Diuis Marco, Georgio, & Inuentioni crucis sacri, superstitionosa quadam gentilitate etiam hodie popularibus timentur. Sed ea de re abundè philosophabimur in nostra Astrophania, quando hosce syderum & aliorum exortus atque occasus ad nostra tempora, Gallicanumque Horizontem reuocabimus, & conciliabimus.

HAec, vt multa alia, tametsi ad Ephemerides aëris parum pertinere videbuntur: nihilominus hîc assuere cōsiliū fuit: amicis id ipsum quotidiano propè conuitio à me efflagitantibus ac
postu-

postulantibus. Quæ quantum veritati
 subscribant tibi & tempori (cuius filia
 est veritas) examinandum, probandūq;
 relinquo. Ridebunt ridiculi, modestè fe-
 rent modesti, quibus nostram operam li-
 benter impertimus. Ut se res habeat,
 reiiciendum nunquam censui, quod se-
 dula antiquitas, nobis quasi per manus
 tradidit: quin potius candidè excipien-
 dum, ac circumspectè interpretandū sem-
 per duxi, nepotibusque nostris ceu hæ-
 reditarium legādum: ut & posteris suis
 idem facere domestico exemplo velint,
 & ex animo contendant. Hoc prisco-
 rum fuit consilium, hæc summa erga
 nos diligentia, qui & si fortasse parum
 eruditi censebuntur, non minùs tamen
 ingenuos fuisse constat (de rusticis lo-
 quor) in obseruando & adnotando, quā
 in ratiocinando, & philosophādo sum-
 mē acutos plerosque. Sed de rustica &
 populari Astrologia hæctenus.

FINIS QVINQVE CLAS-

sium Ephemeridum aëris perpe-

tuarum, Antonij Mizaldi

Monluciani.

PET. BONNE-
RIVS BELLOVACEN-
sis Medicus, ad Anto. Mizal-
dum amicum optimum
& syncerum.

MIzalde laus gentis tuæ
Largitor ille omnis boni
Te aspexit: inter gratias,
Interq; mille munera,
Secum volare protinus,
Te in alta iussit sydera:
Vnde ἐνθεον quid nescio
Quod scripta spirant hinc tua
Hausti: reperto transitu
Linguis perennem posteris
Famam potentis ingeni
Sic perge: erit cælum tibi
Merces, beatorum locus:
Mizalde laus gentis tuæ.

Εκ πόγυ τ' κλέος.

LIBRI

LIBRI AB ANTO

TONIO MIZALDO

*Monluciano hæctenus edi-
ti, et) elaborati.*

PHænomena, siue tempestatũ signa
quatuor Aphorismorum sectiuncu-
lis dilucidè concinnata. Lutetiæ ex-
cudebat Reginaldus Calderius. 1546

Idem liber Gallicè conuersus, facto
nomine, Le miroir du ætemps, &c. Lute-
tiæ apud eundem. 1547

Meteorologia, siue rerũ aëriarum Cõ-
mētariolus, &c. Lutetiæ apd̄ eūdē. 1547

Idem Gallicæ conuersus, facto nomi-
ne, Le miroir de L'air, &c. Lutetiæ apud
eundem. 1548

Cometographia, Crinitarum stellarũ,
quas mundus nunquam impunè vidit,
naturam & portenta libris duobus, phi-
losophicæ æquè ac astronomicæ expe-
diens. Cum Catalogo amplissimo vi-
forum, Cometarum & ignitorum aëris
spectrorũ ad annum vsq; 1540. adiectis
portētis quæ significauerũt. Lutetiæ ex-
cudebat Christianus VVechelus. 1549

Aesculapij & Vrania medicum simul
& astronomicum ex colloquio coniu-
gium: harmoniam microcosmicam, ma-
crocosmo, siue humani corporis cū cœ-
lo,

A MIZALDO AEDITI. 237

lo, paucis figurans, & perspicuè demonstrās. Lugduni excudebat Ioannes Torneſius.

1550

Planeto ogia, rebus astronomicis, medicis, & Philosophicis eruditè referta, ex qua cœlestiũ corporũ cum humanis societas & aptatio facilè demonstratur. Lugduni apud Matthiã Bonhome. 1551

De mundi sphaera, seu Cosmographia, libri tres, figuris & demonstrationibus illustrati. Lutetiã apud Gullielmum Cauellat.

1552

Zodiacus, siue duodecim signorũ cœli Hortulus, libris tribus concinnatus. Lutetiã apud Carolam Guillard. 1553

Planetæ, siue Planetarum Collegiũ, Lutetiã ibidem, & anno eodem.

Asterismi, siue stellatarum cœli imaginũ Officina: cũ Encomio docti Astro nomi asclepiadeo versu elaborato: ibidem, & anno eodem.

Hi quatuor libelli, versibus quinque mille, plus minùs, res cœli complectentes, quo scripsimus ordine, simul sunt colligandi & emendi: nam fructũ cum voluptate permaximum sic dabunt.

Catalogi septem sympathiæ & antipathiæ, seu concordia & discordia rerũ aliquot mundi: quarũ causas natura potiùs nos admirari, quàm scire voluit. Lutetiã apud Iacobum Keruer. 1554

Ephemerides aëris perpetuæ, seu popularis

238 LIB. NONDVM AEDITI.
pularis & rustica tempestatum Astrologia: vbiq; terrarum certa & vera.

Prologomena in easdem, vbi de aëria
brutorum præfagitione, & seria metho
do prædicendarum omnium auræ com
motionum à solis Phænomenis, seu ap
parētibus signis exteriùs. Lutetię apud
Iacobum Keruer. 1554

LIBRI QVOS IDEM
*Mizaldus partim domi paratos habet,
partim hodie perficit, ac elaborat.*

Miraculorum naturæ Cōmen
tarioli octo : in quibus de
occultis rerum proprietati
bus, earūdeq; sympathia &
antipathia, ex priscorū & recentiū Phi
losophorū, Medicorū ac Astrologorum
sententia, paucis multa discutiuntur.

Rerum agri Secreta, pauperib⁹ æquè
ac diuitibus cum iucunda, tum vtilia.

Lunæ & Oceani Concordia : æstuū
maris in affluxu & effluxu, causas, tem
pora & alia pleraque, Philosophicè iu
xtà ac Astronomicè demonstrans.

Astronophania, inerrantium aliquot
stellarum insigniores cum Sole exortus,
& item occasus, certis mensiū anni die
bus, facilè & perspicuè expediens : Cui
accedunt prolegomena, & annotatio
nes

nes non spernendæ.

Astrologica problemata & Cōmentariolus in duos priores libros Apotelesmatōn Claudij Ptolemæi : in quo astronomica multa, adhæc physica & Geographica.

Conciliatio Medicorum & Astrologorum in controuersia dierum decretoriorum, vbi de ratione, modo & figura του ἑξκαιδεκαίδρου, hoc est, decretorij morborū sexdecanguli, in Aphorismis Claud. Ptolemæi citati & scripti.

Annotationes in tertium Librū Claudij Galeni de diebus decretorijs.

Seleniaticum, seu medicum de Luna opusculum, centum morborum & remediorum, Aphorismis concinnatum.

Scholia in Librū Claud. Galeni, de infirmorū decubitu, ex astrologica sciētia, Cui Hippocratis libellus aliter eiusdē planè methodi socius additur, & tertius insuper Mercurij Trismegisti ijsdē adtegitur: qui & huic & illi viā aperuit. Ex quibus arcana mira & summè diuina, cūm curationum, tū prognosticorum, rerū cœli ac medicinæ peritis recluduntur, & in lucē sanè quàm gratā veniunt.

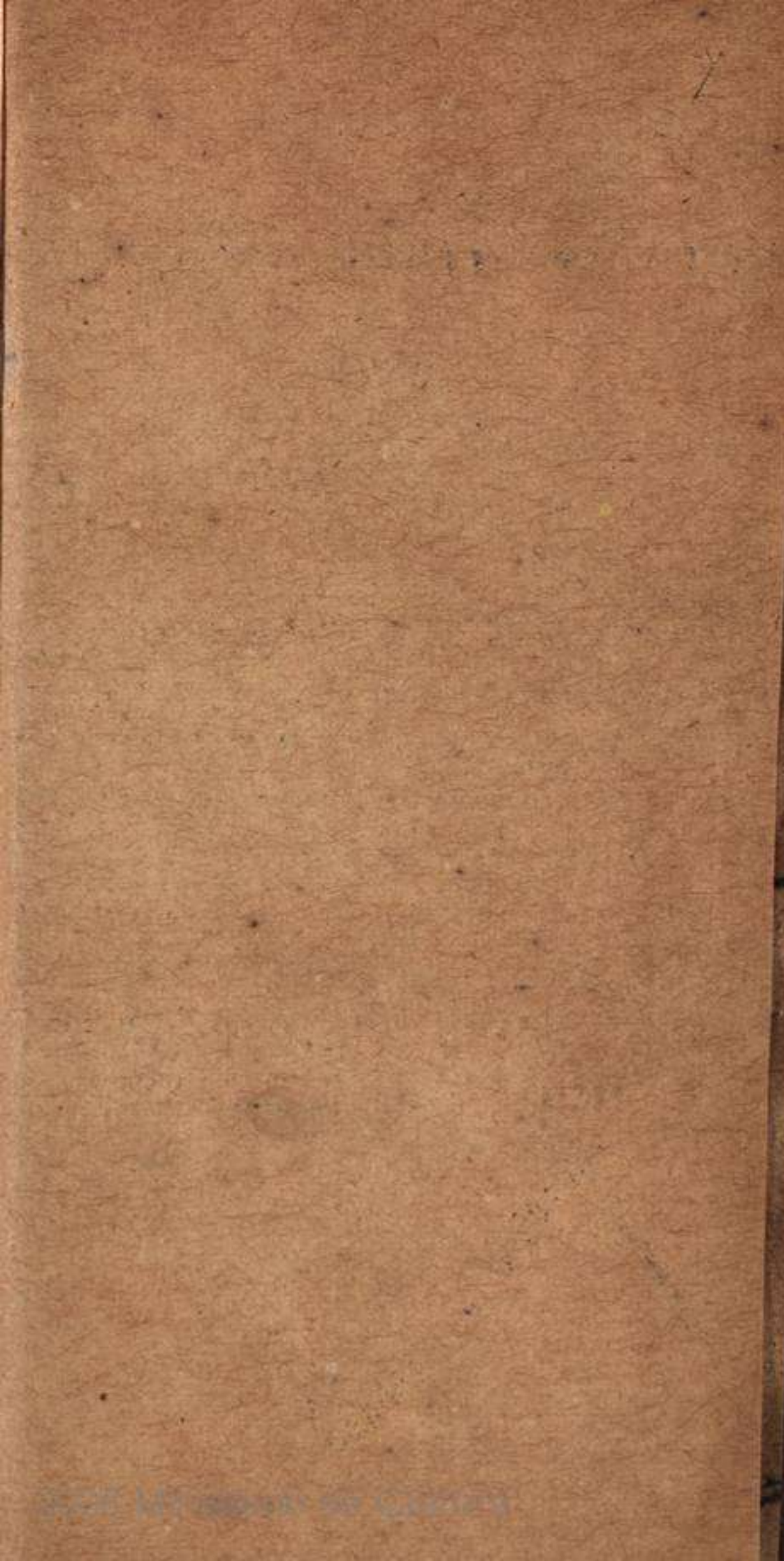
Aphorismorū Hippocratis sectiones septem, in totidē classes iuxta cōmunes medicinæ locos digestæ, & annotatiunculis breuibus ac dilucidis illustratæ.

FINIS.

BIBLIOTECA
DEL

MINISTERIO DE CULTURA

Observato

BIBLI

Núm.

laboratorio de Marina
BIBLIOTECA

283

EPHÈME

RIDES

AERIS

